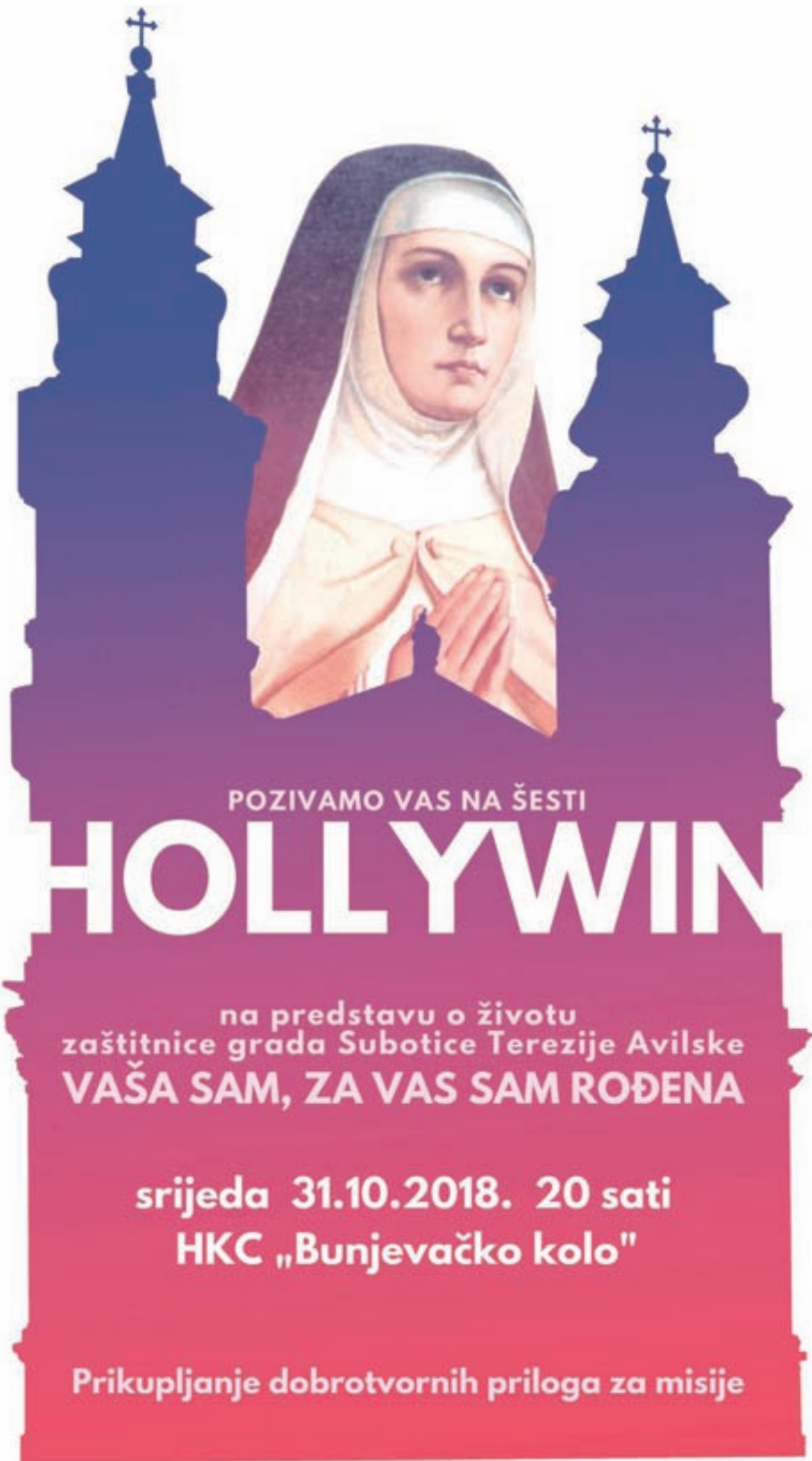

POZIVAMO VAS NA ŠESTI

HOLLYWIN

na predstavu o životu
zaštitnice grada Subotice Terezije Avilske
VAŠA SAM, ZA VAS SAM ROĐENA

srijeda 31.10.2018. 20 sati
HKC „Bunjevačko kolo“

Prikupljanje dobrotvornih priloga za misije

Uvodnik u ŽIVOT

Započinjem ovaj uvodnik završetkom. Najtraumatičnije iskustvo koje čovjek može doživjeti na ovom svijetu jest susret sa smrću, kako drage osobe, tako i vlastite. Ona nikoga ne ostavlja ravnodušnim. Pogađa duboko u nutrinu čovjeka i ostavlja nas bez riječi. Međutim, svaki susret sa smrću uvijek nas usmjerava na život.

Odzvanja u nama pitanje: *Koja je vrijednost života?* Sveto pismo nudi nam barem tri odgovora:

Život je nešto dragocjeno

Život je nešto krhko

Život je nešto sveto.

Život je nešto dragocjeno

O tomu koliko je život dragocjen govori nam činjenica da koliko god život zna biti težak i mučan, čovjek je spreman učiniti sve kako bi ga spasio (usp. Job 2,4). Kada smo u životnoj opasnosti ne biramo sredstva. Ali što to život čini dragocjenim? Potomstvo? Ljudi žive i bez potomstva. Imetak? Ljudi žive i u siromaštvu radosno. Zdravlje? Slava? Moć? Sve je to prolazno. U konačnici, vjerujem da je odgovor ljubav koju darivamo i koju primamo.

Stoga možemo sa svetim Pavlom reći:

...I kad bih razdao sav svoj imetak

i kad bih predao tijelo svoje da se sažee,

a ljubavi ne bih imao –

ništa mi ne bi koristilo. (1 Kor 13,3-5)

Život je nešto krhko

U psalmu 103. čitamo:

Dani su čovjekovi kao sijeno,

cvate k'o cvijetak na njivi;

jedva ga dotakne vjetar, i već ga nema,

ne pamti ga više ni mjesto njegovo. (Ps 103.15)

Svjesni smo da je ljudski život ovisan o dahu i da u svakom trenutku može jednostavno prestati. S takvom strepnjom čovjek se sam ne može nositi. Potreban nam je Netko tko će nam reći da nismo nastali slučajno i da naš život ima dublji smisao osim pukog postojanja.

Život je nešto sveto

Svaki život, dar je Božji. Ali čovjekov život ima posebno dostojanstvo u odnosu na druga živa bića jer on je stvoren na sliku Božju. Zato kada ovih dana budemo obilazili spomene naših dragih pokojnika sjetit ćemo se njihova života, ponovno će se rasplamsati ljubav koju gajimo prema toj osobi i s nadom u srcu zagledat ćemo se u život vječni.

Dragi čitatelji! Želim vam da svaki dan darovan iz Božje ruke primite upravo tako, kao Dar, a živite ga tako da bude popločan dobrim djelima i kockicama mozaika koje vode prema vječnosti u koju smo zagledani i prema kojoj hodimo.

/ IMPRESUM

Katolički list (mjesečnik)
godište XXV., broj 287
listopad (oktobar) 2018.

Izdaje

Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg sv. Terezije 3
24000 Subotica
E-mail: drustvoia@gmail.com
Tel.: +381(0)24 600240
Mob: +381(0)64 3226613

Adresa i kontakt Uredništva

Matije Gupca 10
24000 Subotica
E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:

Vinko Cvijin, glavni i odgovorni
urednik, Tel.: +381(0)21 775524

Dario Marton, novinar

Nela Skenderović, novinarka

Ana Gaković, lektura

Željka Zelić, redaktura i korektura

Dragan Muharem, član Uredništva

Jelena Ademi, tehnička urednica

Vedran Jević, fotograf

Tisak

Štamparija „Printex“

Segedinski put 86

24000 Subotica

Tel.: +381(0)24 554435

ISSN 1451-2149

Izdavanje Zvonika podupiru:

Hrvatska biskupska konferencija

Uprava za saradnju s crkvama
i verskim zajednicama
Republike Srbije.

Sadržaj 287.

7

Aktualno
Sinoda biskupa –
o mladima

13

Događanja iz Subotičke biskupije
Pedeset godina zavjeta
s. Tereze Mačković,
dominikanke

35

Moralni kutak
Mogu li nas grijesi
predaka „onečistiti“?!

42

Psihologija
Kako organiziramo
vrijeme i kamo žurimo?

8

Tema
Vjerski odgoj: vjeronauk
i obitelj, pitanje sklada ili
problem nesklada

26

Intervju
Razgovor s vlč. Davorom
Kovačevićem, župnikom
župe sv. Mihovila u Beregu

40

Djeca
Zlatna harfa

49

Sakralna umjetnost
Freske na stropu crkve
Presvetog Trojstva
u Somboru

Godišnja pretplata na Zvonik

* izravnom dostavnom na župe: **1650 dinara**

* poštom: **1900 dinara**: tuzemstvo (popust za više primjeraka)
50 eura: Europa
60 eura: USA, Canada (prekooceanske zemlje)

Pretplatnici iz tuzemstva uplate mogu vršiti na račun: Katoličko društvo „Ivan Antunović“, Trg svete Terezije 3, 24000 Subotica, broj računa **310-210508-62**, s naznakom ZA ZVONIK, a oni iz Hrvatske na ime: Svjetlana Ivković, Stjepana Ljubića Vojvode 12, 10000 Zagreb. Deviznu doznaku pretplatnici iz inozemstva mogu poslati s naznakom „Za Zvonik“.

Prijatelji Zvonika:

Fotografije u ovom broju Zvonika:

- * UBH „Dužijanca“
- * NIU „Hrvatska riječ“
- * www.pixabay.com
- * www.piterest.com

Naslovnica: Nevena Mlinko

Svetost, sveci, mi

Svetost podrazumijeva slijediti Isusa Krista u mislima, osjećajima, riječima i djelima. To znači ljubiti Boga i bližnjega, u ljubavi iskazivati krjeposti poput poniznosti, pravde, poštenja i suosjećanja. Svetost se postiže samo uz Božju pomoć i našim neprestanim zalaganjem za svetošću. Učiti svakoga da je pozvan na svetost središnja je misao Drugog vatikanskog sabora koji je imao najveći utjecaj na razumijevanje Katoličke crkve o tomu kakav treba biti sljedbenik Krista u modernom svijetu.

U kršćanstvu je svetac osoba koju je zbog načina života sasvim posvećenog Kristu neka kršćanska Crkva proglasila ili od davnine štuje kao svetu. Sveti više nisu fizički prisutni s nama ovdje na zemlji, ali zato predstavljaju osobiti primjer vjerničkoga života, naviještanja evanđelja, neumornih radnika, posrednika, osoba koje su odbijale prijanjati uz materijalne dobitke, komfor, čast i moć. U dubokoj povezanosti i povjerenju u Boga, u poniznosti, strpljenju i postojanosti života često su svjedočili za vjeru patnjama, a mnogi od njih i osobnim životom, kao mučenici.

U svojim poslanicama sv. Pavao govori svetima, nama: grešnicima, djeci svete Crkve, posvećene Tijelom i Krvlju Isusovom. Pavao razlikuje svete na zemlji od „svetih u svjetlosti“ koje će katolička pobožnost kasnije s poštovanjem nazvati „vojujućom Crkvom“ i „proslavljenom Crkvom“. Bog u svetoj Crkvi odabire neke osobe da se bolje očituje svetost, da se vidi kako Bog posvećuje, da nitko sebe ne posvećuje, da ne postoji tečaj za posvećivanje, da svetac ne znači fakir ili nešto slično. Ne, svetost je Isusov dar njegovoj Crkvi, a da taj dar učini uočljivijim On odabire osobe u kojima se to Njegovo posvećujuće djelovanje zorno vidi, govori papa Franjo.

Evanđelje govori o mnogim svetima: Mariji Magdaleni, iz koje je Isus istjerao sedam zlih duhova, o Mateju, koji je bio izdajnik svoga naroda jer je sabirao

novac da ga preda Rimljanima; o Zakeju i brojnim drugima koji svima očituju prvo pravilo svetosti: Krist treba rasti, a mi se umanjivati. Ovo je pravilo svetosti: naše snižavanje da bi Krist mogao rasti – rekao je

Papa. Ako ne dopustimo da nam se srce obrati na ovaj Isusov put – na nošenje svakodnevnoga križa – i ne dopustimo da Krist raste; nećemo biti sveti.

Upravo nam o tome progovara Krist u knjizi Tome Kempenca, redovnika augustijanca

„Nasljeduj Krista“: *Sinko, ostavi sebe i naći ćeš mene. Nemoj izbirati i ništa svojatati i uvijek ćeš biti na dobitku. Što to brže učiniš, bolje za tebe; što potpunije i iskrenije, to ćeš mi biti miliji i na većem dobitku. Neki se odriču, ali uz neki pridržaj... Podaj sve za sve, ništa ne izuzimaj, ništa ne traži natrag, na mene se osloni potpuno i bez dvojbe – i imat ćeš me; bit ćeš slobodna srca i tama te neće zasjeniti... Tada će nestati sve isprazne utvare, zle smutnje i suvišne brige. Tada će odstupiti i prekomjerni strah, a neuredna ljubav umrijeti.*

U svecima vidimo pobjedu ljubavi nad sebičnošću i smrću, vidimo da nas nasljedovanje Krista vodi prema životu, vječnom životu, i daje smisao sadašnjosti te svakom minulom trenutku, jer je ispunjen ljubavlju i nadom, kaže papa Benedikt.

Ako smo ti i ja stvoreni za velike stvari u životu, potrebna nam je pomoć kako bismo to i ostvarili. Priznanje da nam je potrebna pomoć i potraga za njome zahtijeva veliku poniznost. Biti uvijek savršen nema nikakve veze sa svetošću jer nemoguće je biti savršen ili ne grijешiti.

Sveci nas uče da je ključ svetosti u tomu da ustanemo svaki put kada posrnemo. Bez obzira na to koliko toga ostvarili u životu, ako nemate nekoga koga biste voljeli i kome biste služili, život nema smisla. Sveci nas uče da služimo drugima.

Izvori: bitno.net, ryaneggenberger.com, opusdei.org, wikipedia

Fotografija: autor

Papa pozvao vjernike da mole Gospinu kronicu za dobro Crkve

Sveti Otac pozvao je vjernike iz cijeloga svijeta da svakodnevno mole kronicu tijekom čitavog marijanskog mjeseca listopada i sjedine se tako u zajedništvu i pokori, kao Božji narod, moleći od sv. Majke Božje i sv. Mihaela Arkandela da štite Crkvu od đavla koji nas uvijek želi odijeliti od Boga i jedne od drugih, priopćio je Tiskovni ured Svete Stolice.

Molitva je, rekao je Papa 11. rujna u homiliji u Sv. Marti, citirajući Knjigu o Jobu, *oružje protiv Velikog tužitelja. Samo ga molitva može poraziti. Ruski mistici i veliki sveci svih tradicija savjetovali su, u trenucima duhovnog nemira, skloniti se pod plašt Svete Bogorodice izgovarajući molitvu „Pod obranu se Tvoju...”*.

Tom zagovornom molitvom Sveti Otac poziva vjernike cijeloga svijeta da se mole Svetoj Majci Božjoj da stavi Crkvu pod svoj zaštitnički plašt: da je čuva od nasrtaja zloga, velikog tužitelja, te da ona istodobno postane sve više svjesna pogrešaka, zabluda, zlostavljanja počinjenih u sadašnjosti i u prošlosti te da se bez imalo oklijevanja upusti u borbu kako zlo ne bi prevladalo. Sveti Otac također je zatražio da se molitva krunice tijekom mjeseca listopada zaključi molitvom koju je napisao Leon XIII. /IKA/

Drevna marijanska antifona

*Pod obranu se Tvoju utječemo, sveta Bogorodice.
Ne odbij nam molbe u potrebama našim,
nego nas od svih pogibli vazda oslobodi
Djevice slavna i blagoslovljena.
Gospođo naša, Posrednice naša, Zagovornice naša!
Sa svojim nas Sinom pomiri,
svojemu nas Sinu preporuč, i
svojemu nas Sinu izruči. Amen.*

Pobožnost Crkve prema Blaženoj Djevici svojstvena je kršćanskom kultu. Crkva opravdano posebnim štovanjem časti Blaženu Djevicu. Doista, već od najstarijih vremena Blažena se Djevica časti pod nazivom „Bogorodica“, pod zaštitu koje se vjernici molitvom utječu u svim pogiblima i potrebama, kazuje nam Katekizam Katoličke Crkve.

Među mnoštvom primjera koji dokazuju kako kršćanska pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji nije srednjovjekovna umotvorina (među kojima su na prvome mjestu Efeški i Kalcedonski sabor – 5. st.), posebno mjesto zauzima drevni marijanski himan odnosno antifona „Sub tuum praesidium” – „Pod obranu se tvoju utječemo”, nastala u 3. stoljeću (oko 250. godine).

Ova najstarija marijanska antifona očuvana je u cijelosti do dana današnjega, a njezin najstariji zapis

pronađen je na početku 20. stoljeća na jednom starom egipatskom papirusu. Poznata antifona obično se navodi kao prva dokumentirana potvrda Marijina kulta u starini. Zaziv ističe Marijinu bogomajčinsku ulogu, a pretpostavlja se kako je prvotno zaživio u koptskoj liturgiji, odakle se proširio po cijeloj Crkvi. Katolici su tu molitvu ubrzo preuzeli i usvojili, posebno zaslugom benediktinaca, a napose cistercita i njihova najistaknutijeg predvodnika, sv. Bernarda, opata. /Bitno.net/

Molitva sv. Mihaela Arkandelu

*Sveti Mihaele arkandele, brani nas u boju;
Budi nam zaklon protiv pakosti i zasjeda đavolskih.
Ti, vojvodo vojske nebeske, Sotonu i druge zle duhove,
koji svijetom obilaze na propast duša,
božanskom krepošću i jakošću u pakao strovali.
Po Kristu Gospodinu našem. Amen.*

Kako je nastala ova molitva?

Jednoga dana u prosincu 1884. ili u siječnju 1885., u Vatikanu, u privatnoj kapelici Pape Leona XIII. dogodilo se nešto izvanredno. Nakon što je papa Leon XIII. završio misu, ostao je u kapelici prisustvovati još jednoj misi, što je uvijek običavao. Na kraju, opazili su kako je najednom podigao glavu i nepomično gledao prema oltaru, iznad tabernakula. Lice Leona XIII. pobjlijedjelo je od nekakvog straha. Papa je ustao i još pod šokom od intenzivne uzbuđenosti požurio prema svojoj radnoj sobi. Jedan od njegovih suradnika se uznemirio i upitao ga: „Sveti Oče, izgledate mi vrlo umorno? Treba li vam nešto?” Leon XIII. mu je odgovorio: „Ne trebam ništa...”.

Papa je ušao u svoju radnu sobu, zatvorio se, te nakon pola sata pozvao tajnika Kongregacije za obrede, pružio mu list papira te mu rekao da odmah napisani tekst otisne i pošalje svim biskupima širom svijeta. Što je bilo napisano na tom listu papiru, koji je Papa dao da se smjesta tiska i pošalje svim biskupima svijeta? To je bila molitva sv. Mihaela Arhandelu, koju je Papa osobno sastavio i zahtijevao da je svi svećenici sa svojim vjernicima mole nakon svake mise.

Papa Leon XIII. povjerio je kasnije jednom od svojih tajnika, mons. Rinaldu Angeliu, kako je za vrijeme mise vidio oblak – mnoštvo demona, vrlo razdraženih, nad vječnim gradom. Odatle odluka Papina da se zove u pomoć sv. Mihael Arhandeo i sva vojska nebeskih duhova za obranu Crkve protiv sotone i njegove paklene vojske.

Ivan Pavao II., u Svetišu sv. Mihaela Arhandela na Brdu Gargano, 24. svibnja 1987. rekao je: „Demon je još uvijek živ i djeluje u svijetu”. Sotonska mržnja nije prestala, oružje sotonsko nije demobilizirano. Dakle, molitva protiv zloduha uvijek je potrebna. /Dnevno.hr/

Sinoda biskupa – o mladima

Svečanim euharistijskim slavljem kojim je 3. listopada predsjedao papa Franjo ispred bazilike sv. Petra počela je XV. redovna opća skupština Biskupske sinode o temi „Mladi, vjera i razlučivanje zvanja“, koja je trajala do 28. listopada. Na sinodi je sudjelovalo 267 sinodskih otaca, od čega 50 kardinala, među sudionicima su i 23 stručnjaka, tridesetak mladih te osam bratskih delegata, predstavnika drugih crkava i crkvenih zajednica. Radovi Sinode mogli su se pratiti i putem društvenih mreža.

Na tiskovnoj konferenciji u Tiskovnom uredu Svete Stolice 1. listopada kada je i predstavljena ova sinodska skupština, glavni tajnik Biskupske sinode kardinal **Lorenzo Baldisseri** istaknuo je kako Crkva, kao što je Sveti Otac rekao, od početka sinodskog hoda želi *slušati glas, osjećaj, vjeru, pa čak i sumnje i kritike mladih i to čini zborovanjem sveopćeg značaja, kao što je Sinoda kako bi ponudila pokoljenjima koja imaju odgovornost za budućnost svoje iskustvo („Crkva stručna u čovječnosti“), ponudu vjere u Isusa Krista, središte čitave povijesti*. Pir tom je podsjetio da je 17. rujna proglašena apostolska konstitucija „Episcopalis communio“ te kako je ovo prva opća skupština na kojoj će se primjenjivati novi dokument. Podsjetio

je također kako je 1. listopada objavljena i na snagu stupila ranije najavljena „Uputa o održavanju sinodske skupštine i radu Glavnog tajništva Sinode biskupa“.

Među sudionicima su 23 stručnjaka kao suradnici posebnih tajnika, kao i 49 slušatelja i slušateljica, koji također dolaze iz svih krajeva svijeta. Među njima se nalaze ne samo brojni stručnjaci i djelatnici u pastoralu mladih već i najmanje 34 mlade osobe u dobi između 18 i 29 godina, koji će pridonijeti svojom živom prisutnošću da se na Sinodi čuje odjek glasa mnogih njihovih vršnjaka. Znakovita je bila prisutnost osmero bratskih delegata, predstavnika drugih Crkava i crkvenih zajednica što je pokazatelj želje i spremnosti da se radi zajedno na postizanju punog vidljivog jedinstva Crkve Kristove, sa sviješću da su o tako važnoj temi današnjih mladih svi kršćani pozvani pronaći i slijediti zajednički

put, kako bi njihovo usklađeno svjedočanstvo izgledalo vjerodostojno u očima svijeta.

Pripremi dokument za ovu sinodu objavljen je 13. siječnja 2017. s pismom mladima pape Franje. U tome dokumentu, koji je uključivao posebni upitnik, počelo se s konzultacijom širokog spektra cijelog Božjeg naroda preko biskupskih konferencija i Istočnih Crkava, koje su poslale u velikom broju svoje odgovore. Tome se pridodaju i tri inicijative Glavnog tajništva: poseban online upitnik za sve mlade svijeta, Međunarodni seminar o položaju mladih, održan od 11. do 15. rujna 2017. godine, Predsinodski sastanak mladih iz cijelog svijeta, s 300 sudionika u dvorani i 15.000 preko weba, održanog od 19. do 24. ožujka ove godine. *Instrumentum laboris* (radni dokument), objavljen je na tiskovnoj konferenciji 19. lipnja prošle godine, i kao što je objašnjeno u to vrijeme, predstavlja sintezu svih materijala prikupljenih tijekom prethodno spomenutih konzultacija.

Glavne ciljevi, ideja i razmišljanja izneseni na dugom hodu Sinode su: Crkvu učiniti svjesnom njezine misijske zadaće da prati svakog mladog čovjeka, bez iznimke, prema radosti ljubavi, koju Isus Krist nudi novim naraštajima; postati svjesni univerzalnog dosega ideje poziva i povezanosti između pastoral mladih i pastoral zvanja, stavljajući poseban naglasak na svećeničku

službu i poziv na posvećeni život; crkvena obnova za kojom je želju izrazio papa Franjo u *Evangelii gaudium*. Sinodski radovi podijeljeni su u tri „radne jedinice“ sukladno radnom dokumentu: Prepoznati: *Crkva u osluškivanju stvarnosti* (prvi dio), Tumačiti: *vjera i razlučivanje zvanja* (drugi dio) te Izabrati: *putovi pastoralnog i misijskog obraćenja* (treći dio). Što se tiče samog tijeka sinode prvog dana 3. listopada glavni relator (izvjestitelj) predstavio je Izvješće generalnog tajništva Sinode, a predstavljen je i radni dokument *Instrumentum laboris* nakon čega se radilo u 14 manjih skupina (circoli minori) podijeljenih prema jezicima (francuski, talijanski, portugalski, španjolski i njemački). Na Sinodi je izabrano i novo tijelo: Redovno vijeće Glavnog tajništva koje će ostati na službi sve do iduće opće redovne skupštine. / **Prema: IKA/**

Vjerski odgoj: vjeronauk i obitelj, pitanje sklada ili problem nesklada

Susreti i tajno usavršavanje, međusobno dijeljenje iskustava, problematike i traženja rješenja nezaobilazni su u životu svakog odgojitelja, a osobito vjeroučitelja. Svake godine početkom listopada održava se seminar za vjeroučitelje, a ovogodišnji je održan 13. listopada u Somboru na temu „Vjerski odgoj: vjeronauk i obitelj, pitanje sklada ili problem nesklada“. Predavanje na ovu temu održao je **vlč. Dragan Muharem**, a na seminaru je sudjelovalo 25 vjeroučitelja Subotičke biskupije. Na samom početku predavač konstatira kako je današnji odgoj djece i mladih usmjeren ka uspjehu i sreći, te da se više naglašava tjelesna dimenzija odgoja, nego duhovna, moralna i vjerna, što možemo vidjeti kroz razne aktivnosti ponuđene djeci: ples, šport, itd. Roditelji koji nastoje odgojiti svoju djecu u kršćanskoj vjeri često nailaze na probleme i prepreke u okolini te budu obeshrabreni u svojim nastojanjima, a ponekad i pod utjecajem te okoline potpuno zanemare ovu svoju zadaću.

Promjene i kršćanski identitet

Citirajući dokument HBK „Da vaša radost bude potpuna“ (Iv 15, 11). Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima“, predavač ističe kako se u sve većem broju stručnih rasprava i napisa ističe da problem djece i

mladih nije u prvom redu problem Boga i vjere, nego njih samih, to jest njihova odnosa prema samima sebi. Dakle, u središtu pozornosti jest pitanje identiteta. Razlog tomu je da je suvremeni čovjek sve više okrenut prema van (studij, posao, slobodne aktivnosti, zabava i drugo), postoji opasnost da, govoreći evanđeoskim rječnikom, izgubi nutrinu, čak i samoga sebe (usp. Mk 8,36).

Razne promjene kroz koje prolazi današnja obitelj dovele su do popustljivog načina odgoja gdje su obiteljska pravila, granice i vrijednosti nejasni, neodređeni i promjenjivi. Da bi što bolje predstavio izazove vremena u kojima žive današnje obitelji vlč. Muharem analizira i statističke podatke istraživanja provedenih u Hrvatskoj, a tiču se kršćanskoga identiteta. Tek 67% ispitanika smatra vjerski odgoj važnim dok 33% to ne smatra. Na pitanje tko je najvažniji u vjerskom odgoju djeteta većina ispitanika odgovorila je da je to obitelj, 91% ispitanika, dok njih 9% smatra da je za vjerski odgoj važna župa, a niti jedan od ispitanih školu ne smatra mjestom vjerskog odgoja. U predavanju smo također ukratko razmotrili statističke podatke o hijerarhiji vrijednosti u odgoju, odlasku na svetu misu, obiteljskoj molitvi.

Drugi dio predavanja bio je posvećen analizi crkvenih dokumenata koje govore o katehezi te o smjernicama

kako odgajati u suvremenom društvu. Zanimljivo je to kako nikada prije u povijesti nismo vidjeli da se roditelji toliko brinu za sreću svoje djece kao u današnje vrijeme, a opet nikada prije nismo imali manje sretnu mladež. Crkva itekako vodi računa o odgoju djece, ali je ponajprije zainteresirana za vjerski odgoj, bilo u obitelji, školi ili crkvi. Ta uloga, neotuđiva i nezamjenljiva, proizlazi iz njezina temeljnog poslanja da naviješta Radosnu vijest. Crkva je pozvana pomoći i osmisлити kako bi djelotvornije pomogla roditeljima kako bi postali bolji odgajatelji svoje djece.

Katehizacija roditelja

Osim potrebe da se djecu približi Crkvi kao zajednici, potrebno je najprije raditi na katehizaciji samih roditelja. U ovom našem promišljanju, pod pitanjem

na koji način bi Crkva mogla pomoći roditeljima u odgoju u vjeri, roditelji su odgovarali kako je potrebno: organizirati različite aktivnosti vjerskog sadržaja kroz igru i okupljanja roditelja u župi; okupljati djecu na crkvene sadržaje, koji bi njima i na njihovom nivou bili zanimljivi: igre, natjecanja, druženje uz glazbu, posjete prirodi u grupi... kako bi se Crkva približila djeci i bila toplija, a s tim i pokazala što ona znači u životu ljudi; otvoriti vrata župnih prostora; djeca bi se trebala u tim prostorima osjećati kao kod kuće; nalaziti se i družiti, a isto i što se roditelja tiče, ako roditelji provode svoje vrijeme na neakvim aktivnostima u župnim prostorijama i oni se osjećaju prihvaćeno i osjećaju sigurnost za svoju djecu; organizirati dječje mise; bolji i intenzivniji rad s mladima; organizirati okupljanja i druženja roditelja, animirati krizmanike da se brinu za djecu dok se roditelji druže; osigurati prostor unutar župe i crkve gdje će se

ta druženja odvijati; približiti djeci vjeru na prijemčiviji način, bez osuda određenih ljudi i radnji; organizirati tjedne susrete za roditelje i djecu, itd.

Švicarsko iskustvo i rad u skupinama

Nakon predavanja o istoj temi, ali u kontekstu Švicarske progovorila nam je **Karin Flury**, vjeroučiteljica koja već dugo godina sudjeluje u seminarima za vjeroučitelje i nesebično dijeli svoje znanje govoreći nam o svojim iskustvima i metodama. U Švicarskoj također postoji školski vjeronauk, ali i župna kateheza. Problematika je slična kao i kod nas: roditelji bi često željeli neku vrst vjerskog odgoja za svoje dijete, ali se oni sami ne žele previše izlagati i angažirati. Rado će dovesti dijete na sv. misu, ali oni sami neće ostati. Podržat će neke aktivnosti koje organizira vjeroučitelj, ali najčešće neće prihvatiti da i sami sudjeluju kao pratnja ili pomoć. Postoje također i roditelji koji smatraju da je ono u školi dovoljno, te da nema potrebe slati djecu i na župu. Uglavnom im je najvažnije da djeca prime sve sakramente. Jedna od misli vodilja koje je vjeroučiteljica Karin podijelila s nama je da nikad ne smijemo ići protiv roditelja, jer su oni za djecu autoritet i sigurna luka. Postupno treba polaziti od dječjeg iskustva, svakodnevnih životnih situacija, govoriti im o Bogu i religioznom iskustvu, pozivati ih da o tome razgovaraju kod kuće s roditeljima, te također roditelje uključivati u neke aktivnosti, događaje i slavlja.

Zatim je uslijedio rad u skupinama u kojima su vjeroučitelji trebali razmisliti i navesti poteškoće koje oni susreću u vjerskom odgoju u odnosu na obitelj i školske prilike. Među najčešćim problemima bili su: tradicionalizam roditelja, važnost sakramentalizacije bez osobnog prijanjanja uz vjeru, izbor vjerske nastave roditelji prepuste djeci pa se oni često ispisuju i vraćaju, ali nemaju kontinuitet; i ostali problemi poput rasporeda sati, učionica, itd.

Drugi dio rada u grupama pripremila je vjeroučiteljica **Rozmari Mik**. Rad se sastojao iz dva dijela: analize biblijskog teksta Mt 10,34-36 i dramatizacije u tri grupe u kojima su vjeroučitelji mogli izbrusiti svoje komunikacijske vještine poput aktivnog slušanja i konciznog argumentiranja.

U poslijepodnevnim satima Karin nam je predstavila još tri različite metode rada s djecom koje mogu biti korisne u radu s poučnim pričama ili biblijskim tekstovima, a pomažu nam bolje razumjeti dječji nutarnji svijet, njihove predodžbe o Bogu i svijetu, a opet su toliko jednostavne da se svatko dijete bez straha i problema može izraziti i sudjelovati.

U večernjim satima, uz srdačne pozdrave s dragom Karin i njenom obitelji, vjeroučitelji su pošli svojim kućama. Najljepše hvala **vlč. Josipu Pekanoviću** i vjeroučiteljici Rozmari Mik što su organizirali seminar i lijepo nas ugostili.

Hodočašće u Mariju Bistricu

Posljednjeg vikenda u mjesecu rujnu, 29. i 30., već tradicionalno bački Hrvati – Bunjevci i Šokci, predvođeni svećenicima Subotičke biskupije hodočaste u hrvatsko nacionalno svetište u Mariju Bistricu. Ovogodišnje hodočašće predvodili su svećenici naših župa: preč. Željko Šipek, žednički župnik, vlč. Franjo Ivanković, župnik u Tavankutu, vlč. Slavko Večerin, župnik župe Uzvišenja sv. Križa u Somboru te vlč. Patrik Tvorek, katedralni kapelan.

Na hodočašće je krenulo oko 200 hodočasnika iz Subotice, Tavankuta, Žednika, Đurđina, Bajmaka, Male Bosne, Sombora i Bačkog Monoštora. Dragoj bistričkoj Gospi hodočaste vjernici cijele Hrvatske, ali i iz susjednih zemalja, te brojni Hrvati i njihovi prijatelji iz cijeloga svijeta. S nama je ove godine hodočastila i skupina naših prijatelja, Mađara. Predvoditelji hodočašća su organizirali posjete određenim mjestima: Đakovu, Zagrebu, Kloštar Ivaniću, Krašiću, te su nakon toga u kasnim poslijepodnevним satima, puni dojmova o onom što su vidjeli i doživjeli, pristizali u Mariju Bistricu.

Svečani ulazak, sveta misa i križni put

Svečano, s križem na čelu procesije, ušli smo u svetište pjevajući pjesmu *Majko Božja Bistrička*, a na ulazu nas je dočekaio i blagoslovio župnik i rektor Svetišta, vlč. **Domagoj Matošević**. Ove godine dočekala nas je Gospa obučena u prelijepu šokačku narodnu nošnju. Nakon ophoda oko oltara, vlč. Domagoj nas je pozdravio i poželio dobrodošlicu, te izrazio radost da su Hrvati sa sjevera Bačke po drugi put u roku od mjesec dana u velikom broju pohodili R. Hrvatsku. Naglasio je da je Zagreb i hrvatska javnost, pod dojmom onoga što su vidjeli predstavljanjem Dužijance u Zagrebu i svog kulturnog i duhovnog blaga koja ona u sebi nosi, a nama je priznao da mu je Gospa, ovdje u Bistrici, najljepša upravo u ove dvije nošnje – šokačkoj i bunjevačkoj. Nakon ovako svečanog prijema, uslijedila je molitva svete krunice, a ujedno je za vrijeme molitve bila prilika za ispovijed. Euharistijsko slavlje je započelo u 20 sati, a predvodio ga je vlč. **Franjo Ivanković** koji je imao i prigodnu propovijed. Po završetku svete mise okupili smo se ispred vanjskog oltara i u mirnoj i tihoj, ali malo prohladnoj noći krenuli u razmatranje postaja križnoga puta. Tamu noći razbila su svjetla dvjestotinjak svijeća i u veličanstvenom prizoru išli smo od prve do posljednje postaje promatrajući Marijinu bol i ljubav kojom je pratila svoga sina do smrti na križu i ukopa, a sve to radi nas da nam pokaže koliko nas voli i ljubi, baš kao što je ljubila Isusa. Na XII. postaji nakon pročitano teksta, vlč. Patrik je održao prigodnu propovijed.

Nedjeljno misno slavlje i povratak domovima

U ranim jutarnjim satima u nedjelju, svatko je sebi na neki način osmislio duhovni program do početka svete mise koju smo slavili zajedno sa župljanima Marije Bistrice. Osobito je lijep osjećaj poraniti i u svitanje zore biti na kalvariji, proći postajama križnoga puta u bespriekornoj tišini koju narušava jedino cvrkut ptica i doživjeti rađanje novoga dana koji nam daje priliku za novi početak i u svemu vidjeti savršeni sklad koji jedino Bog može dati. Nekolicina hodočasnika, po prvi put je „otkrila“ neprocjenjivo blago koje skriva kalvarija a to je karmelićanski samostan s kapelicom i velikim vrtom. Mnogi hodočasnici su otišli prvo na ranu misu u Karmel i bili svjedoci radosti i sreće koja zrači s lica „zatvorenih“ sestara, te bili očarani gotovo anđeoskim glasovima kojima su uljepšali euharistijsko slavlje.

Svetu misu u župnoj crkvi predslavio je vlč. **Slavko Večerin** u koncelecijaciji s našim svećenicima vlč. Franjom Ivankovićem, preč. Željkom Šipekom i vlč. Patrikom Tvorekom. Vlč. Slavko nas je u svojoj homiliji potaknuo na razmišljanje o riječima iz evanđelja, vidi li se na nama da smo doista Kristovi? Potvrđuje li to svatko u svojoj službi?

Po završetku svete mise, rektor svetišta, vlč. Domagoj nam je poželio sretan povratak kući i sugerirao da iskoristimo prigodu posjetiti izložbu koja je postavljena u novoizgrađenom pastoralnom centru, a posvećena je dvadesetoj obljetnici pohoda pape Ivana Pavla II. Mariji Bistrici i proglašenju blaženim kardinala Alojzija Stepinca. Na samom kraju smo se rastali od naše Majke Božje Bistričke ponovnim ophodom oko oltara s pjesmom na usnama *Majko Božja Bistrička*, pjevajući joj Zbogom, zbogom...

Mnogi hodočasnici su se uputili u Pastoralni centar i ondje imali prigodu vidjeti fotografije spomenutog Papina pohoda, ondje je izložena misnica koju je sada već sveti Papa nosio, sedes na kome je sjedio, kalež koji je koristio. Izložba je osobito obradovala one hodočasnike koji su bili nazočni i prilikom ovog velikog događaja za sav hrvatski puk.

Oko 11 sati napustili smo Mariju Bistricu i uputili se ka Zagrebu i ondje smo imali prigodu pohoditi grob blaženog Alojzija Stepinca, razgledati znamenitosti Zagreba i uživati u šetnji u lijepom i sunčanom danu, a neki su iskoristili prigodu posjetiti rodbinu i prijatelje ili se naći s njima. /**Ljubica Vukov**/

Održani XVII. Dani hrvatske knjige i riječi u Subotici

Prošireni, četverodnevni program, sedamnaestih *Dana hrvatske knjige i riječi* – *Dana Balinta Vujkova* (Dani HKR) trajao je od 3. do 6. listopada u Subotici.

Književni salon

Ovogodišnji *Dani hrvatske knjige i riječi* započeli su Književnim salonom u Gradskoj knjižnici koji je bio naslovljen *Pjevamo pjesnike*. Uvodničarka je bila **Nevena Mlinko**, a publici su se predstavili glazbenici iz Đakova – **Sanja Hajduković** (vokal) i **Josip Molnar** (gitara), te Subotičani **Nela Skenderović** na klaviru i **Lidija Ivković**, te **Martina Čeliković** uz klavirsku pratnju **Ervina Čelikovića**.

Program za djecu i mlade

Tradicionalni program *Narodna književnost u školi – U spomen na Balinta Vujkova Didu* okupio je u četvrtak oko 400 predškolaca i osnovnoškolaca. Oni su vidjeli svoje vršnjake u igrokazima koje su izvela djeca iz vrtića **Marija Petković – Biser** i učenici osnovne škole **Ivan Milutinović** iz Subotice. Okušali su se i u kvizu – Koliko poznajemo svoj bunjevački govor. Unuka i praunuka Balinta Vujkova školskim su knjižnicama uručile kompletne nove knjige iz edicije Izabranih djela BAJKE 2 i tako narodnu bajku učinile dostupnom najmlađim generacijama.

Istoga dana navečer, u Gimnaziji **Svetozar Marković**, održana je radionica na temu *Nove tehnologije u knjižnici, moguće ili ne?* koju je vodila **Mirjana Nešić**, viša diplomirana knjižničarka iz škole Beogradska politehnika.

Savjetovanje knjižničara

Petak je započeo stručnim savjetovanjem za knjižničare na temu *Primjena novih tehnologija i metoda rada u radu s djecom i mladima u knjižnicama* koji je u Gradskoj knjižnici okupio oko 50 sudionika iz Srbije i Hrvatske, od kojih je njih 29-ero imalo izlaganja.

U sklopu *Dana*, u Knjižnici je već po običaju priređena i prigodna izložba knjiga i periodike iz godišnje produkcije Hrvata u Srbiji.

Multimedijalna večer i dodjela nagrada

Tradicionalno, na Multimedijalnoj večeri, održanoj u Hrvatskom kulturnom centru *Bunjevačko kolo*, dodijeljene su nagrade na području književnosti vojvođanskih Hrvata. Najznačajnije priznanje, nagrada za životno djelo na području književnosti, koju dodjeljuje Hrvatska čitaonica, ove je godine pripala književniku i publicistu **vlč. Marku Klajiću**. Nagradu su mu uručile predsjednica Organizacijskog odbora Dana HKR **Katarina Čeliković** i predsjednica Hrvatske čitaonice **Bernadica Ivanković**. Osim četiri knjige poezije, Klajić je autor nekoliko knjiga o mjestima u Srijemu u kojima je službovao kao svećenik, bilježeći ne samo kulturnu povijest već prateći sve što je proživljavao hrvatski narod.

Nagradu ZKVH-a **Emerik Pavić** za najbolju knjigu objavljenu tijekom 2017. godine dobio je povjesničar **Robert Skenderović**, autor knjige *Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca): od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske monarhije* (sunakladnici ZKVH i Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskog instituta za povijest u Slavonskom Brodu).

ZKVH-ova trijenalna nagrada *Iso Velikanović* za najbolje prozno djelo u razdoblju od 2015. do 2017. pripala je zbirci kolumni *Ispovijest crkvenog pauka vlč. Dragana Muharema* objavljenoj u nakladi Katoličkog društva **Ivan Antunović** iz Subotice.

Tijekom programa predstavljena je knjiška produkcija „Od Dana do Dana“ koju je analizirala profesorica književnosti **Klara Dulić**.

Multimedijalnoj večeri, među ostalim, nazočio je i veleposlanik Hrvatske u Srbiji **Gordan Bakota** koji je istaknuo kako ovakve manifestacije, ali i dodjele nagrada za iznimne prinose u zajednici, čuvaju kulturu i pridonose opstojnosti Hrvata u Srbiji.

U okviru Multimedijalne večeri nastupili su ženska pjevačka skupina **Prelje HKC-a Bunjevačko kolo** i komorni zbor *Collegium musicum catholicum* iz Subotice, dok je poeziju nagrađenog Marka Klajića kazivala **Katica Naglić** iz Surčina.

U povodu ovogodišnjih *Dana*, Hrvatska čitaonica i ZKVH objavili su dvije knjige o kojima je ukratko bilo riječi i na Multimedijalnoj večeri. U pitanju su *Bajke 2* Balinta Vujkova za koju je izbor sačinio **Zlatko Romić** i *Dani hrvatske knjige i riječi: zbornik radova 2017.* u kojem su sabrani radovi s prošlogodišnjeg znanstveno-stručnog skupa u okviru ove manifestacije. I ove godine, organizatori, dužnosnici i poštovatelji Balinta Vujkova položili su vijence na njegovu bistu koja se nalazi u „parku književnika“ pokraj Gradske kuće.

Seminar za nastavnike

Dani su završeni u subotu akreditiranim seminarom za odgojitelje, učitelje, nastavnike i profesore koji je cilj imao upoznati ih s mogućnostima primjene novih tehnologija u svakodnevnom radu s djecom i mladima. Predavačice su bile knjižničarke **mr. Alka Stropnik** i **Ana Sudarević** iz Zagreba i Karlovca, a seminar je okupio oko 25 polaznika. U organizaciji seminara sudjelovalo je i Hrvatsko nacionalno vijeće, a akreditiran je od strane Pedagoškog zavoda Vojvodine. /**Prema: D. B. P. / K. D. – HR/**

Međubiskupijski sudovi u Novom Sadu započeli s radom

U Novom Sadu 2. listopada održana je svečana sjednica početka djelovanja Međubiskupijskog suda prvoga stupnja i Međubiskupijskog suda drugoga stupnja u Novom Sadu, koji imaju svoje sjedište u prostorijama Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda.

Početak 2017. godine biskupi Beogradske metropolije, **msgr. Stanislav Hočevár**, nadbiskup i metropolita beogradski, **msgr. Ivan Pénzes**, biskup subotički, **msgr. Ladislav Németh** biskup zrenjaninski, zajedno s **msgr. Đurom Džudžarom**, apostolskim egzarchom za katolike bizantskog obreda u Srbiji, odlučili su pokrenuti postupak uspostave Međubiskupijskih sudova, mjerodavnima za svoje biskupije. Dogovorom biskupa, službu moderatora, odnosno voditelja Međubiskupijskih sudova će vršiti nadbiskup i metropolita beogradski.

Odluku o osnutku Međubiskupijskih sudova biskupi su donijeli 19. rujna 2017. godine. Nakon nekoliko konzultacija s Apostolskom stolicom, Vrhovni sud Apostolske signature 10. srpnja 2018. godine odobrio je Odluku o osnutku Međubiskupijskih sudova, čime je postupak uspostave završen, te su se stvorili svi preduvjeti za početak rada. Veliki doprinos postupku uspostave savjetom i stručnom pomoći su pružili Međubiskupijski sudovi u Zagrebu. Željom biskupa Međubiskupijski sudovi započeli su s djelovanjem 11. listopada ove godine, na dan otvorenja II. vatikanskog sabora i blagdan sv. Ivana XXIII, pape. Svečanoj sjednici su osim biskupa potpisnika Odluke o osnutku Međubiskupijskih sudova u Novom Sadu, nazočili i srijemski biskup **msgr. Đuro Gašparović** te generalni tajnik Međunarodne biskupske konferencije **vlč. Mirko Štefković**. Susret je započeo pozdravnim riječima msgr. Stanislava Hočevára moderatora te msgr. Ladislava Németha, predsjednika Međunarodne biskupske konferencije. Nazočno je bilo svih 18 imenovanih djelatnika Suda, koji su ovom prigodom položili propisanu prisegu kod preuzimanja zadaća na Sudu, dok su **vlč. dr. Ivica Ivanković Radak**, sudski vikar na prvome stupnju i **msgr. dr. Géza Zapletán**, sudski vikar na drugome stupnju, položili i dodatnu ispovijest vjere propisanu kod preuzimanja crkvenih služba.

U djelovanju i funkcioniranju Sudova značajnu pomoć će pružiti sudišta susjednih biskupija. Tijekom sjednice kratka predavanja su održali imenovani suci na Međubiskupijskom sudu drugoga stupnja u Novom Sadu, **msgr. dr. József Kovács**, profesor kanonskog prava Više teološke škole u Segedinu i sudski vikar biskupije Szeged-Csanád, te **vlč. dr. Zdenko Ilić**, profesor kanonskog prava na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu i sudac Međubiskupijskog suda prvoga stupnja u Đakovu. Govorili su na temu „Iskustva i izazovi crkvenih sudova u Republici Mađarskoj, odnosno Republici Hrvatskoj“.

Do osnutka Međubiskupijskih sudova u Novom Sadu u biskupijama su djelovala zasebna sudišta, ali se zbog

reformе kanonskog postupka za proglašenje ništavosti ženidbe, sve većeg interesa vjernika i broja parnica, a sve manjeg broja djelatnika suda, pojavila pastoralna potreba za reorganizacijom postojećih struktura, odnosno za osnutkom zajedničkog Međubiskupijskog suda. Sjedište Suda je u Novom Sadu, ali će zato u svakoj biskupiji djelovati Istražni odsjek, što znači da će zainteresiranim vjernicima i strankama biti pojednostavljen pristup, jer će moći dolaziti također i u Beograd, Suboticu, Zrenjanin, Ruski Krstur. Na taj način je ispunjen jedan od ključnih naglasaka reforme „blizina suca i stranka“. U praksi, sva komunikacija između stranaka i suda će se obavljati na spomenutim mjestima gdje će vjernicima biti značajno olakšan pristup, dok će se unutar samog sudišta komunikacija obavljati na nešto drukčiji način. Nadalje, ovakvim pristupom osigurava se racionalni raspored sudskih djelatnika, i konačno, osigurava se višejezičnost, što je od iznimnog značaja za biskupije koje spadaju pod mjerodavnost Međubiskupijskih sudova.

Međubiskupijski sudovi, iako su po svojoj naravi pravna struktura unutar kanonskog uređenja Crkve, svoju konačnu svrhu nalaze u utvrđivanju istine o valjanosti svetog ženidbenog veza, jer je materija kojom se Sudovi bave gotovo u cijelosti ženidbene naravi. U tom smislu, krajnji cilj je pomoć vjernicima koji se nalazi u različitim ženidbenim situacijama. Sudovi tako dobivaju svoju primarnu pastoralnu svrhu, jer se kroz sve to nastoji pomoći vjernicima, pa čak i kad je ženidbena situacija nepopravljiva, da se osjećaju prihvaćenima od Crkve. /Zv./

Aleksa Kokić dobio ulicu u Zagrebu

U zapadnom dijelu Zagreba 14. listopada služena je sveta misa u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Stenjevcu povodom imenovanja ulice Alekse Kokića, a u organizaciji Društva vojvodanskih i podunavskih Hrvata.

Nakon svete mise svečano je otkrivena ploča s nazivom Ulice Alekse Kokića, svećenika i pjesnika koji je svojim bogatim pjesničkim opusom obogatio pisanu baštinu bunjevačkih Hrvata. Dok Zagreb otkriva ploču s njegovim imenom, dotle Aleksa Kokić već dvije godine čeka da uprava Grada Subotice dozvoli postavljanje njegova spomenika u rodnom gradu! /Zv./

Pedeset godina zavjeta s. Tereze Mačković, dominikanke

Sestra Tereza Mačković proslavila je 30. rujna pedesetu obljetnicu zavjeta. Zlatni jubilej željela je proslaviti u rodnoj župi Tavankutu gdje je slavlje počelo u crkvi Presvetog Srca Isusova. Misno slavlje predslavio je vlč. Jozef Vogrinc.

Na završetku svete mise rodbina je zahvalila s. Terezi za njezino svjedočanstvo života, zahvalni Bogu i ponosni

Zaogrnuti bjelinama anđela

Teta Tezi, zahvalno

Davno, još za rana,
iz suza patnji ustala,
sa Čikerije te u mukama,
bosa, neposustala,
već iz žari nada krenula,
u Nebo uzdana,
u zvijezde daleke zagledana,
za čednim bjelinama
haljetaka Anđela
ogrnut se vjerna...

I mir tako za život usidrila,
bezučjetnu ljubav
u čistinama srca zadobila,
smjerno ju po svijetu svjedočila,
služila zatajno crkvi, Bogu i ljudima vedra
50 godina dobra sestra
Terezija Mačković –
časna bila.

Bila časna –
Mačković Terezija
sestra dobra 50 godina
vedra ljudima, Bogu i crkvi zatajno služila,
svjedočila bezučjetnu ljubav
po svijetu smjerno,
zadobila ju u čistinama srca
i usidrila za život tako mir.

Vjerna se ogrnut
Anđela haljetaka,
za bjelinama čednim,
zagledana u daleke zvijezde,
uzdana u Nebo,
iz žari nada krenula,
neposustala, bosa,
sa Čikerije te u mukama,
ustala iz patnji suza,
još za rana, davno...

Tomislav Žigmanov

što imaju redovnicu u svojoj obitelji. Zahvalni govor i čestitku u ime rodbine izrekao je Tomislav Žigmanov, nećak s. Tereze. Za sjećanje na ovaj jubilej darovali su joj rad od slame, sliku Blažene Djevice Marije. Slavlje je nastavljeno ručkom u restoranu koji se nalazi u sklopu Galerije slika od slame.

S. Tereza Mačković rođena je 28. siječnja 1941. na Čikeriji u Donjem Tavankutu. U Samostan sv. Anđela čuvara na Korčuli stupila je 1965. godine. Iduće godine obukla je redovničko odijelo, a prve zavjete položila je 30. kolovoza 1968. Doživotne zavjete položila je 15. kolovoza 1974. godine. Nakon Korčule na službi u Splitu bila je sedam godina, u Tavankutu dvanaest godina te od 1988. živi u Samostanu sv. Dominika u Subotici pri župi sv. Jurja.

Govoreći u crkvi na završetku sv. mise, Tomislav Žigmanov rekao je kako je s. Tereza jedna od četiri sestre dominikanke koje su se iz Tavankuta pridružile dominikankama u drugoj polovici 20. stoljeća. Od njih četiri s. Tereza je najmlađa i ujedno je i posljednja Tavankučanka koja se odlučila postati sestra dominikanka. Od njenog odlaska u samostan proteklo je više od 50 godina, točnije 53 godine. /s. Barbara Bagudić/

Bački Monoštor: Zavjetni dan

U Bačkom Monoštoru tradicionalno se 13. listopada svake godine svečano slavi „Zavjetni dan“. Tako je i ove godine po 74. put proslavljen Zavjetni dan sela Bački Monoštor. Gost-svećenik i predvoditelj misnoga slavlja te propovjednik bio je mons. Marko Forgić, duhovnik sjemeništa „Paulinum“ u Subotici.

Na svetoj misi koncelebrirali su i svećenici iz okolnih župa. U okviru svete mise Monoštorcima je predstavljena i Radio Marija Srbije. Na koncu svete mise, pred kipom Gospe Fatimske izmoljena je posveta Srcu Marijinu.

Zavjetni dan utemeljen je za župnikovanja Matiše Zvekanovića. Povod utemeljenju su bile prijeteće ratne okolnosti 1944.: bilo je izgledno da će partizansko-rusko topništvo srušiti Monoštor. Ipak, seljani nisu izbjegli, nego su se svi okupili u crkvi sv. Petra i Pavla. Župnik je zaiskao od Boga i Gospe pomoć za selo nad koje se imalo sručiti veliko zlo. I župnik i seljani su molili Boga i Gospu da ih poštedi velikoga zla. Molba im je bila uslišana: generali su promijenili nakanu, partizansko-ruske snage nisu srušile selo, a u zahvalnost su se Monoštorci zavjetovali da će svake godine 13. listopada točno u podne svetom misom zahvaljivati Bogu i Gospi za spasenje. /Zv./

Trodnevne duhovne vježbe Svjatovnog karmelskog reda u Somboru

U somborskom Karmelu su od 28. do 30. rujna održane redovite godišnje trodnevne duhovne vježbe za somborski Karmelski svjetovni red. Voditelj duhovnih vježba bio je o. Zlatko od sv. Josipa, Žuvela, OCD koji je uveo u tajne vjere i Božjeg zakona i života po njemu.

Zahvaljujući Duhu Svetom imali smo milost da naše tri sestre i brat potvrde svoju volju i želju za nasljedovanjem naše Majke Blažene Djevice Marije i još žarče življenje s Kristom, u Kristu i za Krista. Prva obećanja su položili s. Ana Marija od Božanskog Srca Isusova Ana Nagy i brat Pavle od Maloga Isusa Pavle Zubelić. Svoju želju

za vjernijim životom u zajedništvu s Djevicom Marijom u poštovanju Isusa Krista doživotno zavjete čistoće i poslušnosti položile su sestre: s. Terezija od Svete Krunice Ankica Domorad i s. Agneza od presvetog Srca Isusova i Bezgrešnog srca Marijina Ana Segedi.

Cilj karmelske duhovnosti je da Bog svojom ljubavlju i istinom potpuno ovlada čovjekovom dušom te postanemo rasadnicima svetosti u svijetu. Tijekom trodnevni duhovni vježba, Karmelski svjetovni red imao je i Kapitul reda, redovite izbore na kojima je izabrana nova uprava na razdoblje od tri godine, a čine ju: s. Marijana od Kraljice Karmela Karmela Malenić priorica, s. Terezija od Srca Isusova Elvira Hajošević prva savjetnica, brat Pavle Zubelić Pavle od Maloga Isusa drugi savjetnik, s. Agneza od Presvetog Srca Isusova i Bezgrešnog Srca Marijina Ana Segedi treća savjetnica, tajnica s. Mirjana od sv. Male Terezije i Djeteta Isusa Mirjana Manojlović, rizničarka-blagajnica s. Ana od sv. Bartolomeja Ana Antunić, za učiteljicu novaka je Savjet izabrao s. Moniku od sv. Ivana od Križa Moniku Molnar. /s. Marijana od Kraljice Karmela, priorica OCDS Sombor/

Proslava sv. Mihaela u Odžacima

Župa sv. Mihaela Arkandela u Odžacima proslavila je 29. rujna svoj kirbaj. Misno slavlje predslavio je katedralni župnik mons. Stjepan Beretić, a slavlje je animirao katedralni zbor pod vodstvom Miroslava Stantića.

Monsinor Beretić je prigodnom homilijom ohrabrio vjernike da ustraju na putu dobra, te ih je preporučio pod zaštitu sv. Mihaela. Na svetoj misi bili su i svećenici Bačkog dekanata na čelu s dekanom Josipom Štefkovićem. Na kraju misnog slavlja, župnik Jakob Pfeifer zahvalio je svima što su svojom nazočnošću uzveličali slavlje te ih pozvao na prigodni domjenak u dvorištu župe. /Zv./

Blagoslov ruža u Đurđinu

Na blagdan sv. Terezije od Djeteta Isusa 1. listopada, u župi sv. Josipa Radnika u Đurđinu, poslije svete mise blagoslovljene su ruže.

Karmelićanka, Mala Terezija, rekla je da svoju duhovnost želi proživjeti tako da prođe svoje nebo zemljom čineći dobro. Obećala je da će nakon smrti dati da na zemlju pada kiša ruža. U đurđinskoj crkvi imamo lijepi kip sv. Male Terezije s naručjem punim ruža, toliko punim, da počinju padati pred njezine noge. Te divne, mirisne ruže iz naših vrtova položili smo u čast svete pred oltar te smo ih nakon blagoslova ponijeli svojim kućama. I za one koji nemaju ili su zaboravili ponijeti ruže, župnik vlč. Dražen Dulić je iz svojeg lijepog vrta pripremio vazuu punu ruža. Neka nas Gospodin učini takvima da možemo i mi u svojim domovima poput drage nam svete širiti miris ruža, čineći dobra djela. /Verica Dulić/

Obnova bračnih zavjeta u Žedniku

Na 25. nedjelju kroz godinu, 23. rujna, trinaest bračnih parova pod svečanom svetom misom obnovilo je svoje bračne zavjete.

Euharistijsko slavlje predslavio je župnik, preč. Željko Šipek u zajedništvu sa novozaređenim đakonom Lukom Poljakom. Na poticaj župnika, trinaest bračnih parova koji ove godine obilježavaju jubileje 10, 25, 35, 40 i 60 godina bračnoga zajedništva, došlo je Bogu zahvaliti na tom zajedništvu i posvjedočiti mladima da je uz sve poteškoće na koje se u životu i braku nailazi, uz Božju pomoć i blagoslov moguće ostati vjeran obećanjima danima jedno drugom na dan vjenčanja. Najstariji među njima, Alojzije i Etela Kujundžić iz Novog Žednika, Bogu su zahvalili na 60 godina braka. Euharistijsko slavlje animirali su sami jubilarci koji su pod ovom svetom misom čitali misna čitanja i molitvu vjernika, a kantor Nikola koji je također jubilarac, svirao je i predvodio župni zbor koji je uljepšao ovu svečanost. Nakon prigodne propovijedi, jubilarci pred svojom djecom, unucima, rodbinom i cijelom zajednicom obnovili svoje bračne zavjete. Nakon popričesne molitve uslijedila je prigodna meditacija koju je pročitala Karolina Šarčević uz glazbenu pratnju na gitari Matije Perčića. Za to vrijeme bračni parovi su držali upaljene svijeće označene godinom jubileja za koji Bogu zahvaljuju. Osim svijeće, svaki par je dobio i prigodnu plaketu u znak sjećanja na ovaj dan. /Ljubica Vukov/

Jesenski susret starijih i bolesnih župljana

Na prvi petak, u Gospi posvećenom mjesecu, 6. listopada održan je drugi ovogodišnji susret starijih i bolesnih župljana u crkvi sv. Marka evanđelista u Žedniku.

osvrnuo na poruku pape Franje u povodu Međunarodnog dana starijih osoba koji je obilježen 1. listopada. Papa je u ovoj poruci, istaknuo je župnik, naglasio da starijim osobama pripada posebni poziv sjećanja i snova koje trebaju prenositi mladim naraštajima, te da je za izgradnju boljeg svijeta potrebno nadvladati prevladavajuću kulturu odbacivanja. *Napuštanje starijih osoba je skrivena eutanazija*, poručuje nam papa Franjo. Starije

Antonija Kovač (Novi Žednik) *Ovi susreti mi puno znače, sudjelovanje u sv. misi, pristupanje sakramentima, a i druženje nakon mise, osobito od kada sam ostala sama, puno mi znači.*

Roza Horvat (Žednik) *Lijepo je i dobro da se na ovakav način naš velečasni brine o nama starima. Nisam prvi put ovdje i mogu kazati da je uvijek lijepo.*

Piroška Zvekanov (Žednik) *Lijepo je, veliki broj ljudi se okupio i dobro je da se ljudi okupljaju i druže.*

Marija Vojnić Tunić (Novi Žednik) *Kada dođem ovdje, osjećam se pomlađenom i preporođenom. Kada sam se spremala kod kuće, jedva sam se obukla i izašla iz kuće, a ovdje sam osjetila da me neka sila vuče i mislim da bih sada poletjela koliko se dobro osjećam. Preporođena sam u duši.*

Stipan Vojnić Hajduk i supruga **Marija** (Novi Žednik) *Puno nam znači počevši od prilike za ispovijed i sve što dalje slijedi. Jako smo zahvalni i sve pohvale našem župniku, a vidimo da će i Luka biti dobar svećenik i to nam je drago.*

osobe su i stabla koja donose plod, odnosno bitan dio kršćanske zajednice i društva jer su korijeni i sjećanje jednog naroda.

Po završetku propovijedi, župnik **Željko** i **vlač. Miroslav Orčić** podijelili su bolesničko pomazanje, a ovom sakramentu pristupili su gotovo svi nazočni. Nakon svete mise druženje je nastavljeno u prostorijama vjeronaučne dvorane. /**Ljubica Vukov**/

Dan starih i bolesnih u Đurđinu

Misnim slavljem koje je 14. listopada predslavio župnik **Dražen Dulić**, obilježen je dan starih i bolesnih u župi sv. Josipa Radnika u Đurđinu.

Tim povodom okupio se lijepi broj vjernika, kao i mladih i starih, zdravih i bolesnih. One koji nisu mogli doći sami doveo je netko iz kuće ili drugi tko je želio pomoći da što više starijih i bolesnih župljana bude na svetoj misi. Na kraju svete mise župnik je podijelio sakrament bolesničkog pomazanja svima koji su htjeli i osjetili potrebu za ovim sakramentom. Vjerujemo da će okrijepljeni ovim sakramentom „ozdravljenja“, duhovno ili tjelesno, sigurno osjetiti učinak pomazanja svetim uljem te lakše nastaviti svoj životni put ili pripremljeni poći u susret Gospodinu. /**Verica Dulić**/

Susret je započeo molitvom svete krunice u 16 sati, a u isto vrijeme je bila prilika i za svetu ispovijed. Euharistijska služba je počela u 16.30 sati, a predvodio ju je župnik **Željko Šipek**. U prigodnoj homiliji župnik se

50 godina vikarije sv. Mateja u Kaću

Dan nakon blagdana sv. Mateja, proštenje je 22. rujna proslavila katolička zajednica u Kaću čiji je molitveni dom posvećen ovom apostolu i evanđelistu.

Jedina je to katolička crkva u našoj biskupiji posvećena sv. Mateju. Matična župa je Budisava, a predano ju vodi župnik **vlč. dr. Tibor Szöllösi**. Ustanovljena je od strane biskupske vlasti 1968. godine. Svečanu misu proštenja

predslavio je titelski župnik **preč. Franjo Lulić**, uz koncelebraciju domaćega župnika i gostiju iz Novog Sada: kape-lana župe Novi Sad I. **vlč. Gáspára Józse** i župnika župe Novi Sad II. **vlč. Attilu Nagya**. Posluživao je novosadski đakon **vlč. Daniel Katačić**. Ugled male kačke zajednice svojom nazočnošću su potvrdili pravoslavni svećenici na službi u Kaću koje je predvodio protonamjesnik **Branislav Mrkić**, arhijerejski namjesnik novosadski drugi.

Po riječima župnika, u ovom velikom selu nedaleko Novog Sada, među više od 11.000 stanovnika, živi i oko 150 katolika, Hrvata i Mađara, od kojih svake nedjelje u 8 sati na misu dođe između 20 i 30 vjernika. *Imamo desetak vjeroučenika u osnovnoj školi. Svete mise su dvojezične. Ove godine je bilo jedno krštenje i dvojica prvoispovjednika, dok krizmanika nije bilo. Vjernici se iznimno čvrsto drže skupa. Poslije svake svete mise ostaju se družiti, popričati, popiti kavu. Jako im je važna sveta misa i jako se raduju svećeniku*, kaže vlč. Tibor. Naš sugovornik dodaje da su za potrebe ove filijale obnovljene dvije male dvorane, za vjeronauk i za druženje, te sakristija, a pred zajednicom je veliki izazov – obnova crkve. Riječ je o molitvenom domu, kući koja ima veliku središnju prostoriju koja se koristi kao crkva te, u dvorištu, posebno podignut zvonik. Proširena je 1965. godine, a nalazi se na križanju ulica Svetozara Miletića i Kralja Petra I. /**M. Tucakov**/

Zaziv Duha Svetoga i posveta školskih torba u Sonti

U crkvi sv. Lovre 30. rujna služena je sveta misa zaziva Duha Svetoga. Svečanu svetu misu predslavio je vlč. Josip Kujundžić, a VIS Lovrići animirali su glazbu.

Na početku svete mise djeca su recitirala kratak recital za novi početak onima koji počinju novi razred, ali i onima kojima tek počinju školske obveze. Poslije pričesti, župnik je blagoslovio školske torbe, poželio svim učenicima uspješnu novu vjeronaučnu godinu.

/**Klaudia Lukić**/

Zaziv Duha Svetoga u Somboru

Svečanom svetom misom u crkvi Presvetoga Trojstva, u nedjelju 7. listopada djeca su zazvala pomoć i blagoslov Duha Svetoga na početku nove školske i vjeronaučne godine.

U pripremama za ovo slavlje, kroz koje su ih vodile vjeroučiteljice **Rozmari Mik** i **Anđelka Gorjanac**, djeca su razmišljala po čemu ih drugi mogu prepoznati da su Isusovi učenici. Zaključak je bio: ne samo po znanju, nego i mudrosti, radosti i poštenju, iskrenosti i zahvalnosti. Žele biti Isusovi plodovi koji će donositi mnogo drugih plodova, poput dobrote, darivanja, strpljivosti i zajedništva. Djeca su u molitvi

vjernika iznijela svoje iskrene nakane i želju da dobri Bog blagoslovi njih, njihove učitelje i napore koje ulažu u učenje. Tom prigodom je i crkva bila lijepo ukrašena, s Isusom Učiteljem u sredini. /**J. Z.**/

Blagoslov školskih torba u crkvi Rođenja BDM

U crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije u Subotici na 24. nedjelju kroz godinu, vjernici i vjeroučenici su proslavili početak školske i vjeronaučne godine u kojem je župnik vlč. mr. Szilárd Balcsák blagoslovio i školske torbe. Djeca su se aktivno uključila u slavlje službom kod oltara i čitanjem.

U svojoj propovijedi vlč. Szilárd je rekao da molimo Boga da nam da Duha Svetoga kako bismo imali snage učiniti ono što nas čeka, makar nam je i teško. Da imamo

snage oprostiti drugima, da znamo ljubiti sve s kojima se susrećemo tijekom dana, dodajući da nam je potrebno vrijeme i prostor da nekoga upoznamo i njegove osobine. *Isusa možemo upoznati jedino ako provedemo vrijeme s njim*, naznačio je propovjednik. Roditeljima je pak rekao da su oni znakovi povjerenja u današnjem vremenu, a oni koji su svoje dijete upisali na vjeronauk i podržavaju ih u njihovu vjerskom napredovanju te su došli s njima na svetu misu daju djeci najbolji primjer i svjedoče najbolju pedagošku metodu. Na kraju svete mise župnik je vjernicima predstavio teologa **Csabu Szabó Szepesija** kojega je subotički biskup **mons. dr. Ivan Péntzes** poslije završenog studija u Rimu imenovao da na ovoj župi vrši svoju pastoralnu godinu. /s. M. Hermína Kovács/

Blagoslov školskih torba u Somboru

U župi Uzvišenja sv. Križa u Somboru, 23. rujna **mons. Slavko Večerin** blagoslovio je školske torbe

i njihov sadržaj. Na misnom slavlju se okupio veći broj djece. Svojom nazočnošću i molitvom, sve želje, brige i radosti stavili su u Božje ruke.

Vjerom u Boga sve prepreke koje se nađu tijekom nove školske godine mogu se prevladati, rekao je mons. Večerin. Nakon mise dječica su počašćena slatkišima. Svim mališanima želimo obilje Božjega blagoslova u novoj školskoj godini. /**Marica Mikrut**/

Zaziv Duha Svetoga na početku školske godine u Đurđinu

Na svečanoj svetoj misi 23. rujna, zazivom Duha Svetoga i blagoslovom školskih torba započeli smo još jednu novu školsku i vjeronaučnu godinu.

Na misi se okupio lijepi broj djece, od vrtićke do pa do studenata. Ovi posljednji i nisu donijeli torbe, ali najvažniji je blagoslov njih samih. Uz učenike su u svetoj misi sudjelovali i mnogi roditelji, koji će također kroz cijelu godinu dijeliti sa svojom djecom školske brige, zadaće i radosti učeničkih dana. Župnik **Dražen Dulić** rekao je kako bi bilo lijepo da malo češće blagoslivljamo školske torbe! /**Verica Dulić**/

S Božjim blagoslovom u novu školsku godinu

U subotičkoj katedrali 7. listopada bio je svečani blagoslov učenika koji pohađaju vjeronauk u župi sv. Terezije Avilske.

Misno slavlje predslavio je župnik **msgr. Stjepan Beretić**. Vjeroučenici su donijeli svoje školske torbe: velike, male, šarene, sjajne, pune knjiga, školskog pribora, bilježnica i pernica, vježbenica i svega onoga što učeniku treba kroz jednu školsku godinu te ih položili pred oltar kako bi nakon blagoslova, s vjerom u Boga i njegovu božansku pomoć krenuli u novu školsku godinu i savjesno obavljanje svojih školskih zadaća. Dječaci su ministrirali, djevojčice su prinosile darove, a na kraju sv. mise su bili i počašćeni slatkišima.

Zamolimo dragoga Boga da blagoslovi sve naše učenik, njihove roditelje, nastavnike, učitelje, vjeroučitelje i sve one koji ih prate u njihovom tjelesnom i duhovnom rastu da imaju dovoljno ljubavi i strpljenja s njima kroz nastupajuću školsku godinu. /**Nevena Gabrić**/

svu djecu, njihove roditelje, učitelje, katehete da svojim darovima prati plemeniti trud oko odgajanja mladih naraštaja.

Župnik **mons. Bela Stantić** poručio je djeci da je vjeronauk najvažniji predmet u školi, on nam jedini donosi Istinu. Samo je Riječ Božja Istina! Za vjeru nisu potrebna moderna sredstva komunikacije. Ispričao im

Zaziv Duha Svetoga u župi Isusova Uskrsnuća

U župi Isusova Uskrsnuća 7. listopada za svečani početak školske i vjeronaučne godine školarci su ušli u crkvu s torbama na leđima, poredani po razredima i pred oltarom molili Duha Svetoga za

je kako su nekada ljudi poznavali dragog Boga i imali snažnu vjeru a da možda nisu znali niti čitati. Sam Bog je osnovao prvu obitelj, Adama i Evu, podsjetio je župnik na prvo čitanje, a roditeljima je povjerio djecu i dao odgovornost da ih dovedu k Izvoru. Roditeljima je pak poručio: *Učite svoju djecu moliti, dođite s njima na svetu misu, upišite ih na vjeronauk! Uskratiti djeci Boga je grijeh*, upozorio je župnik. /**Emina Kujundžić**/

Zaziv Duha Svetoga u katedrali

Na dan svetih arkandela, Mihaela, Gabriela i Rafaela, 29. rujna, u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske slavljen je sveta misa zaziva Duha Svetoga na početku nove školske godine.

Euharistijsko slavlje priređeno je za predškolce i učenike osnovnih i srednjih škola u Subotici koji pohađaju katolički vjeronauk. Inicijator ovoga tradicijskog

okupljanja djece na početku i kraju školske godine je **prim. dr. Marko Sente**. Mlade pjevače i svirače je pripremila profesorica **Emina Tikvicki**, a u propovijedi se djeci i mladima obratio **vlč. Dragan Muharem**. Poželio im je da uz pomoć svojih moćnih anđela čuvara budu marljivi učenici i naglasio kako je dragocjeno to što ovi hrabri super heroji doista postoje i brinu za nas. Molimo i mi svi za naše male i velike učenike da radosno i uspješno savladaju školsku godinu koja je pred njima. /**Nevena Gabrić**/

Izložba čipki

U subotičkom Gradskom muzeju priređena je izložba čipki pod nazivom „Čudo iz Kiškunhalaša“. Posebnost u izradi ovih čipki je u tomu da te one se ne šivaju nego

heklaju. Izrada čipki traje i preko tisuću sati i predstavljaju razne motive i po tome dobivaju svoje ime. U izradu i posebnost ovih čipki uveo je **Árpád Dekany**, profesor umjetnosti reformatske gimnazije. Ove posebnosti Halašani izrađuju već 115 godina. Izložbu smo posjetili u okviru školskog sata povijest umjetnosti.

Na vidikovcu

Grad Subotica ima dva vidikovca. Manji vidikovac se nalazi na zadnjem katu Hotela Galleria, a pravi veliki na subotičkoj Gradskoj kući. Ovog smo puta izabrali vidikovac Gradske kuće. Turistički vodič, naš bivši učenik **Levente Homolya**, najprije nas je upoznao s poviješću Gradske kuće i njezina tornja. Poslije toga smo otišli na

toranj i s velike visine od gotovo 60 metara promatrali cijeli grad i okolicu. Osobito su nam za oči zapale najljepše stilske zgrade u centru grada, a zatim tornjevi naših crkava.

Preminuće sv. Franje

Prema našem ustaljenom redu, i ove godine smo nazočili i sudjelovali obredu preminuća sv. Franje i svetoj misi 3. listopada u franjevačkoj crkvi. Dvojezičnu sv. misu sa sumisnicima predslavio je gvardijan samostana **fra Zdenko Gruber** koji je i propovijedao na hrvatskome jeziku, a na mađarskome jeziku **fra Dezső Péter**. Nakon svete mise otišli smo do oltara sv. Franje gdje smo skupa s vjernicima molili 142. psalam. Tradicija je da se pod ovom liturgijom isključuju svjetla koja podsjećaju vjernike na prelazak s ovoga svijeta u drugi svijet - vječni život.

Predstavljanje knjige o Sinagogi

Pod nazivom „Zajedno za budućnost i očuvanje kulturne baštine“ priređeno je krajem rujna predstavljanje knjige o subotičkoj Sinagogi. Predstavljanje knjige priredio je grad Subotica u suradnji s IPA projektom. Knjigu o Sinagogi sastavio je **Gábor Dömötör**. Predstavljanje je počelo glazbenom točkom Garden quarteta, a zatim je nazočne pozdravio predsjednik Židovske općine **Róbert Szabados**. O knjizi su govorili i predstavili je **Miroslava Babić** i **Zita Kovács**. Knjiga je tiskana na četiri jezika i služi kao turistički vodič.

Proštenje u Mihajlovu

U Mihajlovu kod Bečkereka u Banatu na 26. nedjelju kroz godinu proslavljeno je proštenje. Mjesto Mihajlovo svoje ime dobilo prema prvom od trojice svetih arkanđela – sv. Mihaelu. Njemu duguju svoj opstanak osobito za vrijeme turske opsade.

Svetu misu je predslavio i propovijedao domaći župnik **Elias Ohoiledwarin** SVD. Propovjednik je istaknuo ulogu anđela i arhanđela u svetom pismu, u povijesti spasenja, ali i u našem životu danas. *Anđele, duhovna bića, nije moguće naslikati. Likovna umjetnost ih uobičajeno prikazuje kao lijepa bića, nalik na mladiće s krilima. Krila su simbol njihove nesmetane pokretljivosti i nenavezanosti na vrijeme i prostor. Tako je prikazan na oltarnoj slici i nadanđeo Mihael, kako sulicom pobjeđuje neprijatelja ljudskoga roda i anđela – Lucifera*, rekao je propovjednik dodajući da se i mi trebamo utjecati svetim arhanđelima da čuvaju nas i naše bližnje na duši i na tijelu, da nam od Boga isprose zdravlje, a jednom vječnu sreću na nebesima. Nakon mise bilo je čašćenje pred crkvom za župnikove prijatelje koji su iz Mađarske stigli autobusom na kraju svete mise, kao i za ostale vjernike. /**Jelen Janez SDB**/

Blagoslov i otvorenje Caritasovog dnevnog centra za osobe s invaliditetom

Caritasov Dnevni centar za osobe s invaliditetom „Sveta Tereza“ svečano je blagoslovljen i otvoren 9. listopada u Srijemskoj Mitrovici.

Otvorenje Dnevnog centra započelo je pozdravnim govorom **preč. Jozе Duspаre**, direktora srijemskog Caritasa. Zatim je uslijedio svečani blagoslov, koji je predvodio domaći župnik, **mons. Eduard Španović**, generalni vikar Srijemske biskupije. U znak zahvale njemačkim donatorima, upriličen je dvojezični blagoslov. Nakon blagoslova, svoju riječ je uputio nacionalni koordinator njemačkog Caritas **Tobias Noelke**. Izričući svoje zadovoljstvo, onime što vidi, podsjetio je da ovo nije prva suradnja s Caritasom Srbije, te kako ta suradnja, kroz različite projekte traje već 20 godina. Ovom prilikom potpisan je Protokol o suradnji između Caritasa

Srijem, Caritasa Srijemska Mitrovica, Grada Srijemska Mitrovica, Opće bolnice, Doma zdravlja i Centra za socijalni rad. Potpisivanje ovog protokola jasni je pokazatelj vrednovanja rada kojim se Caritas u Srijemskoj Mitrovici do sada dokazao pred Crkvom, ali i pred civilnim vlastima. Na koncu je svoju riječ uputila koordinatorica mitrovačkog Caritasa **Kristina Dragišić**. Nakon riječi zahvale, podijeljene su zahvalnice svim zaslužnima za ostvarenje projekta Dnevnog centra. Svečanom blagoslovu i otvaranju Dnevnog centra prisustvovali su i visoki predstavnici gradskih vlasti te ostalih gradskih institucija Grada Srijemska Mitrovica. /**Ivica Zrno**/

Susret redovnika, redovnica i Bogu posvećenih u Subotici

Na susretu redovnika 2017. godine beogradski nadbiskup **mons. Stanislav Hočevār** potaknuo je sve okupljene da se uspostavi „Konferencija redovništva“ koja bi koordinirala i povezivala sve redovnike na teritoriju Republike Srbije. Na susretu u Subotici sudjelovali su i redovnici iz Salezijanske družbe.

Tijekom jeseni 2017. i proljeća 2018. formirana je tako tročlana ekipa koja je preuzela spomenuti zadatak. Ovogodišnji susret redovnika koji je 22. rujna održan u subotičkom franjevačkom samostanu, prvi je susret koji je organizirala Konferencija redovništva u Republici Srbiji, a okupilo se sedamdesetak redovnika i redovnica koji

žive i djeluju na području Republike Srbije. Uvodnu riječ sudionicima je uputio **Nikola Hribar** iz Pokreta fokolara, a središnju temu, sažetak Papine pobudnice *Gaudete et Exultate* izložio je **fra Zdenko Gruber**, franjevac iz Subotice. Misno slavlje predslavio je beogradski nadbiskup **mons. Stanislav Hočevār**, a u ime subotičkog biskupa **Ivana Pénzesa** okupljene je pozdravio tajnik biskupije **preč. mr. Mirko Štefković**. /**Janez Jelen**/

Katolička crkva dobila sedam novih svetaca

Sedmero novih svetaca papa Franjo je proglasio na svečanosti kanonizacije na 28. nedjelju kroz godinu, 14. listopada.

Papa je pročitao obrazac kanonizacije: „U čast Presvetog Trojstva, radi uzvišenja katoličke vjere i jačanja kršćanskog života, vlašću našega Gospodina Isusa Krista, svetih apostola Petra, Pavla i Našom, nakon dugog razmišljanja, zazvavši više puta Božju pomoć i saslušavši mišljenje mnoge naše braće u biskupstvu, proglašavamo i definiramo svetima blažene Pavla VI., Oscara Arnulfa Romera Galdámeza, Francesca Spinellija, Vincenza Romana, Mariju Katharinu Kasper, Nazariu Ignaziu od Svete Terezije od Isusa March Mesu i Nunziju Sulprizija i upisujemo ih u popis svetaca, određujući da ih se u čitavoj Crkvi pobožno časti kao svece. U ime Oca i Sina i Duha Svetoga“. /IKA/

Sveta Stolica i Kina potpisale „privremeni sporazum“ o imenovanju biskupa

Sveta Stolica objavila je 22. rujna kako su njeni diplomatski predstavnici potpisali „privremeni sporazum“ s Narodnom Republikom Kinom kojemu je za cilj regulirati imenovanje biskupa u toj zemlji.

Sve ovo moglo bi konačno dovesti do razrješenja situacije u kojoj je Crkva u Kini podijeljena na „podzemnu“ Crkvu vjernu papi i službeno Katoličko patriotsko udruženje kojim upravlja Partija (a koju Vatikan ne priznaje), imenujući biskupe bez suglasnosti Svete Stolice. S druge strane kineske vlasti ne priznaju biskupe koji su zaređeni s podrškom Vatikana. Detalji sporazuma, nastavlja CNA, nisu objavljeni, ali je jasno da se on temelji na kompromisu u kojem će Vatikan dati određene ovlasti komunističkim vlastima u imenovanju biskupa, s čime će smanjiti pritisak na „podzemnu“ Crkvu koja je u zadnje vrijeme bila pod jakom represijom vlasti nakon niza mjera koje su udarile na vjerske slobode. Detalji sporazuma, nastavlja CNA, nisu objavljeni, ali je jasno da se on temelji

na kompromisu u kojem će Vatikan dati određene ovlasti komunističkim vlastima u imenovanju biskupa, s čime će smanjiti pritisak na „podzemnu“ Crkvu koja je u zadnje vrijeme bila pod jakom represijom vlasti nakon niza mjera koje su udarile na vjerske slobode. /IKA/

Nadbiskup Gallagher: Komisija o Stepincu nije postigla ono što je papa Franjo očekivao

Tajnik Svete Stolice za odnose s državama, nadbiskup Paul Richard Gallagher, boravio je ovih dana u Hrvatskoj. Tijekom posjeta, nadbiskup Gallagher je progovorio o raznim temama, među ostalim, i o kanonizaciji Alojzija Stepinca.

Odgovarajući na pitanje novinarke, je li poznat mogući datum kanonizacije bl. Alojzija Stepinca, nadbiskup Gallagher izjavio je da „ne zna“, podsjetivši na rad Komisije o Stepincu, za koju je istaknuo da nije ispunila Papina očekivanja. „Što se tiče kanonizacije svi znaju da je postojala Komisija koja je nastojala proniknuti dublje u lik blaženog kardinala Stepinca i uspostaviti zajednički dogovor oko nekih ličnosti iz Drugog svjetskog rata. Plodovi rada ove Komisije bili su, možemo reći, nedostadni. Nije postignuto ono što je Sveti Otac očekivao.“ Nadbiskup je ipak istaknuo kako je to bila „vrlo važna gesta“, koju „Srpska pravoslavna Crkva veoma cijeni“. „Vjerujemo Svetom Ocu kojemu pripada donošenje te velike odluke. Kardinal Parolin je prošle godine rekao kako ta odluka pripada Katoličkoj crkvi i ne ovisi o mišljenju i stavu drugih. Mislim da moramo imati to sinovsko povjerenje u Svetoga Oca koji će razlučiti i donijeti odluku kada će doći do toga čina koji je tako važan za opću Crkvu, kada će za to biti pravi trenutak.“

Nadbiskup Gallagher istaknuo je pak kako vjernici uvijek mogu „moliti, utjecati se zagovoru blaženika i slijediti njegov primjer te biti svjesni onoga čime se blaženi Stepinac uvijek odlikovao, a to je vjernost Svetom Ocu. I u ovome trenutku kad ne nedostaje teškoća siguran sam da bi to bila njegova pouka i nama.“ /Bitno.net/

1. 11. 2018.**SVI SVETI****Svetkovina****ČITANJA:**

Otk 7, 2-4.9-14; Ps 24, 1-6; 1 Iv 3, 1-3; Mt 5, 1-12a

Biti „svet“ danas predstavlja ideal koji je nemoguće ostvariti. Razlog tomu nije što se svijet promijenio, ono što se nekada moglo danas se više ne može, nego zato što su se naši životi, naše misli udaljili od Krista. Zaboravili smo da su kršćani sveti, kako kaže sv. Pavao, zato što su stvarno „u Kristu“, a to znači da su primili od Krista sve ono što on posjeduje – božanski život i zajedništvo s Ocem kako sada on ima. S Kristom u našem životu dobivamo na dar sve ono što Isus Krist jest: kralj, svećenik, baštinik, njegovo pomirenje i životnu snagu koja „posvećuje“ ovaj svijet. Zato, biti „svet“ nije nedostižni ideal savršenstva, nego unatoč vlastitoj grešnosti, neprestani rast s Kristom prema boljem i savršenijem.

4. 11. 2018.**TRIDESET I PRVA NEDJELJA KROZ GODINU****ČITANJA:**

Pnz 6, 2-6; Ps 18, 2-4.47.51ab; Heb 7, 23-28; Mk 12, 28b-34

U prvom čitanju iz Knjige Ponovljenog zakona iščitavamo ideal sretnog života na zemlji: dug život, brojno potomstvo te posjedovati svoju zemlju. Ostvarenje životnog ideala možemo, kako kaže starozavjetni pisac, dosegnuti samo ljubeći Boga svim srcem, svom dušom i svim umom svojim te vršeći sve njegove zakone i zapovijedi. U evanđelju, Isus nam pridodaje još jednu novu zapovijed – ljubi bližnjega svoga! S pismoznancem iz evanđelja možemo zaključiti da svi naši naponi koje ulažemo u molitve, pobožnosti, organizacije pastoralnih i karitativnih aktivnosti, pa čak i redovito prisustvo na svetim misama, nisu NIŠTA ako ove dvije zapovijedi ne urežemo u svoje srce.

11. 11. 2018.**TRIDESET I DRUGA NEDJELJA KROZ GODINU****ČITANJA:**

1 Kr 17, 10-16; Ps 146, 6c-10; Heb 9, 24-28; Mk 12, 38-44

„Bog sve vidi“ rečenica je koju često koristimo u svakidašnjoj komunikaciji, osobito kada govorimo o tuđem zlu ili o vlastitoj pravednosti. Da Bog sve vidi svjedoči nam i ulomak današnjega evanđelja. Isus je dobro vidio opakost koja proizlazi iz časti, vlasti i lice-mjerja, a isto tako vidio je dobrotu i darežljivost malenih i neznatnih, ma koliko ona bila mala mjerilima našega svijeta. Imajmo to na umu!

18. 11. 2018.**TRIDESET I TREĆA NEDJELJA KROZ GODINU****ČITANJA:**

Dn 12, 1-3; Ps 16, 5.8-11; Heb 10, 11-14.18; Mk 13, 24-32

Često smetnemo s uma da su proroci stoljećima prenosili Božju riječ narodu. A znamo da jednom izgovorena Božja riječ nikada ne prestaje. Poruka koju nam prvo čitanje prenosi jest da ljudi koji su mudro ravnali svojim životom (vršeći zapovijedi Božje) i učili druge pravednosti neće propasti, nego će poput svoda nebeskog i zvijezda vječno blistati u slavi Božjoj. Isus nam u evanđelju potvrđuje proročku riječ te nas potiče da čitamo znakove vremena jer kao što priroda ima svoje znakove, tako ih ima i Bog.

25. 11. 2018.**ISUS KRIST KRALJ SVEGA STVORENJA****ČITANJA:**

Dn 7, 13-14; Ps 93, 1-2.5; Otk 1, 5-8; Iv 18, 33b-37

Prvo čitanje na blagdan Krista Kralja uzeto je iz Knjige proroka Danijela, u kojemu prorok opisuje svoju veličanstvenu viziju: Sina čovječjeg u kraljevskom dostojanstvu. Možemo li u Danijelovoj viziji prepoznati Isusa Krista, Kralja svega svijeta? On stoji pred Pilatom, ponižen, bez zaštite, bez sjaja, bez obrane. I sam Pilat je zbunjen i začuđen: *Ti si dakle kralj?* Isusa ne zanima što o njemu govore drugi, već koje je Pilatovo uvjerenje. A ovaj poziv odnosi se i na nas. Moje pitanje glasi: *Jesam li Pilat?* Tko traži istinu ili materiju za osudu? Kakve veze ja imam s Isusom? Jesam li „oprao ruke“ od svoga Kralja?

Istina nas poziva na obraćenje. Kada promatramo poniženog Krista Kralja pred Pilatom, tada moramo promisliti koji glas želimo čuti: glas svijeta ili glas Isusov, glas samozavaravanja ili glas istine? Isus nas pita i očekuje naš odgovor.

Dobar početak je pola posla

Naslovnu misao izrekao je Aristotel, barem tako mu se pripisuje. Prvi susreti, prve riječi ostavljaju najupečatljivije dojmove. Znamo to dobro – koliko samo pažnje posvećujemo prvom susretu s osobom prema kojoj gajimo posebne osjećaje; ili kada idemo na razgovor za novi posao... Za takve situacije pripremamo se pomno. Unaprijed razmišljamo što ćemo reći, kakve izraze koristiti, na koji način pozdraviti, kako se odjenuti, paziti na točnost. U prvom susretu ne smije biti ni previše, ali ni premalo riječi. Bujica riječi zaglušila bi sugovornika, a pretjerana šturost odavala bi nezainteresiranost ili nesigurnost. Mudrost je odvagovati pravu mjeru. Ali tu je i ključ pridobivanja druge strane.

Još ćemo se zadržati kod uvodnih obreda. U prethodnoj temi dotaknuli smo se uvodnog pozdrava na početku mise koji predsjedatelj slavlja upućuje zajednici u Kristovo ime. U misi postoji jedan pozdrav koga ne smije nadvisiti važnošću nijedan drugi. Predsjedatelj slavlja nije voditelj TV emisije koji gledateljstvu predstavlja svoje goste pa onda poimence pozdravlja ovog i ovog, ovu i onu, sve s pripadajućim titulama i odgovarajućim funkcijama. Još ako prozvani malo ustane da ga se vidi, a narod pritom zaplješće, eto ti radosti! Naravno da s posebnom pažnjom trebamo tretirati važne goste koji povremeno dođu u jednu župnu zajednicu. I treba pozdraviti; kad nam tko uđe u kuću, u našu obitelj, kulturno je ophoditi se prema njemu s poštovanjem i uvažavanjem. Kako je već rečeno – valja naći pravu mjeru da onaj Prvi ne ostane zasjenjen. Možda to učiniti prije početka slavlja ili po završetku.

Nazivanje prisutnih na početku mise može se izraziti na više načina: *Braćo i sestre; dragi vjernici; narode Božji; ljubljani...* Svakako ne: *dame i gospodo; cijenjeni gosti i uzvanici...* (Premda bi negdje baš odgovaralo reći: *Poštovani slušatelji i gledatelji!*)

„Pozdravi“ i „uvodna riječ“

Nikako ne priliči da župnik ili koji laik pozdravlja biskupa koji je došao u župu kao da je neki gost ili

stranac. Biskup je otac i prvi pastir ove zajednice. On je domaćin, „prvi župnik“ te župe, on je imenovao župnika u tu župu da u njegovo ime tu djeluje. Zato je biskupov pozdrav važniji od župnikova. On zapravo pozdravlja župnika i sve nazočne. Stoga pozdravljanje i darivanje cvijećem ili nekim drugim darovima na početku mise, kada je već izrečen misni pozdrav, nije u skladu sa svetom službom. Pozdravljanje i darivanje može se izvesti prigodom dolaska biskupa u župu, na nekakvom prijemu ili u dvorani, ili ako nikako drugačije, prije početka same mise.

Toliko o pozdravima. Nakon njega slijedi uvodna riječ. Rimski misal naznačuje da predsjedatelj slavlja, đakon ili koji drugi službenik mogu „vrlo kratko uvesti vjernike u misu dana“ (RM 3). To je prigoda da se nazočnima pozornost usmjeri na ono što slijedi, tj. da im se pomogne prijeći iz redovitog života u slavlje. Važno je uočiti kako Uredba podcrtava – *vrlo kratko!* A pokatkad se naši uvodi pretvore u „proljeve riječi“, još jednu nepotrebnju propovijed koja više „zaštapa“ slavlje nego li ga otvori. Kako rekosmo u uvodu promišljanja – mudrost odmjerivosti.

Za redovita slavlja misal ne nudi tekstove za uvodnu riječ. Obrasci za tu namjenu predlažu samo za neka posebna slavlja: za Čistu srijedu, Cvjetnicu, Svijećnicu te za vazmeno bdjenje (na početku i prije čitanja). Iskustvo, međutim, pokazuje da oblikovanje uvodne riječi nije nimalo lako. Izreći srž u malo riječi prava je umjetnost na kojoj valja mnogo raditi. Iz osobnog iskustva preporučujem napisati uvodnu riječ za konkretno misno slavlje i to imati na stoku kod sedesa. Za takvo što potrebno je, razumijeva se, pročitati misna čitanja, molitve iz misala za taj dan, promisliti. Tih nekoliko jezgrovitih riječi koje otvaraju slavlje zahtijevaju temeljitu pripremu. Pogotovo jer mi svećenici prije mise ispovijedamo, oblačimo se, sudaramo u sakristiji s ministrantima, čitačima, u zadnji tren dajemo upute tko, što, gdje, kako, kada... I nakon svega toga biti toliko sabran, koncentriran, fokusiran na početku slavlja, iznimno je teško. Uviđajući da je tako u većini slučajeva, radije onda prije u tišini sastaviti uvodnu misao, još bolje napisati je i na taj način izbjeći misaona i verbalna lutanja. U uvodu bi trebalo reći koja je svetkovina ili blagdan, koja je možda posebna svrha konkretnog susreta. Nadahnuće je Božja riječ toga dana ili koja misna molitva. Svakako bi, barem u nekim prigodama, bilo dobro pozvati prisutne da aktivno sudjeluju i molitvom i pjevanjem. Uvodne riječi moraju poslužiti za poticanje, za „stvaranje atmosfere“, p(r)obuđivanje. A opet, sve to činiti kratko i odmjereno. Početak je možda najteži, potrebno je puno ulaganja, ali kako reče Aristotel, dobar početak osnova je za sve ono dalje što slijedi.

Prorok Malahija

Zadnja knjiga SZ počinje divnim riječima: *Ljubio sam vas* (1, 2). Iza ove izjave pak reda se bezbroj pitanja i od strane Boga i od strane pravednika jer i jedan i drugi žele vidjeti konkretno tu ljubav. U vrijeme Malahije stoji hram (iza Babilonskog sužanjstva), ali žrtveni darovi su nekvalitetni, koji se ne bi smjeli postaviti na oltar, ljudski odnosi su pokvareni. Jahve pita i poziva na odgovornost Židovski narod (1,6.10; 3,7). S druge strane: svi pravednici koji drže zakone žrtvuju se u konkretnim činima, pozivaju Boga na odgovornost: gdje je njegova ljubav prema njima jer zli uživaju desetljećima i na zemlji nema nikakve pravednosti (3, 14-15). Problem je vrlo akutan jer Jahve ima oruđe u ruci, kažnjava Izabrani narod: po Asircima nestaje sjeverno kraljevstvo (pr. Kr. god. 721), a južno, Judeja, 587. god. odlazi u Babilonsko sužanjstvo. A pravednici? Kako oni mogu pozvati Boga na odgovornost kada njegovo obećanje on sam ne ispunjava i zli uživaju u kraljevstvu Izraela? *Odsad ćemo sretnim zvati oholice: napreduju oni, koji zlo čine, i premda Boga iskušavaju, izvuku se!* (3,15). Taj realni božanski skandal postoji 1200-1300 godina! Malahija nema odgovor na pitanje pravednika, jedino ponavlja ono što je u ušima maloga čovjeka bez ikakve vrednote zbog stoljetnih iskustva: *Jahve pazi, sluša ih* (3,16). Kako pazi, kako sluša kada maleni i vjerni stradavaju od velikih i zlih? Malahija – hoće-neće - pa i sam Jahve suočava se s ljudskim pitanjem na koje apsolutno nije dao odgovor! Egzistencijalni odgovor! Židov molitve i dobrih djela poniženo, s mnogim ranama odlazi u podsvijet...

To je realno Božji skandal, koji nije razriješio na zemlji. Stari Zavjet – unatoč svim lijepim riječima, pak i događajima – završava u skandalu. To je ograničenost svih njegovih knjiga, proroka, pa čak i Jahve. Bog je osjetio da je skandalozno njegovo ponašanje. Zato je učinio korak po kojemu je ušao u svijet tog skandala i dao zadnji, svima prihvatljivi i realni odgovor. A to je bilo utjelovljenje Boga Sina. On je sišao i po božanskoj ljubavi zagrlio svaki križ, skandal, koji muči malog čovjeka. Bio je progonjen od prvih dana života, bio je bezimeni radnik sa svojim ocem Josipom barem 18 godina. Kada je javno nastupio napali su ga sve religijske i političke partije, i na kraju je došao najveći skandal: njegov nebeski Otac nije ga spasio ni na križu! Bog se uklopio u tijek ovoga svijeta: Sin je sve proživio što su prije nas doživjeli, ono što mi u naše vrijeme i što će poslije nas toliki doživjeti. Sav taj skandal života – muka i patnja – sve je to njega pogodilo. Ali Otac je napravio daljnji korak koji SZ ne poznaje, a to je: *Ja sam uskrsnuće i život! Tko vjeruje u mene, ako je i umro, živjet će* (Iv 11,25). Temelj svih skandala jest ovo: Adam se vraća u prah. Bog Otac po svome Sinu je pokazao da na čovjekov

život odgovor nije: *Bit ćeš prah – nego – Tko vjeruje u mene taj ima život vječni* (Iv 6,47). Bilo kakav križ može pogoditi stvorenje, razmrcvariti ga bolesti, problemi koji ga godinama muče, doslovce biti ubijen kao Isus... Ako čovjek vjeruje i živi po Sinu, Adam ulazi u Božji svijet. Ne vraća se u prah, ne u neki Eden, nego bude uzdignut u Očev život, u srce Boga koji će podijeliti s njim sve što ima, tj., samoga sebe, svoj uzvišeni i sveti život. Sada možemo razumjeti ono: *Ja sam alfa i omega* (Apok. 1,8). Bog nas je pozvao – svakoga konkretno - u ovaj svijet, i On prima svakoga natrag u svoj božanski život. Čovjek se diže na novu razinu koja ne pripada njemu, ali mu je darovana iz ljubavi – po križu i uskrsnuću.

Ovo izgleda kao neki futuristički stav: skandal će se razriješiti u nebu... Zemaljski skandal će doista nestati u nebu. Ali taj Sin, koji je sve prihvatio na zemlji – od tog trenutka sve do danas pa do kraja vremena – konkretno prihvaća naš život. Prihvaća u euharistiji, u pričesti. Sjedinjuje se s patnikom koji traži rješenje svoga života – sada, u konkretnom čovjeku. I u tom zajedništvu katolik ne vidi samo svijetlu budućnost nego i svoje uzvišeno stanje: on s Kristom već ovdje čini djela koje neće nestati u prahu, nego zauvijek žive pred Ocem. A izvor tih djela jest on sam – kao dobar čovjek – zajedno s Uskrsnim. Smrt, patnja nisu uništili Isusa. Ako se on nalazi u kršćaninu, onda je i vjernikov život zauvijek osiguran. On nije prah – ni u patnji – nego uzvišena osoba, koja utjelovljuje Sina Božjega na zemlji. Skandal s Uskrsnim nestaje: oholice i zli mogu desetljećima vladati, ali Kristov čovjek vječno živi. Nema križa koji bi ga odnio u podsvijet. Sve se završava u zagrljaju Oca nebeskoga, koji je jedini i pravi odgovor na sva egzistencijalna pitanja jer je i Nazarećaninu na križu on bio jedini i sveobuhvatni odgovor. Ne u riječima, nego u djelima: vratio mu sve u uskrsnuću, i to u božanskom sjaju koji je obuzeo i njegovu ljudsku stvarnost. To je dokaz i put naše osobe prema nebu, gdje neće biti pitanje, samo odgovor, neposredno Bog koji ispunjava i slavi čovjeka, koji mu je bio vjeran. Novi Zavjet počinje: *Ljubio sam vas!* – ali ne po riječima, nego po Isusu Kristu. On je Očeva ljubav. *I evo, ja sam s vama, svakoga dana, do svršetka svijeta* (Mt 28,20). Ovo je svršetak skandala, ovo je zadnji odgovor čovjeku.

Kršćanska briga o grobljima

Jedno od tjelesnih djela kršćanskog milosrđa je pokop mrtvih. To je djelo kršćanske pobožnosti i zadnji tjelesni izraz ljubavi prema pokojnima. Pokopom tijela umrlih vjernika potvrđuje se vjera u uskrsnuće tijela i želi se istaknuti uzvišeno dostojanstvo ljudskog tijela kao sastavnog dijela osobe (usp. GS 14). Groblja su, osobito o blagdanima Svih svetih i na Dan spomena svih vjernih mrtvih, mjesto sastajanja kršćana, molitve i pobožnosti, izražavanja vjere u život pokojnika i nakon pokopa njihovih tijela. Groblja su *sveta mjesta* na kojima se iskazuje poštovanje tijelima pokojnih vjernika koji su po krštenju postali hram Duha Svetoga i kojima se kao oruđima i posudama Duh Sveti poslužio da po njima učini tolika dobra djela (usp. 1 Kor 6,19). U kršćanskoj je tradiciji praksa, koja seže od apostolskih vremena, da se tijela preminulih pokapaju, predajući ih zemlji u iščekivanju konačnog uskrsnuća.

Biblija svjedoči o važnosti groba kao očitog i konačnog mjesta povezanosti čovjeka i tla, ljudskog roda i zemlje. U obredu sprovoda dušu pokojnika predajemo Bogu, a tijelo predajemo zemlji, pokapamo ga u tlo. Pokopom se nakon proživljenog ovozemaljskog tijeka vremena ljudsko tijelo vraća zemlji od koje je uzeto (usp. Post 2,6; 3,19; Sir 17,1). Zbog toga, ne samo da tijela pokojnika, nego i tlo u koja se ona pokapaju, zaslužuju posebnu pozornost i predstavljaju religiozni prostor u kojem se praktično izražava i pokazuje vjera.

U našoj kulturi smatramo da dostojno pokapanje ljudskog tijela zahtijeva pristojan lijes i grobnicu, ali nekada se dogodi da pretjeramo i taj običaj izopačimo. Razmislimo li o tom običaju gledajući ga s ekološke strane može se lako izračunati da je prosječnom groblju površine jednog hektara s tijelima pokojnika u tlo ukopano oko 900 tona metala, te oko 20.000 tona betona i kamena. Iznimno velika količina drveta i plastike, metala, vijaka, čavala, ljepila, tkanina, umjetne spužve, lakova i boja potrebnih za ljesove i opremu koja se u njih postavlja često ima samo i jedino estetsku svrhu. Sav taj građevinski materijal bio bi dostatan za izgradnju četrdesetak većih zgrada. Ovo raskošno rasipanje građevinskog materijala ni malo ne pridonosi prirodnoj i normalnoj razgradnji ljudskih tijela i povratku tjelesne materije zemlji iz koje je uzeto. Suprotno tome, ljesovi i grobnice često izgledaju kao „posljednja obrana čovjeka protiv zahtjeva zemlje da joj se vrati prah koji joj je oduzet prilikom stvaranja i tijekom života ljudskog bića“. Razmislimo samo o količini plastičnih križeva koji se prikivaju na lijes i drugim metalnim i plastičnim ukrasima na njemu. Apsurd je da su upravo plastična oprema i religiozni simboli od nje izrađeni izvor zagađenja

svetog tla groblja u koja polažemo tijela naših pokojnika. Zbog toga se čini da groblja sve više postaju „najsкупlja odlagališta toksičnog otpada“.

Drevni je običaj naših krajeva da se prilikom rođenja nekog čovjeka zasadi stablo koje će kasnije poslužiti za izradu njegova lijesa prigodom pokopa, također krije u sebi duboku ekološku dimenziju povezanosti ljudskog bića sa zemljom od koje je nastalo ljudsko tijelo i u koju se vraća predajući joj u potpunosti biološki materijal od kojeg je sastavljeno ne praveći pri ukupu gotovo nikakvu ekološku štetu.

Iskazivanje poštovanja prema tijelima pokojnika povezano je i s običajem paljenja svijeća i postavljanjem cvijeća na grobove. Upravo taj običaj, koji ima svoju religioznu podlogu, u se posljednje vrijeme pokazuje kao najveći ekološki grijeh. Dok se iskazuje vjernička briga o pokojnicima, mnoštvom svijeća i cvijeća, osobito onog izrađenog od plastičnih materijala, čini se pravi „ekocid“ na groblju. Svijeće i cvijeće koje bi u religioznoj simbolici trebalo označavati vjeru u život vječni postaje izraz negacije tog života – simbol smrti i uništavanja života.

Kameni nadgrobni spomenici, betonske grobnice, plastični cvjetni vijenci, svijeće od parafinskih smjesa, pa čak i pretjerano obilje prirodnog cvijeća ne opterećuju samo kućni proračun obitelji pokojnika prigodom sprovoda, nego opterećuju tlo i prostor groblja te ga silno zagađuju. Sprovodi, na kojima se okuplja mnoštvo ljudi koji iskazuju sućut obitelji i poštovanje pokojniku, donose na groblje veliku količinu ekološki sumnjivog i često štetnog materijala koji nakon sprovoda najčešće ne bude recikliran nego završi na smetlištu kao zagađivački i za prirodni okoliš opterećujući otpad.

Nama kršćanima kojima je stalo do dostojanstva naših tijela i tijela naših pokojnika važno je čuvati ekološku čistoću i dostojanstvo mjesta na kojem će biti ili jesu ukopana njihova tijela. Zbog toga je važna praktična i ekološki čista ispovijest vjere u uskrsnuće na groblju. Već i jedna svijeća zapaljena s vjerom u uskrsnuće, već samo jedan živi cvijetak zasađen na tlu grobnog humka održavan s ljubavlju i zalijevan češćim posjetima više će posvjedočiti *vjernički spomen* na pokojnike nego tone parafina i plastike koja će o blagdanu Svih svetih i Dušnom Danu izgorjeti pa zadimiti i onečistiti zrak, vodu i tlo. Upravo bi mi kršćani trebali još za života biti promicatelji shvaćanja da smo dužni naše tijelo vratiti zemlji, kao što smo svjesni da je potrebno dušu vratiti Bogu koji nas iz praha oživljuje i podiže u život. Morali bismo shvatiti da na sprovodu svoje tijelo i svoju dušu vraćamo na izvore iz kojih su potekli. Valja nam se spremati da i Bogu i zemlji položimo čist račun.

„I vrati se prah u zemlju kao što je iz nje i došao, a duh se vrati Bogu koji ga je dao.“ (Prop 12,7)

Razgovor s vlč. Davorom Kovačevićem, župnikom župe sv. Mihovila u Beregu

Srebrni jubilej svećeničkoga ređenja

Čuvati kulturu koju je odnjegovala Crkva

Tiho i bez svečanosti župnik župe sv. Mihovila arkandela u Beregu **vlč. Davor Kovačević** spomenuo se, na blagdan Male Gospe, koju osobito časti, četvrt stoljeća svojeg svećeničkog ređenja. Bio je to povod da pođemo na sjever Bačke i u našem najsjeverozapadnijem dunavskom kutu razgovaramo s pastirom male, no vrlo ugledne i prilično žilave šokačke župe.

Naš biskup mons. Ivan Pénzes jedne je godine bio na proslavi blagdana sv. Tripuna u Kotoru. Kada je čuo da sam ja Šokac i da sam iz Hrvatske, rekao je mojem ordinariju da mu treba svećenika Hrvata za Bačku, i pitao bi li me pustio. Pokojni biskup Gugić pitao me je da li bih išao. Zahvalio sam se jer sam bio posljednji svećenik koga je pokojni biskup redio, ali kada je došao novi biskup i kada se situacija u biskupiji promijenila, pitao sam preuzvišenoga biskupa Pénzesa stoji li dogovor da me primi u Subotičku biskupiju. Tako sam 20. lipnja 1998. na blagdan sv. Ilije dobio dekret za službu u župi Bereg. Nakon četiri godine, kada mi je izišao mandat, tražio sam od biskupa Ilije Janjića da me zadrži i u Subotičkoj biskupiji i tada sam primljen u ovu biskupiju. Ovdje sam punih 20 godina i drago mi je da sam došao u ovo malo šokačko selo da u njemu mogu očuvati tradiciju, posebice vjeru u narodu, kaže o sebi vlč. Davor.

Zv.: Što Vas je sve ove godine zadržalo u Beregu?

Vlč. Davor K.: Ovdje sam došao 9. rujna 1998. jer sam prijelazni rok proveo u Kotorskoj biskupiji. Najviše me je zadržala ljubav prema ovim ljudima. Nikakva materijalna sredstva ne mogu se usporediti s onom ljubavlju za kojom si pošao, a to je da budeš svećenik. Svećenik je tu da služi, da bude onaj koji će dati sebe za narod koji mu je dodijeljen. Nikad ne bih otišao iz Berega. Bereg je specifično mjesto jer su tu Šokci, Hrvati koji čuvaju svoju tradiciju. Kroz cijelu godinu oni imaju svoj vjernički ritam: trodnevnice, devetnice, zavjetne dane. Sve ono što sam naslijedio od prethodnih župnika održavam s vjernicima kako bi se vjera u narodu sačuvala. Neposredni prethodnik kojega sam naslijedio je pokojni župnik Josip Miloš.

Zv.: Iako je Bereg brojčano mala župa, odavde je potekao veliki broj duhovnih zvanja. Koliko točno?

Vlč. Davor K.: U posljednjih 100 godina Bereg je dao 13 svećenika, među njima dva redovnika isusovca te jednu redovnicu. Ovaj podatak je time značajniji što je u pitanju malo selo (imalo je 1650 stanovnika kada sam ja došao, a sada ih ima oko 850). Posljednja mlada misa bila je 1998., a služio ju je p. Ivan Vinkov DI. Sljedeće godine, za 25. siječnja, pripremamo mladu misu našeg

Davor Kovačević rođen je 1959. godine u Slavonskom Brodu od oca Zvonimira i majke Jelene rođ. Morosavljević. Dolazi iz katoličke obitelji. Kaže da je volio ministrirati u svojoj rodnoj župi Duha Svetoga u kojoj je župnik bio pok. Marko Majstorović, jedan od poznatih župnika u današnjoj Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji.

Svećenički poziv dobio je i na njega se odlučio u kasnijim godinama - počeo je studirati u 27. godini života. Teologiju je studirao na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, gdje je 1993. diplomirao. Na blagdan Male Gospe 8. rujna 1993. godine, za svećenika ga je zaređio tadašnji kotorski biskup mons. Ivo Gugić. Od 1993. do 1998. služio je u Kotorskoj biskupiji. Najprije je godinu dana bio u župama Prčanj, Stoliv i Lepetane, a nakon toga je otišao u župu Sušanj gdje je bio četiri godine.

đakona vlč. Daniela Katačića koji je moje krizmano kumče. Nadam se da je to imalo utjecaja na njega da se odazove svećeničkom zvanju. Može biti i da je cijela župa izmolila to zvanje. To ne znamo, ali se nadamo da ga je poticala ljepota života u svećeništvu, možda baš u rodnoj župi. Bio je aktivan, dolazio je ministrirati, bio na večernjicama i na pobožnostima. Svatko od nas ima svoj put prema svećeništvu.

- **Svećenik je tu da služi, da bude onaj koji će dati sebe za narod koji mu je dodijeljen.**

Zv.: Koje su specifičnosti Berega kada je u pitanju pastoral? Kako pristupate pojedinim skupinama vjernika?

Vlč. Davor K.: Kao i u svakom malom mjestu, pastoral se obavlja na tri načina: s djecom, mladima i odraslim osobama. Obvezna je nedjeljna sveta misa, a s odraslima i starijima obavljam pobožnosti koje oni drže još od kada ih je ustanovio pokojni biskup (i bereški župnik)

Lajčo Budanović. Sve se moli iz *Slave Božje*. Župljani to vole i ja skupa s njima to želim održavati. U selu imamo tri zavjetna dana: sv. Ivana i Pavla od groma, sv. Iliju proroka i sv. Roka, zaštitnika od kuge. Sva tri zavjetna dana drže se i čuvaju koliko je moguće u današnjem vremenu i doista sam zahvalan što su se održali sve do danas. Mnoge župe su ih izgubile, ali ova mala župa je ostala vjerna svojim korijenima. S mladima imam vjeronauk u župi, posebice s prvopričesnicima i krizmanicima. U školi katolički vjeronauk predaje đakon, vlč. Stipan Periškić iz Monoštora. S odraslima obavljam pobožnost prvih petaka, koja je započela još 1903. godine kada je crkva dobila kipove Srca Isusova i Srca Marijina. Od tada do danas se pobožnost, uz krunice i litanije Srcu Isusovu, nije ukinula.

Zv.: Tko vam od župljana pomaže u pastoralu?

Vlč. Davor K.: U pastoralu mi pomaže uglavnom Pastoralno vijeće. Naš župljanin Milorad Stojnić stalno je uz mene i uz Crkvu. On svake nedjelje dolazi na svetu misu. Što god je potrebno, on će doći i učiniti: čišćenje, spremanje, pripremanje igrokaza s djecom za sv. Nikolu i za Božić.... Tu je i Marko koji vodi domaćinstvo.

Zv.: Bili ste poznati po izradi i ukrašavanju liturgijskoga ruha i oltarnika. Bavite li se još uvijek time? Koliko ljepota i sklad liturgijskoga ruha pridonosi uzvišenosti slavljenja Boga na liturgiji?

Vlč. Davor K.: Ne toliko kao nekada, budući da sam prije četiri godine doživio moždani udar. Nadam se da ću nastaviti. Nismo bogata župa da bismo mogli otići u Hrvatsku i priuštiti kupnju misnoga ruha. S obzirom na to da je moja sestričina redovnica u Đakovu koja se u svojoj zajednici bavi krojačkim poslovima, molio sam je da mi dade mustru za misnice. Onda smo ih mi u selu počeli sami izrađivati, a oltarnike vezli, s obzirom na to da je Bereg čuven po tkanju. Kada narod vidi svećenika u lijepoj misnici još im je draže kada i oni budu odjeveni u narodnu nošnju i stoje kraj oltara. Budući da je nošnja Berežana uvijek bila lijepa i bogato ukrašena, oni vole da njihov svećenik odiše tom istom ljepotom.

Zv.: Jeste li primijetili neke nove trendove u izradi liturgijskog ruha? Ima li nekih motiva koji se na misnicama popularniji danas u odnosu na prije?

Vlč. Davor K.: Misno ruho po mojem mišljenju danas sve češće nije poput onoga nekada, izrađeno od brokata, u bogatstvu, u onome što je pokazivalo veličinu čovjeka... Danas se događa da se uzimaju motivi koji uopće nemaju veze s liturgijom. Niti ima kaleža, niti hostije, niti križa, sve se izbacuje radi nečega drugoga... Želimo da misno ruho ostane kao što je bilo nekada i to pokazati. Ako sam ja svećenik, onda mi je prvenstveno pripada da onaj križ pod kojim sam ležao i zavjetovao se Isusu stoji na meni i da ga nosim cijeloga života kao što mi je odredio moj Gospodin.

Zv.: Iduće godine navršit će se sedam stoljeća od prvog pisanog spomena Berega. Unutar toga vremena katolička župa postoji već 515 godina. Kakva je po vašem mišljenju njezina budućnost?

Vlč. Davor K.: Kao i kod svih malih mjesta, koja izumiru. Mi se molimo da se poveća brojnost stanovništva da bismo se mogli sačuvati i opstati na ovim prostorima. Veliki su jubileji pred nama, ali ako nemamo naroda, možemo zatvoriti našu crkvu! Očuvanje identiteta, običaja i Crkve u cjelini, kao i vjere na ovim prostorima najviše je na samom narodu. Naš narod je većinom starački i umire. Mladi niti se žene niti se udaju, niti im se djeca rađaju. To vodi u smrt svih naših sela u okolici, a ne samo Berega.

Zv.: Gdje se prvi puta spominje Bereg?

Vlč. Davor K.: U arhivu u Baji čuva se jedan kupoprodajni ugovor gdje je spomenuta kupnja posjeda „Bereg“. Taj podatak više je puta citiran i verificiran. Vrlo brzo ime našega mjesta ulazi u vlastita imena (primjerice „od Berega“ – u značenju podrijetla osobe koja je ovdje rođena).

- **Crkva je uvijek bila prenositeljica onoga dobrog: kulture, zajedništva i obrazovanja**

Zv.: Koliko je svećenika ovdje služilo za sve godine postojanja župe?

Vlč. Davor K.: Prvi svećenici u Beregu bili su franjevci iz samostana u Baji. Prvi župnik je bio fra Martin Ibrašimović Oriovčanin. Gdje god je Bereg spominjan u ljetopisima i vizitacijama, naglašavano je da ovdje žive Dalmati koji govore ilirskim jezikom. Nismo se miješali s drugim narodima.

Zv.: Poznato je da ste u HKUD „Silvije Strahimir Kranjčević“ aktivni u očuvanju šokačkih nošnje. U kući imate kolekciju starih etnoloških predmeta, osobito nošnja...

Vlč. Davor K.: Kada sam došao ovdje vidio sam da su naši neke od tih predmeta počeli prodavati u besćenje strancima. Tu ljepotu koju je netko ljubavljju učinio prodavali su, teško shvaćajući koliko je ljubavi utkano u nju. To znadu samo naše stare bake ili prabake koje su to radile. One su trebale ići u nadnicu da bi kupile pređu, da bi otkale, navezle, sašile i svojoj djeci ostavile, a njihova šukununučad i unučad su to prodavala kao starudiju. Strahovito me je to diralo te sam, da bih spriječio nestajanje i sačuvao dio ljepote tradicije bačkih Hrvata, počeo kupovati ove predmete. Crkva je uvijek bila prenositeljica onoga dobrog: kulture, zajedništva i obrazovanja – sve to je bilo u sklopu Crkve. Crkva je sačuvala identitet naroda.

Zv.: Bereška crkva sv. Mihovila spomenik je kulture pod zaštitom države. Imate li bilo kakvu

komunikaciju sa službama koje se bave zaštitom spomenika kulture?

Vlč. Davor K.: Nemamo, niti oni dolaze pogledati što se treba učiniti na crkvi i u njoj. Prije četiri godine posjetila nas je restauratorica dr. Zsuzsana Korhecz Papp koja je restaurirala naše dvije slike Matije Hanischa iz 1796., sv. Josipa s Isusom i zavjetnu sliku sv. Ivana i Pavla. Trudimo se našu baštinu očuvati za buduće generacije te stoga sve što imamo ljubomorno čuvamo. Od grada Sombora za obnovu pročelja crkve dobili smo nedavno 1.160.000 dinara. Od srca zahvaljujemo jer mi to ne bismo mogli obnoviti budući da smo jako mali, a narod danas živi samo od poljoprivrede. Mali je broj zaposlenih ljudi.

Zv.: Kada je crkva posljednji put iznutra obnovljena s obzirom na to da je jako lijepo očuvana.

Vlč. Davor K.: Crkva je obnovljena je 1976. godine. Čuvamo to što imamo, želimo da to tako i ostane kako bi kada netko uđe u našu crkvu vidio što je baština i kultura koju je ostavila Crkva.

Povijesne crtice o bereškoj crkvi

Župa sv. Mihovila u Beregu utemeljena je 1757. godine, a do tada je bila filijala župe u susjednom Santovu (danas u Mađarskoj). Gradnja sadašnje crkve završena je 1740., a na njenom mjestu su do tada bile dvije srušene crkve, od trošnog materijala. Dugačka je 33 metra, široka 14, lađa je visoka 12,5, a toranj 35 metara. Podignuta je u stilu baroka s elementima klasicizma. Spomenik je kulture od velikoga značaja.

Radosnoj Gospi

Evo nas k Tebi radosna Gospo
Pred Tobom ponizno padamo ničice
Nosimo Ti puno srdačnih pozdrava
Iz našega grada bijele Subotice.

Pradjedovi naši pred trista godina
Kad su došli amo u bačku ravnicu
Donijeli su sobom Tvoju svetu sliku
I pobožno putem molili krunicu.

Brisala si bolne suze im sa lica
Bila im jedina utjeha i nada
Razveseli naša potištena srca
Dosta nam je bilo i tuge i jada.

Mi smo željni Tebe i Tvoje ljubavi
Daj nam puno sreće, mira i radosti
Zagrli nas svojim presvetim rukama
Moli svoga Sina da nam grijehe prosti.

Nemoj nas nikada ostaviti Majko
Trebaju nam tvoja zaštita i pomoć
Blagoslovi naše stare i bolesne
Jer oni Ti Gospo nisu mogli doć'.

Kad se s Tobom danas tužni rastanemo
Srca ćemo naša na dar Tebi dati
A ti naša draga od radosti Gospo
Na putu života čuvaj nas i prati.

Đula Milodanović

Tri moja brata

Kad sam bio tri moja brata i ja,
kad sam bio
čtetvorica nas.
Imao sam glas kao vjetar,
ruke kao hridine,
srce
kao viganj.
Jezera su me slikala.
Dizali su me
jablani.
Rijeka me umivala za sebe.
Peračice su lovile
moju sliku.
Kad sam bio
tri moja brata
i ja,
kad sam bio
čtetvorica nas.
Livade su me voljele.
Nosile su moj glas
i njim su sjekle potoke.
Radovao sam se sebi.
Imao sam braću.
(Imao sam uspravan hod.)
To su bila tri moja brata:
moj brat, moj brat, i moj brat.

Josip Pupačić

Gospa - krunica - spasenje...

U mjesecu smo listopadu. Zlatno žuto lišće, sazrelo, dalo sve od sebe stablu, polako se sprema za posljednji svoj let oproštaja od svih... Ne plače, nego zadovoljno šara i krase zemlju, vodu, gradove i sela, polja i dolove. Odlazi da bi u zajedništvu drugih listova oplemenilo teren za neke nove živote kroz drveće, travu, povrće, cvijeće i voće i tako pripravlilo hranu sadašnjim ili novim božjim stvorenjima. Tako čini lišće i slavi Boga. Tako rade sva stvorenja Božja na zemlji. A ljudi? I ljudi bi trebali živjeti slaveći i voleći Boga i sve stvoreno od njega. Na kraju svog životnog puta, otkinuvši peteljku od zemlje, treba se vinuti u nebeske visine. Ljudi ostavljaju za sobom životne i duhovne vrijednosti za hranu budućim generacijama.

Listopad smo na poseban način posvetili Majci Isusovoj i našoj, dragoj Gospi. Obraćamo joj se poput anđela Gabrijela i Elizabete u molitvi koja se zove krunica. To je najjača i najljepša molitva Majci. Početak krunice je po nekim legendama vezan uz 1208. godinu kad se draga Gospa ukazala sv. Dominiku. Molilo se poslije toga na mnoge načine, dodavalo, skraćivalo... Godine 1521. dominikanac Alberto da Castello krunicu je zaokružio na 15 otajstava. Tako se uglavnom molila skoro pet stoljeća. Godine 2002., sv. Ivan Pavao II. je dodao još pet Otajstava svjetla.

Tajna koja ovu molitvu čini toliko moćnom jest u tome što je to ujedno i molitva i meditacija. Upućena je Ocu, Duhu Svetom i Blaženoj Djevici, a predstavlja meditaciju usmjerenu na Krista. Krunica se molila u svakoj prilici osobito u vrijeme opasnosti. Europa se u 16. stoljeću našla pred velikom opasnošću od turske vojske koja je osvajala nove krajeve i ozbiljno zaprijetila kršćanskom Zapadu na kopnu i na moru. Papa Pio V. pozvao je 1569. kršćanski svijet na molitvu svete krunice, kako bi vjernici i na taj način pomogli svojim braniteljima. Do odlučne pomorske bitke došlo je 7. listopada 1571. kada je mornarica Svete lige kod Lepanta, na ulazu u Korintski zaljev, teško porazila tursku flotu. U spomen na veliku pobjedu, izborenu pod zaštitom Blažene Djevice Marije, papa Pio V. je 7. listopada proglasio blagdanom Gospe od pobjede. Papa Grgur 13. mijenja ime tog spomendana u blagdan Svete krunice, a papa Pavao VI. naziva ga 1669. blagdanom Gospe od Krunice.

Zbog opasnosti opstanka, zbog turskog prodiranja, naši su se hrvatski Bunjevci, sa svojih ognjišta iz krajeva oko rijeke Bune i drugih, vođeni franjevcima uputili u ove krajeve i stigli velikim dijelom 1686. godine. Druga velika skupina hrvatskih Šokaca, od Tuzle i okolnih zaseoka,

vođena franjevcima koje su nazivali ujacima, iz samostana Gradovrh, uspjela je doći preko Dunava do Bača 1688. godine. Ujaci su pred sobom nosili sliku Gospe Radosne koja se i danas nalazi u Baču. Naši pradjedovi, uz molitve izravno upućene Nebeskom Ocu, djetinjom odanošću uvijek su častili Gospu i molili krunicu. S krunicom u ruci i moleći je na putu stigli su nove krajeve. Gospa ih je spasila od Turaka, a očuvala ih do današnjih dana od raznih nevolja...

Sjećanje na 300. obljetnicu doseljenja u ove krajeve, 1988. godine proslavljeno je prvim velikim bačko-šokačkim hodočašćem u Tuzlu i na Gradovrh (od kojega je ostala gomila kamenja). Na blagdan Gospe od Krunice, 7. listopada ove godine, u Baču smo proslavili 330. godišnjicu doseljenja Šokaca u bačke krajeve. Gospa nije samo pomagala nekada nego i u nedavnoj prošlosti, a osobito danas. S krunicom u ruci, a djetinjim srcem i povjerenjem upućivali su molbe Gospi i stanovnici Bačkog Monoštora 1944. godine. Od godine 1942. - 1948. župnik je bio Matiša Zvekanović, kasnije biskup Subotičke biskupije. Krajem rata Nijemci su došli u selo i tu se donekle utvrdili. Partizani i saveznici odlučili su granatirati selo da bi ih istjerali. Danima je Monoštor bio u opasnosti. Župnik Matiša sve koji su mogli doći u crkvu pozvao je na molitvu za spas sela. Došle su žene, stari i djeca. Pri par svijeća, u polumraku, molilo se žarko, od srca, sa strepnjom i puno ljubavi nade... Molila se krunica za krunicom za svoje na bojišnici, za selo, za nemoćne koji su ostali po kućama, za prisutne. Dali su zavjet da će svake godine 13. listopada u podne biti misa zahvalnica ako Gospa sačuva selo. Samo u sebi mogu dočarati sve one suzne oči i okice koje su bile uprte u kip Gospin i pomiješane glasove koji su vapili za spasenjem. Napokon, 12. listopada 1944. došao je glas da selo neće biti granatirano. Zavjet Gospi se drži svečano i danas. Dragi moji stari i bolesni prijatelji, gledajmo s nadom u Gospu!

Sveci od grješnika

Je li to moguće? Može li grješnik postati svetac? O tomu imamo prigodu razmišljati kada mi kršćani slavimo Sve svete. U katoličkom kalendaru svaki dan imamo nekoliko svetaca. Ima ih i mnogo više, ali ih ne poznajemo ili ne znamo da su sveti. Svet je svaki čovjek koji je u nebu. A mi slavimo one koje je Gospodin Bog poslije njihove smrti kojim čudom potvrdio da su već na zemlji bili sveti. S obzirom na to da su ustrajali u svetosti do kraja života, Gospodin Bog ih je potvrdio, a Crkva ih proglasila najprije blaženima, a potom i svetima.

Crkva upravo iz tog razloga stavlja Sve svete na jedan dan, da razmišljamo o Otajstvu svetosti na koje smo svi pozvani. Naime, sam je Gospodin već u Starom zavjetu rekao: *Budite sveti, jer sam svet ja, Bog vaš*. Gospodin Isus je to rekao malo drugačije: *Budite savršeni, kao što je savršen vaš nebeski Otac!* Ne možemo biti savršeni kao što je savršen Gospodin Bog, ali težiti tomu treba.

Kada razgovaramo o svetosti dobro je reći kako svetost nije za odabrane nego je to poziv za svakoga čovjeka jer Gospodin Bog nikoga nije stvorio za pakao. U konačnici gledano, imamo samo dvije mogućnosti poslije smrti: nebo ili pakao. Čistilište je privremeno, dok ne izvršimo pokoru za male grijeha. Onda prelazimo u nebo. Zahvaljujući Gospodinu Isusu, sad je svakom čovjeku otvorena mogućnost za nebo, a ne za pakao.

Također treba reći da nema „kalupa“ po kojem se postaje svetac. Znamo da je onaj mladić pitao Gospodina: *Što trebam činiti da baštinim život vječni?* Gospodin mu je rekao: *Drži zapovijedi!* Isus mu je i nabrojao neke: ne ubij, ne čini preljuba, ne ukradi...! Kada je mladić rekao da je to već vršio, Isus mu

preporučuje još savršeniji i sigurniji put: *Idi, prodaj sve što imaš i dođi i slijedi me...!* To je samo savjet, jer može se spasiti i bogataš, ali jako teško. Naime, sam je Isus rekao da će prije deva proći kroz iglene uši, nego bogataš u Kraljevstvo nebesko. Ipak mislimo da se Zakej iz Evanđelja spasio, iako evanđelist kaže da je bio bogat.

Možemo reći da je svaki svetac vlastitim putom postao svetac i da se ni jedan nije baš na isti način posvetio: jedan je živio isposnički, drugi je bio velikuđušni roditelj brojne djece, treći je preminuo kao redovnik ili mučenik... No, uvijek postoji jedan isti motiv: iz ljubavi prema Bogu!

Postoji na svijetu mnogo dobrih ljudi koji se trude raditi pošteno i biti kako mi to kažemo „fer“, ali svetost se ne može postići vlastitim silama. Bez traženja i prihvaćanja Gospodina Boga i njegove pomoći, ne može se postati svet. Tu Božju pomoć zovemo milost. Sjetimo se sv. Pavla kako sam izjavljuje: *Milošću Božjom jesam, što jesam!* On lijepo dalje kaže: *Milost Božja nije bila u meni uzaludna. Trudio sam se...* Isti sv. Pavao poručuje Efežanima: *Milošću ste spašeni...* Sveti Ivan piše: *Svi mi primismo i to milost na milost...*

Kada slavimo svece, Crkva nam preporučuje da ih nasljedujemo! Sveci nam mogu mnogo pomoći svojim zagovorom. Zato se molimo Majci Božjoj, sv. Josipu, sv. Antunu, sv. Franji, sv. Leopoldu Mandiću, sv. Ivanu Pavlu II., itd. Od njih učimo kako možemo postati sveti. Sv. Augustin je čitajući život svetaca rekao: *Kada su toliki i tolike mogli, zašto ne bi mogao i ti, Augustine?* Slično je učinio i sv. Ignacije, osnivač isusovačkog reda.

Svetkovinom Svih svetih slavimo Crkvu slavnu. Mi smo Crkva vojujuća. A oni koji su u čistilištu oni su Crkva trpeća. Na to mislimo kad u Vjeronanju kažemo: *Vjerujem u općinstvo svetih...* To znači, da vjerujemo u povezanost duša koje su u nebu i u čistilištu i na zemlji. Molimo svete u nebu da nas zagovaraju. Oni se mole za nas, posebno onaj čije ime nosimo. Mi molimo za duše u čistilištu i služimo svete mise za njih, da im pomognemo da što prije prijeđu u nebo.

U naše vrijeme se izgubio osjećaj za svetost. Valjda zato sada kršćanski roditelji rijetko daju svojoj djeci imena svetaca. Time možda napuštaju kršćansko gledanje na svete i svoju djecu i sebe izuzimaju od milosti koju dobivamo na krštenju, kada su nam imena zapisana na nebesima!

Vratimo se živom vjerom milosti koju smo dobili! I dok slavimo Sve svete, budimo sretni što smo i mi pozvani na svetost!

Govori vam Sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Savjest 11.

*Po savjesti žrtva, najplodnija njiva.
To zahtijeva Božja slava. Ako je savjest
jaka, savladana je poteškoća svaka. /O.
Gerard, Theologia pastoralis, 003394/*

U svojim zapisima o. Gerard piše: *Bolne operacije podnosimo za tjelesno zdravlje iako ne znamo kakav će biti uspjeh. Pa zar nije vrednija od operacije tijela operacija grešne želje kako bi dobili divno slavno tijelo?* /O. Gerard, *Theologia pastoralis*, 003370/ Za ispravljanje svoje krive savjesti potrebno je, uz milost Božju, uložiti samoga sebe, žrtvovati se i moliti svjetlo Duha Svetoga da bismo došli do ispravne savjesti. Pojam žrtve uključuje u sebi sebedarje, darivanje, odricanje, priznavanje Boga kao apsolutnoga i svetoga Stvoritelja kojem se očituje podložnost i ljubav. U pojam odricanja uključeni su i čini svjesne pokore, posta, djela milosrđa. Odricati se nečega znači odgajati svoju savjest za vjernost u dobru iz ljubavi prema Bogu i bližnjemu. *Po savjesti žrtva, najplodnija njiva.* Otac Gerard upućuje na riječi evanđelja. *Kraljevstvo je nebesko kao kad je blago skriveno na njivi: čovjek ga pronađe, sakrije, sav radostan ode, proda sve što ima i kupi tu njivu* (Mt 13, 44). Čista i ispravna savjest je blago sakriveno u čovjeku, treba ga pronaći ispitujući svoju savjest i usklađujući ju prema Božjim zapovijedima. *To zahtijeva Božja slava*, kaže o. Gerard. I najmanji čin odricanja, vršenje svojih dužnosti, svaki doživljaj patnje, sve činiti i prihvaćati iz ljubavi prema Bogu. Sve žrtve i sva odricanja što ih čovjek čini učvršćuju ga i snaže da uvijek čini dobro a izbjegava zlo, kako mu nalaže ispravna savjest. Sve je to moguće Božjom milošću i milost Božja raste odricanjem kao činom ljubavi. To je našim ušima tvrdi govor, neprihvatljivi govor, jer čovjek bježi od žrtve i trči za užicima. Želimo li liječiti našu iskrivljenu savjest, moramo iz ljubavi prihvatiti Isusov govor: *Hoće li tko za mnom, neka se odreče samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za*

mnom (Mt 16, 24). Tko ide evanđeoskim putem raste u dobru, biva ispunjen čistoćom savjesti koja usređuje. Božjoj vjernosti čovjek odgovara svojom vjernošću i očituje svoju stalnu privrženost Bogu. Odlučnošću volje i obvezom savjesti čovjek daje slavu svome Stvoritelju i Spasitelju. Vjernost Bogu zadanoj riječi izraz je čovjekova dostojanstva. Vršenje svojih dužnosti i danih obećanja potvrđuju čovjekovu kvalitetu duha i savjesti.

Ako je savjest jaka, savladana je poteškoća svaka. Čvrstom voljom i uz pomoć milosti Božje čovjek se vježba u postizanju jakosti savjesti. *Jakost je moralna krepost koja u poteškoćama osigurava čvrstoću i postojanost u traganju za dobrom. Ona jača odluku da se čovjek opre napastima i svlada zapreke u moralnom životu. Krepost jakosti osposobljava ga da pobijedi strah i smrt, i da se odvažno suoči s iskušenjem i progonstvom. Ona daje hrabrost da se čovjek odrekne i žrtvuje vlastiti život da bi obranio pravednu stvar* (KKC br. 1808). Čovjek treba dopustiti da moralna krepost jakosti prodiere u njegovu savjest i postupno ga odgaja. Čovjek se mora služiti svim sredstvima koja mu pruža učiteljstvo Crkve. To su prije svega sakramenti, osobito sveta ispovijed, euharistija, pričest. To su milosni lijekovi koji imaju moć izlječenja krive i grešne savjesti. Kršćanski pogled na savjest ima svoju vrijednost u skrušenosti koja se rađa iz priznanja grijeha i utječe na obnoviteljsko zalaganje. Grijesi su rane duše. Svijest krivnje opterećuje savjest, ako je savjest budna. Idemo ispovjedniku otkriti svoje rane na duši jer želimo biti izliječeni. Priznajemo svoje grijeha, kajemo se, jer želimo da oni budu izbrisani, oprošteni, kako bismo se ponovno našli u Božjoj ljubavi, u mirnoj savjesti. Tko želi doći do jedinstva, cjelovitosti i nutarnje sigurnosti, treba ustrajati i rasti u otvorenosti prema evanđeoskim vrijednostima i izražavati ih u svojim konkretnim odlukama. Otvarajući se na taj način, u dubini svoga srca osjetit će se privučenim živom izvoru svake istine i dobrote, a to je Bog. U svakoj iskrenoj i otvorenoj savjesti očituje se znak dinamične Božje prisutnosti koja daje vrijednost i smisao savjesti. Potrebno je, dakle, čistiti srce da bi čovjek djelovao u skladu s voljom Božjom. Kada se događa promjena srca snagom Duha Svetoga, događa se obraćenje, nastaje novi čovjek, čovjek čiste savjesti.

(nastavlja se)

6. studenog

Sveti Leonard

* oko 500. † 559 (?)

Sveti Leonard je svetac čudesnoga imena. Njegovo ime znači jak kao lav. Prema staronjemačkom jeziku to ime znači snažan za narod. Bio je đakon, pustinjač, osnivač i opat samostana kraj francuskog grada Limoges. Navodno je rođen oko 500. godine u francuskom gradu Orléans, a umro je vjerojatno 559. godine u današnjem gradu St-Léonard-de-Noblat kraj grada Limoges u Francuskoj.

Leonardov je život sav obavijen legendama. Prema jednoj jedna ga je plemenitaška obitelj na merovinškom dvoru povjerila rajmskom nadbiskupu Remigiju, da ga krsti i odgoji. Kad je Leonard odrastao postao je monah, te je sudjelovao u osnutku samostana u mjestu Micy. Nije bio voljan primiti ponuđenu mu biskupiju, nego je ostao đakon i povukao se u samoću jedne šume pokraj grada Limoges. Propovijedao je iz svoje pustinjačke ćelije. Iscjeljivao je bogalje i sve koji su mu dolazili u

potrebama. Redovito je obilazio zatvorenike te je za mnoge kod kralja Klodviga isprosis slobodu. Neki bi zatvorenici samo uzviknuli Leonardovo ime, i već su im okovi padali s ruku i nogu. Kad su se tako oslobodili, odnosili bi okove svetom pustinjaku.

Jednoga je dana kralj s kraljicom pošao u lov upravo u šumu gdje je Leonard živio. Kraljicu su u šumi spalili trudovi. Leonard je čuo njezino zapostavljanje. Na kraljevu molbu Leonard je molio kraj kraljičina ležaja, a ona je rodila dječaka. Na to je kralj odlučio da će Leonarda obdariti zlatom i srebrom. To je Leonard odbio i zamolio je kralja da mu daruje toliko šume, koliko će on jašući na svome magaretu obići u jednoj noći. Leonard je dobio šumu u kojoj je osnovao zajednicu Noblat – današnje selo St-Léonard-de-Noblat. Ondje je primio negdašnje zatvorenike, pa ih je poučio u različitim zanatima. Sveti Leonard je tu zajednicu vodio sve do svoje smrti. Ubrzo su ga ljudi počeli štovati kao sveca.

Zbog brojnih legendi vremenom je bilo sve teže doći do stvarnog njegovog života. Ipak, na temelju ogromnog područja na komu se on štuje, ne može se dovoditi u sumnju činjenica da je postojao. Prvi njegov životopis je nastao oko 1030. godine. Taj je životopis nastao zato da se što više proširi njegovo štovanje, koje je krenulo iz mjesta Micy i Noblat. Štovanje sveta Leonarda brzo se raširilo u Francuskoj, Engleskoj, Italiji, da bi se na koncu najviše štovao u Bavarskoj i u Austriji.

Procesije jahača

U nedjelju poslije 6. studenoga u gradu St-Léonard-de-Noblat u njegovu čast priređuje se velika jahačka svečanost. Od 11. stoljeća Leonard se posebno štuje u Bavarskoj, gdje je bilo više od 150 svetišta u njegovu čast. S početka je sveti Leonard bio zaštitnik onih koji su dospjeli u okove. Zaštitnik je zatvorenika, ali i duševnih bolesnika koje su ljudi sve do 18. stoljeća držali vezane u lance. Zaštitnik je i domaćih životinja. Osim što se sv. Leonard na slikama i kipovima prikazuje s lancem u ruci, lancem su opasane i crkve podignute njemu u čast. Takva je crkva u mjestu Bad Tölz. Vrhunac njegova štovanja bio je u 19. stoljeću u Bavarskoj. Poznato je da se u mjestu Inchenhofen nalazi 125 kg težak Leonardov klin koji se od 15. stoljeća u znak pokore nosi oko crkve. Od 1718. godine se ju mjestu Bad Tölz održava Leonardovo jahanje.

Svetoga Leonarda prikazuju kao opata s lancem, konjima i volovima ili kako oslobađa zatvorenike. Zaštitnik je seljaka, stoke, osobito konja, štala, vozara (kočijaša), kovača, bravara, nosača vode, prijevoznika tereta, bačvara, kotlara, trgovaca voćem, rudara, roditelja, zatvorenika. Pomoćnik je seljacima u svim njihovim potrebama. Zaštitnik je dobrog poroda, zaštitnik je roditelja kad rađaju. Pomaže kod glavobolje, zaštitnik u duševnim i spolnim bolestima.

Svetkovina živih u Gospodinu

Lijepo je što u crkvenoj godini postoji dan kada djeci i mladima možemo progovoriti o radosnoj svetkovini Božjega svetog grada u koji i mi putujemo, o raju – nebeskom Jeruzalemu! Bijelom liturgijskom bojom na blagdan Svih svetih Crkva želi naglasiti veselje kojim se slavi dobrota svih onih znanih i neznanih, svih vremena i krajeva, po kojima se Bog proslavio. Važno je pojasniti djeci da je riječ o onom beskrajnom mnoštvu običnih ljudi, mnoštvu koje nam svjedoči da svetost ne znači nenormalnost, besprijeekornost, nego znači puninu ljudskosti. Stoga su na svetost pozvani svi kršćani, svih razdoblja i svih životnih okolnosti. Sveci su Božji prijatelji. Da bi mogli biti sveti, nije potrebno činiti izvanredne pothvate i djela niti posjedovati posebne karizme, već jednostavno služiti Kristu, slušati ga i slijediti bez obeshrabrenja u teškim trenutcima. Samo s njegovom pomoći možemo postati svetima.

S mlađom dobi sat posvećen svecima možemo ispuniti različitim aktivnostima. Djeci se mogu pokazati fotografije poznatih osoba, anonimnih pojedinaca, svetaca... Učenici će pažljivo promotriti fotografije, imenovati poznate osobe, a svece će lako prepoznati po svijetlom krugu oko glave – aureoli. Možemo kratko popričati o svecima koje poznaju, gdje možemo vidjeti njihove slike ili kipove, kako su živjeli, zašto su nam bitni u životu...

Jedan dio sata možemo posvetiti kratkoj priči o djevojčici koja je po prvi put u životu vidjela oslikani prozor – vitraj. Upitala je majku što je to. Kako majka nije znala ime čovjeka koji je bio na prozoru, kratko je odgovorila da je to neki svetac. Kada su stigli kući, djevojčica je oduševljeno ispričala baki kako je vidjela sveca! Na pitanje začuđene bake gdje se to dogodilo, djevojčica je veselo uzviknula: „Na prozoru u crkvi! To je onaj čovjek kroz kojega prolazi sunce!“

Na satu se možemo osvrnuti i na način na koji sveci žive i postupaju:

ne zarobljuju,
nalaze Boga u svom srcu,
ne govore previše,
žive u ljubavi,
prihvaćaju druge kakvi oni jesu,
ne govore zlo,
znaju kada treba slaviti, a kada biti pribran,
idu uvijek korak po korak,
znaju da je svatko – netko.

Na kraju sata ćemo zaključiti da su sveci uzvišene, odlične i posvećene osobe koje su sve dale Bogu. Te su osobe vrijedne štovanja, moćne su u zagovoru i uzori su nam u životu.

Sa starijom djecom i mladima možemo razgovarati o svecima kao brojnim zaslužnima koje je Crkva proglasila svetim, ali i o „malim običnim ljudima“ – zaboravljenim, neznanim, samozatajnim, skromnim, poniznim, nenametljivim, savjesnim, radišnim, koji su isto tako „sve činili na slavu Božju“ i za dobrobit najmilijih:

znanstvenici koji su život posvetili napretku čovječanstva, učitelji koji su s puno entuzijazma prenosili učenicima znanja i vrijednosti, majke koje su se žrtvovala za svoju djecu... Ususret blagdanu Svih svetih intenzivnije razmišljamo o prolaznosti i raspadljivosti, o vječnosti i trajnim dobrima, o oprostu i istini, o plemenitosti i pravdi, o sjedinjenju s bližnjima u vječnom gledanju Boga... Dublje promišljamo o životnim koracima – planovima, odredištima, preprekama, mostovima, budućnosti, vidicima... Kad ćemo stići na cilj? Kako? Koje nas vrijednosti pokreću na tom putu? Što pritom činimo za svoje bližnje i za opće dobro? Sjećanja na sve svete potiču nas na propitivanje svojih postupaka, svoga ponašanja, ideala, uzora i životnih pokretača...

Mogu li nas grijesi predaka „onečistiti“?!

Nedavno sam zamoljen da molim molitve oslobođenja i zaštite od utjecaja zla budući da je jedna osoba primila transfuziju. Netko im je rekao da se preko „tuđe“ krvi može prenijeti i duhovno zlo od osobe koja je dala krv. Stoga bi trebalo izvršiti neku vrst egzorcizma te krvi u osobi koja ju je primila, kako bi bila zaštićena od eventualnog prenesenog zla. Bio sam zatečen tom molbom, ali i ljut zbog takve priče. Jednako mi se tako ne sviđa previše isticanje da grijesi predaka mogu utjecati na njihove potomke te je potrebno proći „čišćenje“ obiteljskoga stabla i moliti za ozdravljenje istoga.

Na internetu sam stoga pronašao niz članaka s tom tematikom. Najviše ću se služiti preglednim člankom don Damira Stojića koji je objavljen na portalu Bitno.net, a potom u ediciji „Malo vodič za svakoga“ pod naslovom: „O grijesima predaka i molitvi za ozdravljenje obiteljskog stabla“, Verbum, Split, 2014.

Onaj koji sagriješi, odgovarat će

Svaki odgovor na spomenutu problematiku započinjem vrlo jasnim riječima Svetoga pisma o osobnoj odgovornosti. O tom sličnu pišu proroci Jeremija i Ezekijel. Prenosim oba teksta u cijelosti.

U one dane neće se više govoriti: „Oci jedoše kiselo grožđe, a sinovima zubi trnu.“ Nego će svatko umrijeti zbog vlastite krivice. I onomu koji bude jeo kiselo grožđe zubi će trnuti (Jr 31,29-30).

Dođe mi riječ Jahvina: Što vam je te o Izraelu ponavljate poslovice: „Oci jedoše kiselo grožđe, sinovima trnu zubi!“ Života mi moga, riječ je Jahve Gospoda: nitko od vas neće više u Izraelu ponavljati tu poslovice; jer, svi su životi moji, kako život očev tako i život sinovlji. I evo, onaj koji zgriješi, taj će umrijeti (Ez 18,1-4).

To potvrđuje i sv. Pavao kad piše Rimljanima: *Svaki će dakle od nas za sebe Bogu dati račun* (Rim 14,12).

Navedeni tekstovi za mene su ključni pokazatelj kako Bog gleda na grijeh predaka, odnosno da će svaki pojedinac položiti račun o svom životu pred Božjim licem. Ipak, nije teško zaključiti da ponašanje, djelovanje, odluke, život pojedinih ljudi mogu utjecati i na druge ljude. Osobito je to bitno istaknuti za roditelje koji su odgovorni za odgoj svoje djece.

O nasljeđivanju moralne krivice

Katekizam Katoličke Crkve govori o toj problematici kada uči o grijehu i o posljedicama grijeha. Grijeh je *riječ, čin ili želja protiv vječnog zakona* (KKC 1849). Dakle, da bi se neki čin mogao zvati grijehom u punom smislu, tj. grijehom koji sa sobom nosi moralnu odgovornost, on mora biti učinjen s određenim unutarnjim pristankom.

Jedini grijeh koji se nasljeđuje je istočni grijeh. No, svatko tko je išao na vjeronauk zna da taj grijeh nije osobni grijeh,

nije osobni čin čovjeka pojedinca. To je „grijeh naravi“, odnosno stanje koje nasljeđujemo. O tom grijehu piše Katekizam: *Zato se istočni grijeh naziva „grijehom“ na analogan način, to je grijeh „naslijeđen“, a ne „počinjen“, to je stanje, a ne čin* (KKC 404). *Iako je svakome vlastit, istočni grijeh nema ni u kojem Adamovu potomku biljeg osobne krivnje. To je nedostatak izvorne svetosti i pravednosti, ali ljudska narav nije potpuno pokvarena: ona je u vlastitim naravnim silama ranjena, podvrgnuta je neznanju, patnji i vlasti smrti, sklona je grijehu (ta se sklonost zlu naziva „požuda“). Krštenje, dajući milosni Kristov život, briše istočni grijeh i vraća čovjeka k Bogu, ali posljedice grijeha na oslabljenu i zlu sklonu narav i dalje ostaju u čovjeku te ga izazivaju na duhovnu borbu* (KKC 405).

Prema tome, bilo koji nauk koji govori o nasljeđivanju moralne krivice s roditelja na potomke je pogriješan i potpuno nekršćanski, ističe don Damir Stojić.

Po krštenju postajemo „bezgriješni“ – novo stvorenje

Iz onoga što je gore rečeno, prilično je jasno da nema nasljeđivanja grijeha predaka na generacije koje dolaze poslije njih. Ipak, svi smo grešni ljudi. Kako je to moguće ako smo krštenjem „nanovo rođeni“, preobraženi?

Katekizam nas i tu jasno uči da se krštenjem brišu svi grijesi i sve posljedice grijeha koje priječe ulazak u Kraljevstvo Božje: *Krštenjem se opraštaju svi grijesi, tj. istočni grijeh i svi osobni grijesi kao i sve kazne za grijeh. U onih, naime, koji su preporođeni ne ostaje ništa što bi ih priječilo da uđu u Kraljevstvo Božje, ni Adamov grijeh, ni osobni grijeh, ni posljedice grijeha, od kojih je najteža upravo odvojenost od Boga* /KKC, 1263/.

Malo je teže, pak, razumjeti da, iako je to tako, ipak u čovjeku i nakon krštenja ostaju određene slabosti, te čovjek može i dalje grijesiti. Evo što kaže Katekizam: *Ipak u krštenima ostaju stanovite vremenite posljedice grijeha kao što su trpljenje, bolest, smrt ili slaboće vezane uz život, kao što su karakterne slabosti itd., zatim sklonost na grijeh, koju predaja nazivlje požudom ili slikovito „klicom (izvorom) grijeha“ („fomes peccati“): Budući da je požuda ostavljena u nama radi kušnje, ona ne može škoditi onima koji na nju ne pristaju i koji joj se hrabro odupiru milošću Kristovom. Štoviše „I natječe li se tko, ne ovjenčava se ako se zakonito ne natječe“* (2 Tim 2,5) /KKC, 1264/.

Pojednostavljeno rečeno, Isus je za nas sve učinio. Imamo sve uvjete i sva sredstva na raspolaganju da bismo mogli živjeti novim životom. Mi već jesmo „novo stvorenje“, mi već jesmo „sveti“... Lijepo je to opisao sv. Pavao (usp. Rim 6,3-11) koji ističe da krštenjem postajemo novi ljudi kojima više ne gospodari smrt ni grijeh. Prema tome, nama ne gospodare niti neki naslijeđeni grijesi naše prošlosti. Ucjepljenjem u Krista hodimo u novosti života u kojoj po sakramentima uvijek imamo pristup milosti.

/U idućem broju: *I kršćanin - „novi čovjek“ može sagriješiti/*

Svjedočiti

Dragi čitatelji! Vrijeme je svjedočenja, čak i po cijenu govora suzama, boli svake vrste koju treba nadvladati da bi se učinilo jedno – dati se sav Duhu Svetom da govori preko nas, do onog časa kad vidimo da smo sve dali Bogu i braći, zbog kojih smo i „stisnuli srce“ i – progovorili. Plodovi stižu i godinama kasnije! Ne bojmo se jer što je teže, Bog će se više proslaviti! (lvh)

Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji – „Živo svjedočanstvo o ljepoti života koji se krije i rađa unutar braka i obiteljskog zajedništva“

„Obitelj ne može biti poražena jer je u njenom temelju ljubav samoga Krista prema Crkvi!“

Središnja proslava III. nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji počela je u 16. rujna u pravedištu Gospe od Otoka u Solinu preprogramom koji su pripremile biskupije Splitske metropolije. Predstavnici svake biskupije uz pomoć pročelnika obiteljskih ureda obradili su pojedinu obiteljsku temu kroz meditaciju, pjesmu i molitvu. Pročitana su 4 odlomka iz Sv. pisma te iznesena osobna promišljanja o temama „Obitelj – iz Božjeg izvora“, „Obitelj – izvor života“, „Obitelj – izvor svetosti“, „Obitelj – izvor radosti“. „Papa-band“ iz Solina vodio je pjevanje i otpjevao himnu Susreta „Kristu vjerni zauvijek“.

Pod geslom „Obitelj izvor života i radosti“ započeo je središnji događaj Trećega nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji. Svečano euharistijsko slavlje predslavio je splitsko-makarski nadbiskup i metropolita **Marin Barišić**, a u slavlju je sudjelovao 21 nadbiskup, potom tajnik Apostolske nuncijature u RH **mons. Janusz Blachowiak**, generalni vikari i provincijali te oko dvije stotine svećenika. Na Gospinu polju okupilo se oko 20.000 vjernika iz svih biskupija Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, iz Srbije (Vojvodine), iz Hrvatskih katoličkih misija Europe i svijeta.

U nadahnutoj propovijedi nadbiskup Barišić istaknuo je: *Na ovom svetom tlu Gospe od Otoka, mjestu našeg identiteta i krsnog preporođenja, za vrijeme „majke sirota i zaštitnice udovica“, kraljice Jelene sagrađena je prva Crkva u Hrvata posvećena Bl. Djevici Mariji. Stoljećima kasnije, to jest 1976. godine, ovdje smo započeli naš hod buđenja*

svijesti za budućnost hrvatskog naroda koja i danas ovim Susretom obitelji raste. Održali smo se i konačno izišli na pozornicu svijeta. Održali smo se i opstojimo već četrnaest stoljeća zahvaljujući snažnoj vjeri u Boga koju smo primili od naših predaka. Održali smo se jer smo čuvali i branili obitelj koja je izvor života i radosti! Taj isti put obitelji i vjere vodi i okuplja nas i danas.

Podsjetio je kako živimo u dinamičnom vremenu brojnih izazova i brzih promjena, ali i mnogih nesigurnosti i nejasnoća koje nas zbunjuju i dovode u pitanje ono što je svima i odvijeka bilo jasno. *Znali smo što je muški i ženski rod. Znali smo što je to obitelj! A danas kao da više nismo u to sigurni. /.../ Djeca u bračnom zajedništvu ljubavi oca i majke prepoznaju dobrodošlicu, radost prihvaćanja i toplinu nježnosti. Dva draga lica ih obasjavaju! Djeca prepoznaju oca i majku kao dva lica iste ljubavi te žele rasti i radovati se životu na ramenima svoga tate, u zagrljaju svoje mame i na koljenima svoga djeda i bake. Djeca već na svom početku iskustveno svjedoče ono što bijaše u početku: „Na svoju sliku stvorio Bog čovjeka...muško i žensko stvorio ih“ (Post 1,27) i „... bit će njih dvoje jedno tijelo“ (Post 2, 24).*

Univerzalno i povijesno iskustvo ljudskoga roda svjedoči da je brak zajedništvo muškarca i žene, a obitelj zajedništvo roditelja i djece. I to se nikada ne smije i ne može promijeniti, upozorio je nadbiskup, dodavši da čežnja za pripadati svojoj obitelji i imati roditelje i rodoslovlje, ne može biti ugašena nikakvim Konvencijama i uklanjanjima imena roditelja iz školskih svjedodžbi, ni uvođenjem brojeva umjesto imena djeteta već od vrtičke dobi.

Svjedoci smo da obitelj danas biva sve više ugrožena raznim ideologijama, razornim relativizmom, bešćutnim hedonizmom, opasnim individualizmom i posesivnim egoizmom. Isto tako, kada se govori o obitelji, najčešće se govori o njezinoj krizi, o problemima, poteškoćama pa čak i o obitelji kao problemu. Time se brak i obitelj,

nastavio je nadbiskup, predstavljaju kao nepogodno mjesto za život, koje oduzima sreću i slobodu, a donosi samo nepotrebna svakodnevna i zakonska opterećenja. Brak se vidi kao nešto usputno, privremeno i prolazno. Mogli bismo reći da se borba za život i budućnost čovjeka danas u najvećoj mjeri događa upravo u borbi „za“ ili „protiv“ obitelji. Unatoč tobože lošim prognozama za ishod te borbe, obitelj ne može biti poražena jer je u njenom temelju ljubav samoga Krista prema Crkvi, koja se prelijeva u snagu održanja bračnih obećanja koja ste jedno drugom dali na vjenčanju. Bračna ljubav je neopoziva jer svoj temelj ima u neopozivoj ljubavi koju Krist ima prema Crkvi.

Podsjetivši na riječi pape Franje u pobudnici „Amoris laetitia“ da je Božja ljubav prisutna u hramu bračnog zajedništva, mons. Barišić naglasio je da samo zajedno, i svatko u svojoj službi, možemo pristupiti gorućim pitanjima poražavajuće demografije, malih plaća, nezaposlenosti, neradne nedjelje, pobačaja, škola bez prvašića, odlaska mladih... Obitelj je škola zajedništva u kojoj je Krist prisutan, mjesto je u kojem se od prvih životnih koraka

uči pravednosti koja je prožeta milosrđem! Nasljedujući Krista u božanskoj pravednosti možemo se suprotstaviti svim nepravdanim i urušanim oblicima društvenih odnosa koji od jednih čine bogataše bez truda, a od drugih svakodnevno umorne i osiromašene koji jedva preživljavaju do kraja mjeseca.

Obrativši se hrabrim očevima i neustrašivim majkama kazao je kako ih dar života koji su primili po svojoj djeci otvara i povezuje u mistični odnos s Bogom, darivateljem života. Dragi roditelji, ne umanjujući vaša nastojanja da djeci osigurate sva sredstva potrebna za život, ne zaboravite ono najvažnije, ono što je djeci najpotrebnije. Osim kruha, njima je važnija vaša blizina i podrška. Potrebna su im usmjerenja kako bi bili sigurniji i kako bi se razvijali u što zrelije i odgovornije osobe. Potaknuo je supružnike na zajedničku molitvu, zajednički odlazak na nedjeljno euharistijsko slavlje jer u njemu obnavljaju svoj bračni savez vjernosti i ljubavi.

Nadbiskup Barišić podsjetio je na riječi blaženoga Alojzija Stepinca da „nema zdravog naroda bez zdravih, snažnih i sretnih obitelji! To itekako vrijedi i danas. Obitelj je naše finale, naš zajednički nazivnik. Obitelj ne smije imati oporbu! Propovijed je zaključio riječima da je obitelj dijagnoza i terapija našeg hrvatskog društva! Obitelj koja je otvorena životu i koja poštuje život! Ona nosi budućnost i radost.

Obitelji iz cijele Hrvatske čitale su molitve vjernika i imale prinos darova. Apostolski blagoslov pape Franje prigodom Trećega nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji pročitao je tajnik Apostolske nuncijature u Republici Hrvatskoj mons. Janusz Stanislaw Blachowiak.

Riječ zahvale na kraju euharistijskoga slavlja uputio je zadarski nadbiskup i predsjednik HBK **Želimir Puljić**, zahvalivši Splitsko-makarskoj nadbiskupiji na čelu s nadbiskupom Barišićem za pripreme ovog Susreta, te Vijeću HBK za život i obitelj, a najveću zahvalnost uputio je očevima i majkama, obiteljima koje su po koncilskoj definiciji „prva škola društvenim vrlina“ i „Crkva u malom“ (FC 49). Budite i ostanite „intimna zajednica života i ljubavi“ (GS 48) koja je prema Stvoriteljevu naumu u službi života i odgoja novih naraštaja (vidi FC 28-35). /.../ Obitelji su Božjim darom i izborom pozvane biti „duhovno gnijezdo“ i „ognjište života“, kazao je mons. Puljić.

Euharistijsko slavlje završilo je hrvatskom himnom „Lijepa naša“ i pjesmom „Zdravo, Djevo“. U zrak su pušteni baloni s hrvatskom, vatikanskom i zastavom III. nacionalnoga susreta hrvatskih katoličkih obitelji. Četvrti nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji bit će 2021. godine u Ludbregu, u Varaždinskoj biskupiji. /**Prema: susretobitelji.hr priredili lvh/**

Svjetlo

Nekada nam se čini da ne vidimo izlaz iz nekih svakodnevnih situacija u životu i da su naši problemi najveći. Često nam je potrebna podrška, često molitva i Isusova pomoć. Katkad nam se čini da se nalazimo u mračnom tunelu u kojem tražimo izlaz i tračak svjetlosti koji vodi do izlaza. Čak i kada nam se čini da svanuo tmuran i kišan dan, jedna poruka, molitva ili gesta može sve promijeniti, može učiniti da u našem životu zasja najsajnije sunce. To je ono svjetlo i ona nada koju čekamo i ka kojoj težimo. Svjetlo u našim životima je Isus. On je naše sunce koje nas grije i koje nas toliko održava u životu. Molitva nas vodi do svjetla koje nam je toliko potrebno. Često nemamo vremena za molitvu, i naše svjetlo biva sve manje. Da ne bismo ponovno došli u tamu potrebna je molitva. Trebamo naći vremena za naše duhovno svjetlo. Bliže nam se blagdan Svih svetih i Dušni dan. Sjetimo se naših pokojnih i svetaca koji nas zagovaraju kod Isusa. Neka oni budu put do svjetla, Isusa.

Larisa

U susret Hollywinu...

Ove godine u Subotici će po šesti put biti održan Hollywin. Ove godine predstava se zove *Vaša sam, za Vas sam rođena*, a govori o životu sv. Terezije Avilske, zaštitnice subotičke katedrale i grada. Predstava će se održati 31. listopada u 20 sati u HKC „Bunjevačko kolo“. Da bismo vam približili sv. Tereziju i zainteresirali vas za predstavu, donosimo nekoliko njenih misli:

* Bog od nas traži samo dvije stvari: Ljubav prema njemu i ljubav prema bližnjemu.

* Molitva sjedinjenja nije ništa drugo nego sasvim umrijeti svjetovnim stvarima i uživati samo u Bogu. Sigurno je, što se više iz ljubavi prema Bogu odcijepimo od stvorova, da će nas Bog to više sobom ispuniti i da

ćemo biti više s njim sjedinjeni.

* Duši koja se prepustila u ruke Božje nije stalo do toga govore li o njoj dobro ili loše, budući da shvaća – da nema ništa svoje. Pouzdaje se u onoga koji to daje jer će znati zašto to razotkriva.

* Voljeti znači darivati.

* Jednoga dana dok sam stajala pred Rospelom razmišljajući kako nisam imala što dati Bogu, niti što ostaviti radi Njega, reče mi Rasperski tješeći me: „Dajem ti sve boli i nevolje koje sam pretrpio u svojoj muci da ih smatraš svojim i da ih prikažeš Ocu!“ Tu se moja duša utješi i postade tako bogata.

* Ništa neka te ne straši, ništa ne uznemiruje. Sve prolazi. Samo Bog ostaje isti. Tko je strpljiv sve postiže. Tko ima Boga ima sve. Jedino Bog dostaje.

Skupa k vrhu

Svi su naši putovi pomalo teški, strmi, puni prepreka i križeva. Vjernicima je cilj nebo. No, treba se uspeti uz planinu da bismo uživali u pogledu. Teško je odvažiti se i krenuti. Ali, svi mi već svojim rođenjem krećemo na svoju pustolovinu. Sa svojim prijateljima, obitelji, ali ponajviše s Kristom. On je uvijek uz nas.

Iskustvo hodočašća u Međugorje za mene je neprocjenjivo blago. Upravo odlazak Gospi na brdo Ukazanja i Križevac, spuštaju me na zemlju, tada shvaćam da sam malen čovjek pun slabosti. Pogled iz podnožja brda k vrhu ulijeva pomalo strah. Pa se onda kolebaš – možda bolje ne, jako je sunce ili će pasti kiša, umorit ću se, možda mi osobe oko mene neće odgovarati, i tisuću i tisuću drugih isprika.

A onda shvatiš da imaš nekoga pored sebe tko bi te mogao podržati, pridržati, ohrabriti, nasmijati. Prijatelj, netko iz obitelji, suprug/supruga, dečko/djevojka. Izuj obuću, osjeti oštro kamenje pod stopalima, okusi bar malo Kristove muke. Krunicu u ruke, osmijeh na lice, molitva u srcu i pjesma na usnama.

Penješ se, brojiš korake, postaje križnog puta, promatraš oštro kamenje. Sklizneš se, pa se pridigneš. Dobiješ ruku pomoći. Ljudi te obilaze, idu svojim putem, brži su možda, pa misliš da si slabiji, lošiji. Toplo ti je, sunce se pojavljuje iza brda, kaplje znoja ti kvase lice. E, tu vidiš Isusov lik. Izbičevan, s teškim križem na leđima, popljuvan, znoj i krv mu na licu, bos hoda po kamenju. Na vrhu je uskrsnuo. A do vrha je trpio bol, uvrede, muku. No, mnogo više je trpio nego ti.

Usput moliš, pjevaš, meditiraš, razmišljaš. Prolaziš svoj križni put, ali uz Njega. Mnogo je lakše kada imaš podršku,

snagu, ohrabrenje od Onoga koji je to sve već prošao zbog tebe. Kroz život te osuđuju, kao i Njega. No, uzimaš svoj križ i ideš s Njime kroz život. Nosiš na „svojim leđima“, u svom srcu, duši sve uvrede, poteškoće, boli, muku, svađe... Padaš... Jednom, drugi put, treći put, ... Ali tu je i Marija. Naša Gospa koja te ohrabruje, tješi. Susrećeš prijatelje koji ti pomažu. Dodaju ti vode, pridignu kad sklizneš, padneš. Tvoj lik ostat će utisnut u srcima onih koji su te susreli na putu k vrhu. Zato što ćeš i ti druge hrabriti, tješiti, pridržati. Veoma je bitno drugome pomoći. Tjelesno, ali i duhovno. Posavjetovati. One malaksale u vjeri usmjeriti. Dati im nadu. A onda dođu trenutci i kada te svlače. Kada te žele ogoliti, poniziti, tvoju intimu pokazati iznijeti drugima. Najbolja je ogoljenost ipak kada dušu očistiš u ispovjedaonici od grijeha i propusta. Kada čistiš svoje srce. Pribijaju te na križ rugajući ti se zbog tvojih propusta. Utrljavaju ti ih na nos i upiru prstom u tebe.

Pred vrh je najteže. Vidiš ga i žurno hitaš k njemu. Ali tada je najteže. Strmo, klizavo. Pred vrh treba usporiti i sabrati se. Strpljivo i ustrajno. Stiže pomoć, i od ljudi i od Boga. I onda vrh. Sva ljepota neba, oblaka, izlaska sunca i njegovih zraka. Uspio si i uživaš u predivnom pogledu i s voljenim osobama oko sebe. Neke osobe još uvijek pristizu, bore se, izmučene su i znojave. Bodriš ih. I na kraju svi skupa uživamo, skupa smo i stigli na vrh. Ljubav je pobijedila. Jer, *Ljubav je velikodušna, dobrostiva, ne zavidi, ne hvasta se, ne nadima se; nije nepristojna, ne traži svoje, nije razdražljiva, ne pamti zlo; ne raduje se nepravdi, a raduje se istini; sve pokriva, sve vjeruje, svemu se nada, sve podnosi. Ljubav nikad ne prestaje* (1 Kor 13)!

Jelena Pinter

Zlatna harfa

Kada djeca pjevaju Gospodinu svome, onda je ta pjesma puna srca, vjere, oduševljenja, vedrine koju samo djeca imaju. Tako je bilo i na 32. Zlatnoj harfi koja je održana 13. listopada u Čantaviru.

Put, ne dalek, ali taman da se negdje „putuje“, da li autobusom, automobilima, kombijem, kako se koji župnik organizirao. Tema ovogodišnje Zlatne harfe bila je *Advent* ili pjesma po slobodnom izboru. Nastupilo je deset zborova, po čemu se vidi da nas je manje i na Zlatnoj harfi, kao i u školama, selima, gradovima, državi. Djeca su slavila skupa svetu misu na kojoj je govorio đakon **Nebojša Stipić**, koji je na pastoralnoj praksi u Čantaviru.

Prvi je nastupio zbor iz Aleksandrova u Subotici iz župe Marija Majka Crkve, koji su pjevali pjesmu *Zdravo budi Marijo*. Drugi je nastupio zbor crkve sv. Roka iz Subotice s pjesmom *Visom leteć*. Treći su bili vrtići Marije Petković, „Sunčica“ i „Biser“, koji su ujedinili snage i skupa otpjevali, a pomalo i plesali, pjesmu *Mi želimo uzdići Isusa*. Četvrti je nastupio mali dječji zbor iz Male Bosne s pjesmom *Srca gore, Bog je moje spasenje*. Katedralna župa sv. Terezije Avilske nastupila je peta, s pjesmom *Padaš s neba*. Vajska je nastupila

šesta, s pjesmom *Ptičice lijepo pjevaju*. Djeca iz župe Josipa Radnika iz Đurđina nastupila su sedma, s pjesmom *Zdravo budi Marijo*. Osmi su bili pjevači iz župe Isusova Uskrsnuća iz Subotice, ali oni su za ovu priliku priredili nešto posebno. Pjesmu *Volim advent* za Zlatnu harfu napisala im

je njihova župljanka **Josipa Dević**, a pomogli su tu još neki župljani da se i note dobro sprave, pa je **Katarina Ivanković Radaković** otpratila, a **Nataša Stipančević** uvježbala djecu da odlično otpjevaju i pokažu pokretima ovu pjesmu. Složile su se snage župljana da ova pjesma odlično zvuči te najavili snimanje spota i pjevanje ove pjesme tijekom adventa u njihovoj župi i crkvi. Kada se i velike ruke slože, svašta se može! Najbrojniji zbor djece iz Selenče nastupio je deveti i otpjevao nam na slovačkom pjesmu *O Marijo*. Posljednja, deseta točka bio je nastup zbora iz Tavankuta, s pjesmom *Dodji, dodji nam, Gospode*. Poslije zajedničkog fotografiranja, djeca su sa svojim župnicima otišla na sok i zasluženi sladoled.

Naredna Zlatna harfa najavljena je za svibanj 2019., i to u Međugorju! Dragi mali pjevači, budite revni kako bi baš vas župnici izabrali na ovo putovanje, na kom će se susresti djeca koja pjevaju Zlatnu harfu iz mnogih gradova u Republici Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i u Srbiji! /M. P./

Župa Marija Majka Crkve – Subotica

Župa sv. Roka – Subotica

Vrtići Marija Petković „Sunčica“ i „Biser“ – Subotica

Župa Presvetoga Trojstva – Mala Bosna

Župa sv. Terezije Avilske – Subotica

Župa sv. Jurja – Vajska

Župa Josipa Radnika – Đurđin

Župa Isusova Uskrsnuća – Subotica

Župa Presvetoga Trojstva – Selenča

Župa Srca Isusova – Tavankut

Kako organiziramo vrijeme i kamo žurimo?

Vrijeme gradi kule i gradove, vrijeme gradi vrijeme razgrađuje, rekao je ruski autor Evgenije Zamiatin. U našem svakodnevnom životu vrlo je važan ovaj drugi trenutak „razgrađivanja vremena“.

Danas se živi brzo. Ljudi programirano slijede svoje rasporede. Ustajanje, kuća, razvoženje djece, posao, vraćanje u suprotnom smjeru, uz ili bez kraćeg predaha uz nizove dodatnih aktivnosti ili „obavljanja“ koja se nisu uspjela realizirati tijekom ionako kratkog dana. Nakon toga završavaju dan zadihani i umorni, da bi sutra krenuli u novu akciju. Sve je više trčanja kojima se nikamo ne stiže. O čemu se radi?

Vrijeme ima svoj tijek i svoju strukturu. Pitala sam klijenticu što za nju znači to „da se želi bolje organizirati“? Odgovorila je da želi bolje planirati i „odraditi sve što je taj dan trebalo“. Problem je bio što je taj popis bio predugačak.

Kada kažemo da se želimo bolje organizirati, onda mislimo da ne stizemo ili ne uspijevamo postignuti ono što smo planirali. To po nekada i jest problem, jer za razliku od ljudi koji se sporije pokreću, danas srećem više onih koji planiraju previše. Na taj način ljudi sebi otvaraju vrata za neadekvatni osjećaj krivice i grižnju savjesti. Kada postavimo sebi mnogo nekakvih zahtjeva u vidu obveza, s naznakom „ovo mora biti urađeno“, istodobno stvaramo lingvistički imperativ koji programira psihi. Tako dovodimo sebe u stanje tenzije, a vrlo često i stvarne hipertenzije. Vrijeme ima svoj tijek i svoju predstavu u našoj mentalizaciji. Često se krećemo u tri smjera: sadašnjost, prošlost i budućnost.

Ukoliko smo sve vrijeme u ovdje i sada, to zna biti vrlo produktivno za rad i rezultate. Ono što nedostaje ovom programu jest nemogućnost distanciranja i osobno stalno prisustvo u svakoj od aktivnosti. „Zašto da ne, zar to nije odraz učinkovitosti?“, postavio je pitanje drugi klijent, koji također misli da „nije dovoljno posvećen“, iako sve vrijeme radi i živi za djecu i obitelj.

Imati blagi „otklon iz sadašnjosti“ ne znači nužno bježati iz nje, već se npr. odmarati u sjećanju ili pak planirati budućnost. I jedno i drugo ljudi rade u ovisnosti o tomu što im je važno. Moja stalna briga jedno vrijeme je bila hoću li odgovoriti na zahtjeve svih mojih klijenata koji su imali najrazličitije predstave oko svojih situacija ili problema. A onda sam prestala zahtijevati od sebe sve s predznakom „mora“ i prebacila se na frekvenciju „bilo bi dobro“ ili „ovo bi baš bilo lijepo“, tj. „Hajdemo vidjeti što je moguće i realno?“

Česte faze preforsiranosti kreću iz kompulzije zahtjeva prema sebi i traženja dokaza da je osoba u redu. Logika koju osoba podržava je „ako puno radim ili radim naporno npr. onda sam OK“ – često su modelirane uloge roditelja koji su bili vrijedni, ali koji su i mali i različite uloge u malo drugačijem vremenskom kontekstu. Nekada je teško

objasniti osobi pa i cijeloj obitelji da supruga koja se vrati u 17 sati s posla ne može sama sve ispratiti i postignuti kao njena majka koja je nekada dolazila kući s posla mnogo ranije. Ovaj imperativ prenio se i na ritam života u kome „caruje“ tzv. driver-pokretač (ili prisilna motivacija) poznata kao „Hurry up“ ili „Požuri“.

„Neću više žuriti“ bila je nova odluka jedne osobe na psihoterapiji, koja baš kada je zastala je krenula kontrolirati svoj život na način koji joj odgovara.

Šest načina strukturiranja vremena prema Ericu Berneu

Povlačenje u kome se odmaramo, kumuliramo ili bivamo sami sa sobom udaljeni od drugih. Ovo nije nužno asocijalna verzija (iako i to može biti), već važnost kumuliranja energije nakon sati provedenih u interakcijama;

Rituali su predviđene radnje koje nam daju sigurnost: sve vrste proslava, sprovoda, ali i ustaljenih objeda i obreda, jest nešto što može biti i forma, ali i način uspostavljanja određenih sigurnosnih protokola u kojima ljudi znaju što će se događati;

Rad i aktivnost danas prednjači i uzima veliki danak psihe i tijela. Bern kaže da ovdje najveći broj ljudi provodi najviše vremena. Rad jest stvorio čovjeka, ali nije imao svrhu da vas natjera da mu robujete, već da se na neki način kroz njega izgrađujete i ostvarujete. Ipak, neki ljudi biraju samo rad. Ukoliko se on poklapa s našom svrhom i misijom onda ima smisla, ukoliko ne, postaje napor iz kojeg izlazimo sve umorniji. Također, rad može zanemariti ostale uloge koja osoba želi živjeti, ali ne uspijeva;

Razonode su društvene aktivnosti razbibrige, jednostavnih časkanja i odnosa koji nas mogu i ne moraju uvoditi u dublje i intenzivnije interakcije. Neki ljudi vole „ljuljuškavanje“ u ovoj vrsti vremenske strukture jer ne moraju misliti... Stalne kave, izlasci i kafei... To jest ljekovito kada ste često u ustaljenim protokolima, ali ne i ukoliko to postane bijeg od rada ili istinskih odnosa;

Igre su pejorativni način i stil da nesvjesno ponavljamo obrasce ponašanja koji nas tjeraju da radimo stvari na neadekvatne načine po nas, i gubimo vrijeme „igrajući“ kako bi „nešto dobili“. Ova naplata u igri često zna biti bolna jer osoba nije svjesna da se pozicionira na način na koji će na kraju izvući težu opciju za sebe u vidu lošeg osjećaja;

Intimnost i bliskost: Ovo je najljepši dio naše vremenske zone. Biti blizak znači biti u odnosu koji je ugodan.

Ovaj segment vremena trebalo bi da je sastavni dio suživota, kao i drugih međuljudskih relacija, a ne posebno dopuštena zona. Kada smo s nekim bliski, slobodni smo biti ono što jesmo i osjećati se dobro i kroz sve ostale stilove korištenja svoga vremena. Iskrenost je znak nepodijeljenosti. Kongruentna osoba je jedinstvena. Ovo možemo postizati na različitim razinama i relacijama s ljudima. U velikoj mjeri upravo ova zona čini život kvalitetnijim.

Pozvani na svetost

Čovjekova svetost ne podrazumijeva neka izvanredna djela ili sposobnosti, nego snažnu privезanost za Boga i to u svakoj situaciji. Pripadam Bogu, uvijek i svugdje: u plesnoj dvorani, na radnom mjestu, u obitelji, i dok sam s prijateljima, dok odmaram, u svakodnevnim i dosadnim životnim prilikama. Pripadam Bogu i onda dok me ponižavanju, i u napastima, u kušnjama, u svojim slabostima i borbama.

Bog je svet, on je jedini svet i on je izvor svake svetosti. Da je Bog svet, znači da je on potpuno drugačiji od ovoga svijeta. On je apsolutan, svemoguć, bez početka i bez kraja, svega stvoritelj, a naspram njega je sve samo stvorenje, stvoreno, u svojoj biti potpuno ovisno o njemu. To znači da Bog potpuno drugačije i razmišlja od nas, drugačijom logikom prosuđuje vrijeme, događanja i okolnosti – on sve promatra iz perspektive vječnosti.

Sveto pismo kaže: *Jer misli vaše nisu moje misli i put moji nisu vaši puti. Visoko je iznad zemlje nebo, tako su puti moji iznad vaših putova, i misli moje iznad vaših misli* (Iz 55, 8-9). On zato, naravno, drugačije i postupa i djeluje od onoga što bismo mi očekivali ili zamišljali, nama su Božji postupci često nerazumljivi i neshvatljivi. On ni ljudima ne pristupa po našoj logici: *Bog ne gleda kao što gleda čovjek: čovjek gleda na oči, a Gospodin gleda što je u srcu* (1 Sam 16,7). U njemu nikad nema dvojbe, ni straha, ni predrasude. U Isusu vidimo da se Bog za razliku od nas potpuno drukčije odnosi prema moći, radu, grešnicima, postu, propisima, siromaštvu i na koncu i prema muci, trpljenju pa čak i prema smrti. On ima drukčiju hijerarhiju vrijednosti, drukčije razmišlja, govori, djeluje, radi, prihvaća, njemu su drukčije stvari bitne i važne nego nama, on se drukčije odnosi i prema materijalnim stvarima – on je svet.

Svi koji bivaju u njegovoj blizini, koji puštaju Boga u svoje srce i u svoj život, primaju od njega njegov mentalitet, njegovu logiku, njegove vrijednosti to jest njegovu

svetost – Bog ih preobražava i posvećuje. Upravo to znači biti u svijetu, ali ne od svijeta, biti u svijetu kao Božji ljudi, koji u sebi već žive Božju stvarnost. Kad Duh Sveti silazi na nas u nama se sve mijenja, postajemo novi ljudi, zadobivamo novo srce, novi pogled na svijet, na događaje, novi pogled na sebe, na naše ciljeve. Postajemo kao on – on nam zapravo dariva svoga Duha, svoje osjećaje, svoje želje, svoje misli, svoju snagu – Bog nas pobožanstvenjuje.

Svet čovjek nije netko, tko bi moralno bio savršen, nego onaj tko uvijek iznova priznaje svoju nesavršenost, stavlja ga u Božje ruke, povjerava mu to, predaje i od Boga traži oprost. Njega traži, njega želi, prema njemu se okreće – što je slabiji to više. Svet je onaj koji ne može i ne želi zamisliti svoj život bez Boga. On mu je prvi i najvažniji, središte i smisao, prošlost i budućnost. Od Boga zadobiva snagu i u Bogu je slab. Ima mnogo svetih oko nas; žive svoj život tiho, jednostavno, bez mnogo galame i očekivanja, predaju se na službu ljudima oko sebe, bore se, ponekad i posrnu, ali Boga ne puštaju iz svojih života. Oni skoro nikada nisu svjesni svoje svetosti – samo mi koji smo oko njih primjećujemo da su ponekad potpuno drukčiji od nas, da odražavaju Boga, to jest onoga koji je svet.

U dobrom društvu

Prije dvije godine bila sam u duhovnom ljetnom kampu u Bibinjama koji vode karmelićanke Božanskog Srca Isusova. U okviru dnevnog programa imali smo slobodno vrijeme za odmor i kupanje u moru. Taj dio aktivnosti bio je naslovljen *Sa svecem na plažu*. Svaki dan su nam sestre pripremale misli Velike i Male Terezije, Lovre od Uskrsnuća, Terezije od sv. Josipa i drugih posvećenih osoba koje su nam pomagale da se u našim slobodnim trenucima ne izgubimo plutajući po pučini površnosti i prolaznosti već da se kvalitetno odmorimo i to upravo u mislima o Božjoj ljubavi i milosrđu.

Kada bismo se naučili svakodnevno oblačiti u molitvenu Božju prisutnost i s Bogom koračati, tada bi Bog našim očima pomogao uviđati strogo i iskreno, kako Terezija piše, prirodu svega što činimo.

Iz čitanja sv. Terezije Avilske nosim ovu misao: *No kod mene je bilo loše ovo: ako bi mi Gospodin dao da napravim neko dobro, bilo je to s puno nesavršenosti i s puno nedostataka. Za zlo, izvještačenost i ispraznost imala sam puno spretnosti i mara. Gospodin neka mi oprosti.* Ove rečenice ostavile su na mene snažni dojam jer ih je svetica napisala s mnogo iskrenosti i strogosti prema sebi u molitvenom tonu Božje prisutnosti. Činjenica je da često upadamo u emocionalne floskule koje naše dobro umanjuju, ponekad čak oštro govorimo o svojim pogreškama, ali da to sve obujmi stamena ocjena „kod mene je loše ovo“ i molitva Bogu za oprostaj djeluje jako zahtjevno, čak nerealno. Sagledavati strogo i iskreno sebe u svakom dijelu svoje svakodnevice potrebno je učiti i usvajati s punim povjerenjem u Božju ljubav koja prašta i Božje milosrđe koje nadgrađuje naše nesavršenosti. Međutim, nemoguće je već sad ne prepoznati sebe u opisu sv. Terezije Avilske, kao što

je nemoguće ne zapitati se kako je došlo do toga da smo postali mlaki u činjenju dobrog, a revni u zlu, izvještačenosti i ispraznosti. Mnogo je poželjnije i lakše biti kao drugi: ne razlikovati se previše u ponašanju i ne razmišljati previše o reakcijama vlastite nutrine na to. Svakoga je Bog načinio originalom, a mi se uporno pokušavamo iskopirati vođeni vanjskim i površnim okvirima i tako se prikriti – sakriti od sebe i od Boga. Pod raznim izlikama stopili smo se u masu široku i ravnu kao površina mora gdje se jedan pokret najudaljenijeg i za spas naše duše najnebitnijeg kapitalističkog giganta izravno odražava u našim životima i utječe na nas mnogo više od zla koje se skrilo pod ogovaranjem. Tako malo pažnje je ostalo za promišljanje nad vlastitim postupcima, mislima, riječima i odlukama koje bi nas ukorijenilo, pravilno izgrađivalo i davalo nam očaravajuću ljepotu dubine. I uz moralni kompas možemo se držati dobroga pravca, odnosno, ne pogriješiti u velikim stvarima, ne griješiti mnogo i ne griješiti teško, ali suština opet izmiče! Kakvu je puninu života moguće ostvariti pravdanjem da nisam ovo ili ono naspram toga da nešto jesam? Da nisam jako i da nisam često griješio naspram toga da sam svim srcem, dušom i umom prijanjao uz Boga? Nije nas društvo ni sistem ni bilo što drugo otkupilo nego sam Bog. Paradoksalnog li pitanja: kako ne zaboraviti na najvažnijeg čimbenika vlastita života – na Boga? Naspram samospoznaje stoji ljudski strah, očaj, bijes, beznađe, depresija. Kada bismo se naučili svakodnevno oblačiti u molitvenu Božju prisutnost i s Bogom koračati, tada bi Bog našim očima pomogao uviđati strogo i iskreno, kako Terezija piše, prirodu svega što činimo. Uočili bismo, također, da Bog naše dobro usavršuje i pomaže da prerastemo zlo, da nam pruža oprost, utjehu i daje snagu te nas nijedna bolest duha ne bi mogla poraziti.

Narodna izreka „s kim si takav si“ svima je dobro poznata kako kroz predaju, tako i kroz iskustvo. Zaista su dragocjeni i snažni trenutci koje provedemo sa svetim osobama u stvarnim kao i u posrednim susretima s njima

Sagledavati strogo i iskreno sebe u svakom dijelu svoje svakodnevice potrebno je učiti i usvajati s punim povjerenjem u Božju ljubav koja prašta i Božje milosrđe koje nadgrađuje naše nesavršenosti.

kroz knjige, filmove ili pjesme. Dakako, uvijek ostaje žal zbog neredovitosti i nedovoljne posvećenosti tome. Uvjerena sam da možemo kao najbolji i najkvalitetniji odmor prepoznati razmišljanje o Božjem milosrđu i ljubavi, upravo onako kako su nas sestre karmelićanke u Bibinjama učile, a pri tom nas obilno pomagale životima i mislima svetaca.

Šetnja grobljem

Groblja našega podneblja i uopće cijele zapadne civilizacije, najčešće su vrlo estetski privlačna mjesta. Grobovi su brižljivo i redovito održavani i često se dogodi da potomci pokojnika utroše veliki dio svojega vremena, sposobnosti, osjećaja za ljepotu i materijalnih sredstava da bi grob ili grobovi koje održavaju bili lijepa mjesta. Time se želi očuvati uspomena na pokojnika, a mjesto zemaljskog rastanka s njime, mjesto posljednjeg viđenja i pozdrava na ovom planetu učiniti zauvijek lijepim. Urešavanje grobova znak je i vjere u uskrsnuće tijela. Čini se da na uskrsnuće tijela često zaboravljamo, nekada skrhami i uplašeni razornošću samoga čina smrti. No, dobro je i plemenito da tijelo, koje je Gospodin obećao „suobličiti tijelu svome slavnome“, to suobličenje čeka na dostojanstvenome mjestu.

Otoci života

Volim prošetati grobljem. U gradu u kojem živim, a isto je i u drugim velikim gradovima, groblja su oaze zelenila. U njima nema prometala, nema strojeva, buka je daleko... Groblja su, ustvari, oaze nadzemnoga života. Zahvaljujući relativnome miru usred nemirne svakodnevne gradske vreve, stjecišta su to brojnih ptica, kukaca, gmazova, raznolikoga i rijetko vidljivoga, a vrlo bogatoga svijeta ispod naših nogu ili iznad naših glava. Groblja su pravi otoci života u neprijateljskim urbanim pustinjama. To je njihova prva karakteristika koja je frapantna: ispod zemlje su mrtve ljudske „školjke“ koje su ostale na času posljednjeg dodira čovječjeg tijela sa „starom“ Zemljom. U ravni zemlje su prelijepo ukrašeni i brižljivo njegovani grobovi, a tik izvan njih bujan živi svijet.

Promatram što su potomci pokojnika dali napisati na grobovima svojih dragih. „Ovdje počiva...“ tako je česta formulacija epitafa u našim krajevima. Nažalost, ne baš sasvim ispravna. Moleći pokoj vječni za naše pokojne, mi ne molimo za to da oni ne skakuću po grobnicama i da se ne prevrću u ljesovima cijelu vječnost. Moleći svjetlost vječnu ne molimo za to da im dolje svijetle žarulje. Te dvije česte molitve za pokojne usmjerene su žarko i uz veliku nadu Bogu, vječnom Miru i Svjetlu. „Neka (on/ona) dođe kod Tebe, neka kod Tebe nađe mir i svjetlo, jedino to te molimo za našeg brata/sestru“. Tako bi mogla glasiti naša prva molitva za pokojne, koju, sasvim ispravno, često ponavljamo.

Čitati grobove

Na nadgrobnim spomenicima obvezni su osnovni osobni podatci. Često su to samo ime i prezime. Čini se da je tako najbolje! Tijelo (a tijelo je veliki dio same osobe) koje je pokopano imalo je svoju zemaljsku povijest zapisanu pomoću te dvije riječi na stotinama mjesta, službenih, javnih i tajnih, gdje je trebalo i gdje nije. Ta povijest je završena. Nova počinje „mijenjanjem, a ne oduzimanjem“ života, i to pomoću iste dvije riječi. Konačno, tu je i popis onih koji ostaju. Znak je to povezanosti i ljubavi koja je na Zemlji vezala nas ljude s našim pokojnicima. Neki grobovi imaju osobite znake. Tu su citati iz Svetog pisma, osobito psalama i Evanđelja. Budući da je Evanđelje jako u izričajima Isusovog obećanja života nakon smrti, poznate Isusove riječi o toj stvarnosti počesto se nađu na epitafima. Dugo sam to smatrao pretjeranošću i željom za hvastanjem. No, ne zaslužuje li Isusovo uvjeravanje, kada kaže: *Zaista, zaista, kažem vam: tko sluša moju riječ i vjeruje onomu koji me posla, ima život vječni i ne dolazi na sud, nego je prešao iz smrti u život* (Iv 5, 24) baš to – da bude čitano od strane posjetitelja groblja? Neki će možda odmahnuti rukom i nasmijati se pročitavši ove Isusove riječi. No, drugi će ih možda prvi puta pročitati upravo na grobu. Tako grobovi postaju pravi navjestitelji ove revolucionarne, najvažnije poruke Isusova javnoga djelovanja: smrt nema posljednju riječ! Smrt nije kraj!

Ne tako davno stajao sam pognut pokraj grobne jame u koju se spuštalo tijelo mogeg pokojnog oca. U tom danu velike tuge, prebrzog opraštanja od onog koji me je uveo u ovaj svijet i čuvao baš kako to otac treba činiti, u danu bijesa što prazninu nakon njega nitko neće moći ispuniti, upravo su te Isusove riječi odjekivale najsnažnije i vrlo brzo donijele utjehu koju sam tražio.

Nisu li grobovi spasonosna mjesta i neophodni, a istodobno suptilni podsjetnici na dan za koji svi znamo da će doći a tako ga se nerado spominjemo? Prošećimo po našim grobljima i u dane kada na njima nema puno posjetitelja. Učimo se životu s mjesta s kojih su se naša braća od njega privremeno oprostila.

„Šokci i Baština 2018.“ u Baču

Pod geslom *Još nas ima, još smo tu!*, u drevnom Baču 6. i 7. listopada održana je ovogodišnja zajednička manifestacija šokačkih udruga *Šokci i baština 2018.*

Program je započeo 6. listopada predstavljanjem knjige *Život i djelo Stjepana Adžića* koje je održano u Franjevačkoj crkvi u Baču. O životu i djelu Adžića, svećenika, doktora teologije, pečuskog kanonika, vanjskog vikara pečuskog biskupa, župnika u Nijemcima i Tovarniku, pisca i pjesnika koji je i sam godinu dana boravio u novicijatu bačkoga samostana, govorili su **Andrija Matić** iz Duhovne udruge *Hrašće* iz Drenovaca, **Josipa Matić**, studentica hrvatskog jezika i povijesti u Osijeku i **Martina Kelava**, ravnateljica Muzeja Cvelferije iz Drenovaca.

Nedjeljni program započeo je svetom misom koju je predslavio fra **Zdenko Gruber** iz Subotice, a središnji program manifestacije, nastup udruga, održan je u Plavoj dvorani Kulturnog centra Bač, u organizaciji ovogodišnjeg „domaćina“ – HKU *Antun Sorgg* iz Vajske. U programu su sudjelovale šokačke udruge iz Bača, Plavne, Vajske, Sonte, Sombora, Berega, Monoštora, a kao gosti HKC „Bunjevačko kolo“ Iz Subotice i iz Drenovaca (Hrvatska).

Pokrovitelji manifestacije bili su Državni ured za Hrvate izvan RH, Veleposlanstvo RH u Beogradu, HNV, uz logističku potporu ZKVH-a, te medijsko pokroviteljstvo NIU *Hrvatska riječ* i RTV Vojvodine. /**Ivan Andrašić**/

Održan XVII. Festival bunjevački pisama

Festival bunjevački pisama, XVIII. po redu, održan je u nedjelju, 30. rujna, u dvorani Tehničke škole **Ivan Sarić** u Subotici.

Glavna nagrada za najbolju skladbu po ocjeni stručnog žirija pripala je **Mladenu Crnkoviću**, autor glazbe za pjesmu *Sunce jarko*, a **Nikola Jaramazović** je dobio nagradu za najbolji do sada neobjavljivani tekst *Jedna ljubav*. Za najboljeg interpretatora proglašen je

Somborac **Emil Antunić**, a nagrada publike pripala je **Petru Kuntiću** za pjesmu *Bečarsko srce*. Po odluci stručnog žirija najbolji aranžman napisao je **Vojislav Temunović**, a poticajnu nagradu, prvi puta ove godine žiri je dodijelio ansamblu *San* za pjesmu *Bečarsko srce*. Druga nagrada stručnog žirija pripala je ansamblu *Ruže* za pjesmu *Ej, tamburo*, dok je treća nagrada stručnog žirija pripala **Josipu Franciškoviću** za pjesmu *Dan za danom*. Tamburaški sastav *Allegro* iz Vukovara dobitnik je nagrade za najboljeg debitanta.

Kao i prijašnjih godina, soliste je pratio festivalski tamburaški orkestar koji je uvježbala i njime ravnala **prof. Mira Temunović**. Sve skladbe bit će snimljene na nosaču zvuka koji će biti predstavljen na godišnjem koncertu udruge. /**Ž. V.**/

Izložba „Slikom zajedno“ u organizaciji manjinskih zavoda za kulturu

Četiri manjinska zavoda za kulturu u AP Vojvodini (Slovaka, Hrvata, Rusina i Rumunja) ove godine slave desetljeće svojega rada. Tim povodom su skupa sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Mađara, koji postoji nešto duže, odnosno 12 godina, priredili izložbu pod nazivom *Slikom zajedno*.

Izložba je 28. rujna imala svoje premijerno predstavljanje publici, i to u Subotici, u Suvremenoj galeriji. U ovom zajedničkom projektu zavoda predstavljaju se suvremeni vizualni umjetnici mlađe generacije iz navedenih pet nacionalno-manjinskih zajednica: **Davie Nagy Abonyi**, **Alena Klatikova**, **Lea Vidaković**, **Darjan**

Hardi i Valentina Brostean. Uz njih, na izložbi sudjeluje i likovna umjetnica **Maja Rakočević Cvijanov.**

Izložbu *Slikom zajedno* otvorila je pokrajinska tajnica za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama **Dragana Milošević.** Poslije Subotice, izložba je krenula na svoju vojvođansku „turneju“. U Novom Sadu će biti priređena u dvorcu *Egység* (od 22. do 31. listopada), u Zrenjaninu u Kulturnom centru Zrenjanina (od 21. do 28. studenoga) te na koncu u Senti u tamošnjem Gradskom muzeju (od 5. do 28. veljače 2019. godine). /ZKVH/

Susret pisaca nacionalnih manjina u Novom Pazaru

Dvodnevni, četvrti po redu Književni susreti manjinskih zajednica u Srbiji – FEMILI održani su 11. i 12. listopada u Novom Pazaru u kojem su sudjelovali predstavnici rumunjske, mađarske, hrvatske, bugarske, slovačke, rusinske i bošnjačke nacionalne zajednice.

Hrvatsku nacionalnu zajednicu predstavljala je **Katarina Čeliković.** Sudionici susreta su predstavili svoje književno stvaralaštvo i sudjelovali u okruglom stolu posvećenom statusu književnog stvaralaštva nacionalnih manjina u Srbiji i mogućnostima međusobne suradnje, pod nazivom „Suvremeni izazovi manjinske književnosti“. /ZKVH/

III. Festival Kulturna baština Bunjevaca bez granica održan u Subotici

Nakon Tavankuta i Gare, Subotica je bila domaćin trećeg po redu Festivala *Kulturna baština Bunjevaca bez granica* 13. listopada, a u organizaciji HKC-a Bunjevačko kolo.

Ovaj festival iniciralo je tavankutsko Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo „Matija Gubec“ 2016. godine s ciljem okupljanja udruga iz Srbije i Mađarske koje njeguju kulturu bunjevačkih Hrvata. U programu su nastupili Bunjevci iz Gare i Aljmaša, te iz Tavankuta, kao i subotičke udruge: UBH *Dužijanica*, HGU *Festival*

bunjevački pisama, Hrvatska čitaonica i HKC Bunjevačko kolo.

Pokrovitelji priredbe su Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Republici Srbiji, Hrvatsko nacionalno vijeće, Grad Subotica i Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice.

NOVA KNJIGA

Moj Nenadić – grupa autora

Knjiga *Moj Nenadić* predstavljena je 7. listopada u velikoj dvorani HKUD-a „Vladimir Nazor“ u Somboru.

Urednik knjige je **Alojzije Firanj**, a knjiga je objavljena u nakladi HKUD-a *Vladimir Nazor*. U luksuznoj opremi na 500 stranica s oko 400 fotografija ispričana je jedinstvena priča o salašima i salašarima koji su dali značajan doprinos u osnutku i radu HKUD-a *Vladimir Nazor*, prednjačili u gospodarskom razvitku, iznjedrili vrhunske stručnjake.

Vinko Aranjoš, Alojzije Firanj, Mario Bara, Katarina Firanj, Nataša Firanj, Klara Šolaja Karas, Mata Matarić, Marija Matarić, Pavle Matarić, Tereza Matarić, otac Mato Miloš, Marija Maširević, Josip Parčetić, Terezija Pašti Jozić, Šima Raić i Marina Uzelac – autori su knjige *Moj Nenadić*. Osim Maria Bare i oca Mate Miloša svi ostali autori svojim rođenjem, odrastanjem ili životom bili su i ostali vezani za Nenadić salaše i u knjizi su pisali o onome što je bilo ili još uvijek jest dio njihovog života na salašima. /Zv./

Zlatni jubilej Subotičke biskupije (VI. dio)

Sjemenište

Velika briga apostolskog administratora, biskupa Lajče Budanovića, bila je odgoj svećeničkog pomlatka. Zato je 1924. godine osnovano malo sjemenište u Baču i u Senti. Sjemeništarcu su u Baču živjeli u zgradi nekadašnjeg Nadbiskupskoga sirotišta, a u Senti u župnom domu (sirotište je bilo u prizemnoj zgradi pokraj nekadašnjeg samostana časnih sestara – sada župnog doma). Sjemeništarcu su u Baču privatno poučavani, a onda su polagali ispite na državnoj gimnaziji u Subotici. Kako se to pokazalo kao nepraktično, sjemenište je premješteno u Suboticu. Kako u Subotici nije bilo odgovarajuće zgrade, sjemeništarcu su stanovali po privatnim kućama, a na svetu misu su svaki dan dolazili u današnju stolnu crkvu sv. Terezije. Hranili su se u svećeničkom domu (danas župni dom sv. Terezije u Subotici – Harambašićeva 7). Tako je bilo do kraja školske godine 1926./1927. Već narednu školsku godinu bački sjemeništarcu započeli su u Nadbiskupskom dječakom sjemeništu u Travniku. Odgojitelji i profesori su im bili isusovci. Te je godine biskup Lajčo Budanović sve svoje sjemeništarcu Mađare, Nijemce i Hrvate imao u jednom sjemeništu. Bački su se sjemeništarcu odgajali i školovali u Travniku sve do 1937. godine, kada je za sjemenište u Subotici kupljena velika zgrada u današnjoj ulici Matije Gupca. Od 1938. godine u nabavljenoj zgradi je bilo sjemenište, gdje su sjemeništarcu stanovali, hranili se i učili, a školovali su se u državnoj gimnaziji. Novo sjemenište nazvano je *Paulinum* po sv. Pavlu apostolu koji je bio zaštitnik stare Bačke nadbiskupije.

Kada je 1941. godine upravu administrature preuzela Kalačko-bačka nadbiskupija iz Kalače, u sjemeništu su boravili i sjemeništarcu i ostali katolički mladići. Službeno malo sjemenište je tada bilo u Kalači. U jesen 1944. godine sjemenište je zauzela vojska. Kada je vojska napustila zgradu sjemeništa, u toj zgradi su djelovale različite građanske ustanove. Zgrada je nacionalizirana kad je 1958. godine donesen Zakon o nacionalizaciji. Bačka apostolska administratura neprestano je ulagala proteste i žalbe, a državne vlasti su sve te žalbe i proteste odbijale sve do u jesen 1962. godine kad je Savezno izvršno vijeće u Beogradu potvrdilo odluku o nacionalizaciji sjemeništa *Paulinum*.

Novo sjemenište

Godine 1962. u Rimu je započeo Drugi vatikanski sabor. Apostolski administrator biskup Matija Zvekanović u dogovoru s biskupijskim savjetnicima odlučio je da se

otvori novo sjemenište u prostorijama župe sv. Terezije u Subotici (današnji dom biskupije). Odmah je donesena odluka o gradnji novoga sjemeništa. Tako se na spomen Drugog vatikanskog sabora u najzapadnijem dijelu župnoga vrta počela graditi zgrada današnjeg sjemeništa *Paulinum*. U jesen 1962. godine otvoren je I. i II. razred klasične gimnazije. Prostorije župe sv. Terezije su na brzu ruku preuređene za 42 sjemeništarcu. U potkrovlju 1933. godine dograđenoga krila današnjeg doma biskupije izgrađene su montažne spavaonice i umivaonici. Dok u potkrovlju nisu bili izgrađeni umivaonici sjemeništarcu su se umivali na dvorištu doma biskupije. Biskupska kapela poslužila je sjemeništarcima za molitveni prostor. U podrumu toga dograđenog dijela je bila uređena blagovaonica. Na mjestu današnjeg pastoralnog centra *Augustinianum* bile su dvije dvorane za knjižnicu. U većoj dvorani uređen je muzej tj. prostor za učenje. Između dvije dvorane knjižnice bila je kupaonica, koja je poslužila sjemeništarcima za kupanje. Pokraj knjižnice su bile dvije prostrane prostorije u kojima su časne sestre prale rublje. Rublje se glačalo i čuvalo u jednoj manjoj sobi pokraj blagovaonice u podrumu. Za zbornicu i učionice preuređene su tri sobe u Katoličkom krugu. Budući da nije bilo dvorane za tjelovježbu, vježbe su se radile svaki dan u dvorištu doma biskupije pred knjižnicom. Iste te, 1962. godine poduzeti su prvi koraci za gradnju novoga sjemeništa. Trebalo je prikupiti odgovarajuće dozvole. Uz molbu za određivanje lokacije počeo se dovoziti građevinski materijal.

Na početku školske 1963./1964. godine, na dan 1. rujna blagoslovljen je temeljni kamen za novo sjemenište. Uz kamen je položena povelja sa svim podacima o gradnji sjemeništa. U povelji je posebno istaknuto da se sjemenište gradi kao spomen naše biskupije na II. vatikanski sabor. Najprije se počeo graditi dvorišni dio sjemeništa, gdje se i danas u podrumu nalazi kuhinja s ostavama i ostalim nusprostorijama. U prizemlju se počela graditi veća blagovaonica za sjemeništarcu i manja za svećenike. Na katu toga dijela zgrade podignuta je kapela i sakristija. Čim je taj dio zgrade dovršen u dijelu današnje blagovaonice je uređena dvorana za učenje, a u drugom blagovaonica. Iste te godine je počela izgradnja uličnog dijela sjemeništa. Taj dio sjemeništa je u proljeće 1965. godine bio pod krovom.

(Izvorni tekst je napisao prvi biskup Subotičke biskupije, Matija Zvekanović. Tekst je ostao isti s malim dopunama Stjepana Beretića).

Freske na stropu crkve Presvetog Trojstva u Somboru

Ove godine obilježava se 300 godina od ponovnog osnutka župe u Somboru. Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti, franjevci koji su uspješno vodili župu i za vrijeme Turaka, a 1718. godine ponovno uspostavljaju župu koja je postojala već u XV. stoljeću. Od 1719. godine pišu i uredno vode matice. Franjevci grade samostan čiji je kamen temeljac postavljen 1743. godine, a crkva podignuta na čast Presvetom Trojstvu blagoslovljena je 1762. godine. Crkva dugo godina nije bila oslikana, a prve slike na stropu naslikao je Károly Jakobey (1825. – 1891.), slikar iz Kule. Možemo pretpostaviti da je to oslikavanje crkve bilo oko 1888. godine jer shematizam Subotičke biskupije navodi da je te godine bila generalna obnova crkve. Jakobeyeve slike na stropu crkve možemo vidjeti na starim fotografijama. Kakvom tehnikom su bile naslikane ne može se točno odrediti, ali možemo pretpostaviti da nisu bile freske, jer su 1939. godine već bile u dosta lošem stanju. Freske bi mnogo dulje ostale u prvobitnom dobrom stanju. Te slike su naslikane u klasicističkom stilu.

Pastoralno vijeće somborske župe je 16. travnja 1939. godine održalo sastanak na kojemu je glavna tema bila obnova crkve Presvetoga Trojstva. Na sastanku je vođen zapisnik, a iz zapisnika saznajemo sve problematike vezane uz obnovu crkve. Treća točka zapisnika govori o problemima koji su vezani za obnovu slika na stropu crkve. Pastoralno vijeće je za obnovu slika pozvalo umjetnika iz Njemačke, Richarda Holznera. Umjetnik Holzner proučio je stanje slika i došao do zaključka da ih ne vrijedi obnavljati. Holzner je predložio slikanje novih slika i to slikanje freski. Teme su ostale iste samo se stil promijenio. Nove su slike slikane u baroknom stilu. Ime slikara dugo je godina bilo nepoznato. Za vrijeme obnove unutrašnjosti crkve 2012. godine, freske su očišćene i tada je zapravo zaključeno da su slike rađene u fresko tehnici i da su dobro odrađene.

Slikar i umjetnik Richard Holzner rođen je u Münchenu 1883. godine, gdje je i preminuo 1958. godine. Istaknuo se u sakralnoj umjetnosti, a mnoge crkve u Bavarskoj čuvaju njegove slike. Zanimljivo je da se na pragu XX. stoljeća pojavljuje slikar koji je predstavnik pravog rascvjetalog i šarenog baroka. Barokne crkve Bavarske koje su većinom bile obojene u bijelu boju, na mnogim mjestima bez slika na stropu, zapravo su bile dobro tlo za njegove radove. Ne podcijenivši Jakobeyeve radove u somborskoj crkvi Presvetoga Trojstva, Holznerove freske ipak su vratile duh baroka. Pedantno odrađen posao omogućio je da te freske možemo gledati još mnogo godina.

Freska vrlina kršćanskog života (vjera, nada, ljubav)

Freska iznad glavnog oltara predstavlja tri evanđeoske kreposti. U sredini slike je ženska osoba odjevena u bijelu odjeću. U desnoj ruci, pokazujući prema gore, drži kalež. Kalež u gornjem dijelu okružuje bijela boja iz koje izviru kraci, na taj način je naslikana hostija, koju obuhvaća veći krug zlatne boje, što podsjeća na sunce. U lijevoj ruci pored sebe drži križ. Ona je uzdignuta, na oblacima je, simbolizira vjeru. Malo niže od simbola ljubavi, na stubištu je osoba duge kose, pogled joj je uprt u vjeru, u desnoj ruci drži zelenu grančicu, a u lijevoj ruci veliko sidro i simbolizira nadu. Ispod simbola vjere je simbol ljubavi. Ljubav je predstavljena kao majka koja desnom i lijevom rukom grli svoju djecu. Majka sjedi na stubištu koje ima tri stupnja, ona i djeca obuhvaćeni su oblacima koji se spuštaju od podnožja simbola vjere prema njima. Na slici nalazimo i anđela s velikim krilima, čiji je pogled uprt u simbol vjere.

Slika nam govori evanđeosku istinu: vjera, nada i ljubav nadživjet će sve darove, te tri kvalitete su nam bezuvjetno potrebne. One imaju svoje uporište u ljubavi. Umjetnik nam je dočarao riječi apostola Pavla, koji je daru vjere posvetio divan hvalospjev koji pripada najljepšim tekstovima Biblije (1 Kor 13).

Sveta misa za vjerne mrtve u Kerskom groblju

01. 11. 2018.

u 16 sati – Sveta misa na Kerskom groblju. Poslije mise procesija sa svijećama do križa i molitva za sve pokojne koji su pokopani u tom groblju.

Blagdan sv. Elizabete u subotičkoj stolnoj bazilici sv. Terezije

19. 11. 2018.

u 18 sati svečana dvojezična sveta misa za žive i pokojne suradnike Caritasa i poduzća Funero.

Misa za preminule župljane u Sv. Roku

02. 11. 2018.

u 17. 30 sati - Sveta misa u crkvi sv. Roka za sve preminule župljane od 1. 11. 2017. do 1. 11. 2018.

Spomendan sv. Cecilije u subotičkoj katedrali

22. 11. 2018.

u 18 sati svečana dvojezična sveta misa za žive i pokojne pjevače, svirače, zborovođe i kantore.

Duhovna obnova u čast Prečistom Srcu Marijinu u subotičkoj katedrali

Od 29. 11. do 8. 12. svake večeri

u 17 sati krunica, u 17.30 sati sveta misa, propovijed i pobožnost.

Jesenska inicijativa „40 dana za život“

Jesenska kampanja, peta po redu u našem gradu koja je započela 26. rujna i trajat će do 4. studenog, odvija se u malo izmijenjenim uvjetima. Naše stalno mjesto bilo je ispred Opće bolnice Subotica, ali kako se nismo uspjeli registrirati kao udruga, nismo mogli dobiti potrebne potvrde iz Gradske uprave i MUP-a pa smo miroljubivo bdijenje organizirali unutar bolničke kapele.

Vjerujemo da nam Bog želi poručiti nešto kroz ovaj problem s kojim se suočavamo, s toga ostajemo vjerni njemu. Svaki radni dan i subotom od 17 do 20 sati okupljamo se i molimo u kapeli, a nedjeljom od 14 do 16 sati. Petkom tijekom kampanje je misa i klanjanje za spas nerođenih. Ovim putem pozivamo sve koji se žele boriti za život da nam se pridruže. Biti dio ovog apostolata je predivno, što mogu posvjedočiti mnogi vjerni molitelji koji nas prate od samoga početka. Sve što trebate učiniti jest doći u navedenom terminu i zajedno s nama izreći svoje molitve Bogu. Veliki problem s kojim se borimo jest što ljudi misle da Inicijativa osuđuje i miješa se u život drugih ljudi. Moram vam reći da to nije istina. Mi smo tamo vidljivi znak nade svim onim ženama koje misle da nemaju izbor. Abortus ostavlja duboke tragove na srcu, duši i tijelu ne samo žena, nego i muževa i ostalih članova obitelji. Molite zajedno s nama za obraćenje liječnika i medicinskog osoblja da spoznaju grozotu čina koje obavljaju. Pomozite da se glas nerođenih čuje i u našem gradu, da Gospodin zaustavi ovo zlo koje se nažalost događa skoro svaki dan u našem gradu. Statistički podatci govore da se u našoj zemlji godišnje učini 250.000 registriranih abortusa. To je 250.000 nećijih kćeri i sinova, braća i sestra, unuka

i unučica... Ne dopustimo da se ovaj broj poveća, nego učinimo da se on smanji. Na nama je korak. Dođi, moli i posti za spas nerođenih. Odvoji svoje vrijeme za ovaj divan apostolat, jer nikada ne znaš, možda baš ti budeš taj/ta zbog koga će se netko odlučiti za ŽIVOT.

Inicijativa „40 dana za život“ je ekumenska molitvena pro-life inicijativa za život, a posredno i inicijativa za zaustavljanje abortusa. Na svjetskoj razini u njoj je do sada službeno sudjelovalo 750 000 ljudi svih kršćanskih denominacija u 769 gradova u 50 zemalja na svijetu. U naš grad stigla je u jesen 2016. godine. Kroz dva predavanja, kolege iz R. Hrvatske upoznali su nas s temom, vizijom i ciljem ove inicijative a to je braniti, spasiti i poštovati ljudski život od začeća do prirodne smrti. Tijekom dvije godine djelovanja Inicijative u Subotici prošlo je stotinjak ljudi. Ona daje rješenje. Oblikovana je prema Svetom pismu i okuplja kršćane svih denominacija na zajednički angažman za zaštitu života nerođene djece, iscjeljenje žena koje su abortirale, obraćenje medicinskog osoblja koje vrši abortuse te političara i aktivista koji ga zagovaraju i promiču; duhovnu, moralnu i materijalnu pomoć svakoj majci i ocu koji razmišljaju ili su donijeli odluku da abortiraju svoje dijete. Cilj je proširiti inicijativu u Srbiji donoseći radosnu vijest o svetosti svakoga ljudskoga života od začeća. Spašavati dječje živote i zalagati se za dostojanstven život majki i očeva u potrebi. Svjedočiti milosrdnu ljubav Očevu majkama i očevima koji su, posredno ili neposredno, dotaknuti zlom pobačaja. Tri ključna elementa čine inicijativu jednostavnom, a istodobno snažnom i djelotvornom: molitva i post, miroljubivo bdijenje i osvještavanje lokalne zajednice. /**Darko Temunović**/

Zlatna harfa u Čantaviru

Međubiskupijski sudovi u Novom Sadu

Redovnički dan u Subotici

Dani hrvatske knjige i riječi

Seminar vjeroučitelja u Somboru

Misa u kapeli na Iemeškoj Kalvariji

Proslava Radosne Gospe u Baču

Zaziv Duha Svetoga u Somboru

Pedeset godina zavjeta s. Tereze Mačković

Hodočašće
u Mariju
Bistricu

Obnova bračnih zavjeta u Žedniku

Proslava sv. Mihovila u Odžacima

